

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra sociální pedagogiky

**Nízkoprahová zařízení pro děti
a mládež na Jičínsku a jejich vnímání
veřejností**

Diplomová práce

Autor:	Bc. Aneta Vydrová
Studijní program:	N7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Sociální pedagogika
Vedoucí práce:	PhDr. Daniela Květenská, Ph.D.
Oponent práce:	Mgr. Gabriela Slaninová, Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor: Aneta Vydrová

Studium: P16P0879

Studijní program: N7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika

Název diplomové práce: Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež na Jičínsku a jejich vnímání veřejností

Název diplomové práce AJ: Low-threshold facilities for children and youth in the Jičín's region and their perception by the public

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Tato diplomová práce se zabývá nízkoprahovými zařízeními na Jičínsku a jejich vnímání veřejností. Práce analyzuje základní pojmy týkající se cílové skupiny NZDM a nejčastějších problémů těchto klientů. V práci jsou popsána nízkoprahová zařízení pro děti a mládež na Jičínsku i další sociální služby zaměřené na práci s ohroženým dítětem. V neposlední řadě práce popisuje veřejnost a veřejné vnímání. Zvolenými metodami této práce jsou analýza odborné literatury a kvantitativní výzkumné šetření formou dotazníků vlastní konstrukce. Cílem práce je popsat, jak veřejnost vnímá existenci a činnost NZDM.

TRUHLÁŘOVÁ, Zuzana a Martin SMUTEK (eds.). Nízkoprahové programy pro děti a mládež: úvod do problematiky. Bratislava: Nadácia mládeže Slovenska, 2005. Texty k sociální práci. ISBN 80-969-3480-5. MATOUŠEK, Oldřich a Hana PAZLAROVÁ. Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny: v kontextu plánování péče. 2., rozš. vyd. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0522-7. URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Karol MURDZA. Masová komunikace a veřejné mínění. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3563-4.

Garantující pracoviště: Katedra sociální pedagogiky,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Daniela Květenská, Ph.D.

Oponent: Mgr. Gabriela Slaninová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 6.11.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala pod vedením vedoucí diplomové práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 5. 4. 2018

.....

Bc. Vydrová Aneta

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí této diplomové práce, paní PhDr. Daniele Květenské, Ph.D. za její odbornou pomoc, cenné rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování diplomové práce.

Děkuji také všem respondentům za ochotu při vyplňování dotazníku. Poděkování patří také mé rodině za nekonečnou podporu a trpělivost po celou dobu mého studia.

Anotace

VYDROVÁ, Aneta. *Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež na Jičínsku a jejich vnímání veřejností*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2018. 90 s. Diplomová práce.

Tato diplomová práce se zabývá nízkoprahovými zařízeními na Jičínsku a jejich vnímáním veřejností. V teoretické části je charakterizována problematika nízkoprahových zařízení, přiblížena jsou specifika dětského a adolescentního věku, která je nutná zohledňovat v práci s těmito klienty v NZDM. Pozornost je věnována též veřejnému mínění, zejména ve vztahu k hodnocení dětí a mládeže. V praktické části je popsán kvantitativní výzkum, jehož cílem bylo zjistit, jaký je postoj veřejnosti k existenci NZDM a jejich přínosu pro společnost. V diskusi jsou zjištěné výsledky komparovány s teoretickými východisky.

Klíčová slova: NZDM, děti, mládež, rizikové chování, veřejné mínění.

Annotation

VYDROVÁ, Aneta. *Low-threshold facilities for children and youth in Jičín's region and their perception by the public*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2018. 90 pp. Diploma Thesis.

The diploma thesis deals with low-threshold facilities in Jičín's region and their perception by the public. In the theoretical part is described the issue of low-threshold facilities, the specifics of childhood and adolescent age, that need to be taken into account in work with these clients in NZDM. Attention is also paid to public opinion, especially in relation to the evaluation of children and youth. The practical part describes quantitative research aimed at determining the attitude of the public towards the existence of NZDM and their contribution to society. In the discussion, the results are compared with the theoretical background.

Key words: NZDM, children, youth, risk behavior, public opinion.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 CHARAKTERISTIKA CÍLOVÉ SKUPINY NZDM	10
1.1 Specifika cílové skupiny NZDM	10
1.2 Vymezení raného a středního školního věku	14
1.3 Vymezení pubescence a adolescence.....	16
1.4 Základní atributy mladé dospělosti.....	19
2 PRÁCE S DĚTMI A DOSPÍVAJÍCÍMI V NZDM	22
2.1 Historie nízkoprahových zařízení pro děti a mládež	22
2.2 Legislativní vymezení NZDM.....	25
2.3 Charakteristika sociální práce v NZDM.....	27
3 VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ	33
3.1 Definice a vymezení veřejného mínění	33
3.2 Faktory ovlivňující veřejné mínění.....	37
3.2.1 Faktory na straně výzkumníků a public relations.....	38
3.2.2 Faktory na straně veřejnosti	39
3.3 Vnímání chování dětí a mládeže a NZDM veřejností.....	41
4 EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ	44
4.1 Teoretická východiska empirického šetření	44
4.2 Cíle a úkoly empirického šetření	45
4.3 Metodologie empirického šetření.....	47
4.4 Organizace empirického šetření	49
4.5 Charakteristika výzkumného souboru.....	51
4.6 Výsledky empirického šetření	52
4.6.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	52
4.6.2 Verifikace výzkumných předpokladů a hypotéz.....	66
4.7 Diskuse	69

ZÁVĚR	74
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	76
Internetové zdroje	81
SEZNAM TABULEK	84
SEZNAM OBRÁZKŮ	84
SEZNAM GRAFŮ	84
PŘÍLOHY	85
Příloha A: Dotazník	85
Příloha B: Výroční zpráva OCH Jičín 2016 – Nízkoprahové kluby pro děti a mládež	90

ÚVOD

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež jsou místem, kde mladí lidé mohou najít pomoc, pochopení či podporu. Jsou místem, v němž jsou respektovány potřeby dětí a mládeže, místem, kde se děti a adolescenti mohou scházet se svými vrstevníky a společně trávit svůj volný čas smysluplněji. Ač je význam nízkoprahových zařízení pro jedince i společnost bezpochyby značný, nejsou tyto instituce veřejností příliš známé.

Ze své zkušenosti vím, že když jsem někomu vyprávěla o mém působení v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež, ve většině případů jsem se setkala s tím, že okolí nevědělo, co si pod tímto pojmem představit. Někteří se domnívali, že pracuji s tělesně postiženými, drogově závislými nebo že vedu placené kroužky pro děti. Tato zkušenost mě přivedla na myšlenku, jak vlastně veřejnost tato zařízení vnímá, a proto jsem se také na toto téma rozhodla napsat diplomovou práci.

Obecně si myslím, že ať už jde o jakoukoliv službu, je velmi důležité, aby byla veřejností chápána a akceptována. Teprve poté může služba fungovat a plnit své poslání. A jak je to tedy s nízkoprahovými zařízeními pro děti a mládež na Jičínsku? Co si o jejich činnosti myslí veřejnost? A jak veřejnost vnímá klienty těchto zařízení? Cílem diplomové práce je popsat problematiku nízkoprahových zařízení a jejich vnímání veřejností, se zaměřením na nízkoprahová zařízení na Jičínsku.

V teoretické části práce je s využitím české i zahraniční odborné literatury popsána cílová skupina nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, její specifika, a nechybí ani popis práce s touto cílovou skupinou. Stručně je charakterizována také historie nízkoprahových zařízení a jejich legislativní vymezení. V neposlední řadě se také zaměřuji na veřejné mínění, zejména ve vztahu k hodnocení dětí a mládeže, a dále na faktory ovlivňující veřejné mínění.

V části praktické je popsán realizovaný kvantitativní výzkum, jehož cílem bylo zjistit, jaký je postoj veřejnosti k existenci nízkoprahových zařízení pro děti a mládež a jejich přínosu pro společnost. Výzkumný soubor tvořilo 115 respondentů ve věku 15 a více let. V diskusi jsou zjištěné výsledky komparovány s teoretickými východisky.

1 CHARAKTERISTIKA CÍLOVÉ SKUPINY NZDM

Již ze samotného názvu nízkoprahových zařízení pro děti a mládež je zřejmé, kdo je cílovou skupinou těchto sociálních služeb. Ve skutečnosti ovšem není vymezení cílové skupiny nízkoprahových zařízení pro děti a mládež zcela jednoduché, resp. při tomto vymezení není dostatečné zabývat se pouze věkem klientů.

V následující kapitole je přiblíženo, pro koho jsou nízkoprahová zařízení pro děti a mládež primárně určena, přičemž důraz je kladen na koncept rizikového chování dětí a mládeže. Blíže jsou popsány hlavní znaky obou vývojových etap (tj. mladšího a staršího školního věku, dospívání a mladé dospělosti), neboť specifika tohoto věku jsou jednou z příčin rizikového chování dětí a mládeže.

1.1 Specifika cílové skupiny NZDM

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež jsou dle Štefkové a Dolejše (2016, s. 29-30) služby sociální prevence, které mohou být poskytovány ambulantně, nebo v rámci terénní práce. Cílovou skupinu těchto zařízení představují děti a mládež ve věku 6-26 let, přičemž se jedná o děti a dospívající, kteří jsou ohroženi společensky nežádoucími jevy. Cílovou skupinu nízkoprahových zařízení lze dle autorů vymezit dílčími kritérii, nejčastěji se jedná o věk a pohlaví. Za mnohem důležitější lze však dle téhož zdroje považovat další kritéria, která se týkají především potíží, s nimiž se tito jedinci potýkají. Znaky cílové skupiny lze tedy definovat např. charakteristikou nepříznivých situací, do nichž se děti a dospívající mohou dostat, lokalitou, v níž se děti a dospívající nacházejí, selháváním ve vývojových obdobích apod.

V obecné rovině představují cílovou skupinu těchto zařízení děti a mládež, kteří jsou „riziková“ či sociálně ohrožená. V jejich životě jsou přítomny nepříznivé životní události, jako např. rozvod rodičů či obecně rozpad rodiny, školní problémy, nové partnerské vztahy rodičů apod. Druhou kategorií dětí a dospívajících představují jedinci, kteří se dostali do konfliktních sociálních situací – jedná se zejména o delikventní chování. Neméně podstatnou část cílové skupiny nízkoprahových zařízení však představují děti a dospívající, u nichž jsou přítomny negativní zkušenosti, na nichž se dotyční přímo aktivně podíleli, ale též takové události,

k nimž děti a dospívající nedali žádný podnět: do této skupiny lze zařadit týrané a zneužívané děti a dospívající, ale i takové jedince, u nichž je přítomno závislostní chování, promiskuita apod. Platí, že úkolem nízkoprahových zařízení je vyhledávat takto ohrožené děti a dospívající (Zemanová, Dolejš, 2015, s. 12).

V červnu až říjnu roku 2009 bylo provedeno rozsáhlé výzkumné šetření v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež celkem v osmi krajích České republiky. Respondenty výzkumu byly děti a dospívající ve věku 6-18 let, konkrétně takoví jedinci, kteří jsou ohroženi sociálním vyloučením. Provedeno bylo celkem 363 rozhovorů. Cílem výzkumu bylo detailněji popsat, jací jsou klienti těchto zařízení, s jakými potížemi se potýkají, jak tráví svůj volný čas, jaký je jejich prospěch ve škole apod. (NIDM, nedat.).

Tímto výzkumem bylo dle Bocana, Maříkové, Spálenského (2009, s. 8-9) zjištěno, že nejčastěji tyto děti a dospívající žijí s oběma rodiči, avšak oslovené děti a dospívající nebyli vždy schopni přesně rozlišit, zda žijí s biologickými rodiči, či nikoliv. Většina rodičů těchto respondentů měla nižší vzdělání, žádný z rodičů neměl vysokoškolské vzdělání. Subjektivně hodnotili respondenti své školní výsledky jako dobré, což ovšem dle tohoto zdroje nemusí odpovídat skutečnosti. Komunikace v rodině respondentů není příliš funkční, zjištěn byl i značný nezáměr o náplň volného času dětí a dospívajících ze strany rodičů; pokud se tito respondenti věnují volnočasovým aktivitám, vždy se jednalo o aktivity realizované nízkoprahovými zařízeními. Respondenti často přicházejí do konfliktu s učiteli, téměř třetina respondentů měla osobní zkušenost s řešením jejich situace na policii a taktéž na odboru sociálně právní ochrany dětí. Velká část těchto respondentů není spokojena se svým životem (14 % dotázaných respondentů uvedlo, že spokojeno není, 22 % respondentů volilo možnost „jak kdy“). Třetina respondentů vnímá své potíže jako obtížně řešitelné a pětina respondentů je dokonce v době výzkumu považovala za momentálně neřešitelné. Autoři uvádějí, že příčinou může být i skutečnost, že se tito respondenti s výjimkou svých kamarádů nikomu se svými potížemi nesvěřují. U respondentů bylo zjištěno rizikové chování, které narůstá přibližně od 14. roku věku dítěte. Rizikové chování se ovšem netýká pouze těchto respondentů, ale oslovené děti a dospívající uváděli, že také jejich kamarádi se chovají rizikově – např. 86 % respondentů uvedlo, že jejich kamarádi kouří, 59 % respondentů má kamarády, kteří jsou uživateli marihuany, a 40 % respondentů uvedlo, že se jejich

kamarádi dopouštějí násilí na druhých lidech, hrají na výherních automatech či se dopouštějí sprejství na ilegálních plochách.

V následujících podkapitolách jsou blíže charakterizována specifika dětského věku, včetně vývojového období dospívání a mladé dospělosti. V závěru této podkapitoly jsou vymezeny základní termíny, které ke sledované cílové skupině patří: jedná se zejména o pojmy rizikové chování a sociální vyloučení.

Rizikové chování definuje Dolejš (2010, s. 9) jako „*chování jedince nebo skupiny, které zapříčiňuje prokazatelný nárůst sociálních, psychologických, zdravotních, vývojových, fyziologických a dalších rizik pro jedince, pro jeho okolí a /nebo pro společnost.*“

Rizikové chování je dle Nielsen Sobotkové a kol. (2014, s. 39) úzce spjata zejména s dospíváním. Autorka uvádí, že dle některých výzkumů se každý druhý adolescent během svého dospívání zapojí alespoň do jedné z forem rizikového chování. Toto chování většinou po dosažení dospělosti mizí. Autorka upozorňuje na terminologickou nejednotnost: často se lze v odborné literatuře setkat s tím, že jsou jako synonyma užívány termíny rizikové chování, problémové chování, delikvence či predelikventní jednání, poruchy chování, asociální chování, sociálně-patologické jevy, nepřizpůsobivé chování apod. Dle téhož zdroje se jeví jako nejvhodnější, i s ohledem na přístup velké části odborné veřejnosti, považovat termín rizikové chování za termín nadřazený všem těmto jevům.

K rizikovému chování dle Nielsen Sobotkové a kol. (2014, s. 40) patří následující jednání a jevy:

- záškoláctví;
- lhaní (jak autorka uvádí, doposud toto jednání není společností vnímáno jako dostatečně rizikové);
- agresivita a agresivní chování;
- šikana (včetně kyberšikany), násilné chování;
- kriminální jednání (v případě dětí a dospívajících se jedná zejména o krádeže);
- vandalismus (děti a dospívající ničí zejména majetek ve škole, majetek spolužáků a kamarádů, k vandalismu dochází u subkultury sprejerů či fotbalových chuligánů);

- závislostní chování (jedná se o závislost na návykových látkách, ale též hazardní hraní, netolismus či závislost na nakupování);
- rizikové chování v prostředí internetu (návštěva webových stránek nevhodných pro děti a mládež, oslovení cizí osobou, nelegální stahování hudby, filmů).

Macek (2003, s. 77) k tomuto výčtu přidává sexuální rizikové chování (sem patří i předčasné mateřství a rodičovství), poruchy příjmu potravy, suicidální tendence a dokonané sebevraždy, rizikové sporty a rizikové chování adolescentů při řízení vozidla.

Rizikové chování, které je jedním z projevů utváření identity v průběhu dospívání, je vhodné odlišit od chování delikventního. Průcha, Veteška (2014, s. 75) považují za delikventní chování takové jednání, které je v rozporu s právními předpisy a zákony, tj. delikventní chování je v podání autorů synonymem kriminální činnosti. Oproti tomu Fischer, Škoda (2014, s. 170) považují za delikventní chování nejen jednání spojené s kriminální činností, ale jako termín týkající se především nežádoucího a nepřijatelného chování dětí a mládeže, zároveň však autoři nevyklučují z této kategorie přestupky a trestnou činnost. Hovoříme-li u dětí a mladistvých o delikventním jednání, užít lze i termín juvenilní delikvence.

Rizikové chování je podle Bendla (2015, s. 233) výsledkem interakce osobnosti jedince s jeho sociálním prostředím. Jak na straně jedince, tak i na straně sociálního prostředí lze identifikovat se zřetelem k rizikovému chování tzv. protektivní a rizikové faktory. K rizikovým faktorům existujícím v sociálním prostředí patří především nízký socioekonomický status rodiny, sociální vyloučení a sociální znevýhodnění.

Podobně Vágnerová (2004, s. 46) uvádí, že chování dítěte či dospělého je velkou měrou ovlivněno rodinou, v níž jedinec vyrůstá. Podle autorky je důležité, aby rodina měla svůj řád, pravidla, ale i určitou hierarchii. Může se stát, že rodinný systém je příliš rigidní. V takovém případě nedokáže rodina vhodně reagovat na vývojové potřeby dítěte, v rodině není funkční komunikace, není možné otevřeně projevnout city apod. Dítě se tak podle autorky díky své závislosti a bezbrannosti stává obětí rodinného systému.

Sociální vyloučení znamená vyčlenění jedince z širší společnosti, tj. z populace, do níž dotyčný náleží. Mnohdy je sociální vyloučení spojováno s chudobou, avšak fenomén sociálního vyloučení není chudobou zcela vyčerpán.

Na sociální vyloučení jedince ze společnosti má vliv i věk jedince, rodina, v níž se ocitá, míra vzdělanosti rodičů apod. (Hills, Le Grand, Piachaud, 2002, s. 62). V obecné rovině se pod tímto pojmem rozumí nerovnost účasti jedince na společenském životě, přičemž sociální vyloučení určité osoby se projevuje zejména v pěti významných oblastech života jedince, kterými jsou zaměstnání, zdravotní péče, vzdělání, bydlení a sociální ochrana (Arnoldová, 2015, s. 145).

Do konceptu sociálního vyloučení řadí Čevela, Čeledová, Kalvach (2014, s. 112) chudobu a jevy s ní spojené, přičemž chudoba může být příčinou i důsledkem sociálního vyloučení. Žít na okraji společnosti, tj. sociálně vyloučen, má pochopitelně značný negativní dopad i na vývoj dětí a dospívajících. Autoři upozorňují na skutečnost, že chudoba „vytváří specifické strategie „přežití“, hodnoty i vzorce chování. Zvláště ohrožující je přenášení těchto vzorců v rodině při socializaci dětí, tzv. mezigenerační přenos.“ V souvislosti s tím Matoušek, Matoušková (2011, s. 138) uvádějí, že v poslední době se do kriminální činnosti zapojují dětské gangy, často právě ze sociálně vyloučených lokalit. Mohou nastat i případy, kdy jsou k delikventnímu jednání děti a mladiství vedeni svými rodiči či jinými příbuznými.

1.2 Vymezení raného a středního školního věku

Školní věk lze podle Vágnerové (2012, s. 255) chápat jako „období oficiálního vstupu do společnosti.“ Společnost je v tomto případě zastoupena především školní institucí. Děti postupně přibývají povinnosti, které od nich vnější prostředí očekává. Mimo jiné dochází i k potvrzení určitých kvalit dítěte, což se odehrává v kontextu rozličných sociálních skupin (jedná se zejména o vrstevnické skupiny), ale též v dyadických vztazích (učitel-žák). Školní věk rozřazuje autorka do tří větších etap, které představuje raný školní věk, který začíná nástupem do školy a končí přibližně v 9 letech věku dítěte, dále střední školní věk (žák přechází na druhý stupeň základní školy – tato vývojová etapa končí v 11-12 letech) a starší školní věk, který trvá do ukončení povinné školní docházky, tj. do věku 15-16 let.

Ne vždy je adaptace dítěte na školní prostředí snadná. Lagmeier, Krejčířová (2006, s. 118) vysvětlují, že dítě může vykazovat různé známky nepřizpůsobení – může se špatně soustředit ve školní hodině na probíranou látku, může se špatně přizpůsobovat kolektivnímu vedení apod. Většinou jsou však tyto obtíže překonány,

u menšího počtu dětí však mohou problémy přetrvávat i v dalších školních letech, což může mít negativní dopad na další vývoj jedince. Škola však takto malé děti může zaujmout, neboť se jedinec ocitá v tzv. stadiu střízlivého realismu: zajímá se o nové poznatky a informace, chce pochopit okolní svět a své působení v něm.

V mladším školním věku, jak je někdy raný školní věk také odborníky nazýván, se dítě podle Sedláčkové (2009, s. 27) prosazuje především svým výkonem. Chce dosáhnout co nejlepšího společenského uznání (zejména ze strany autorit, které představují učitelé a rodiče), touží po přijetí a ocenění ze strany významných osob. V tomto ohledu již, na rozdíl od předchozího předškolního období, dítěti nestačí pouze zaujímat výlučné postavení, ale dítě potřebuje prožívat, že si toto výlučné postavení zasloužilo (např. právě školním, sportovním či jiným výkonem). Důležitou roli hraje dle autorky také vlastnictví určitého předmětu, zejména ve vztahu k vrstevníkům.

I v tomto období je dítě velmi zaujato hrou. Hra běžně patří do jeho života, prostřednictvím hry dítě také rozvíjí své dílčí schopnosti a dovednosti, jako je odvážnost, vynalézavost, obratnost. Hru nemusí dítě realizovat pouze ve vztahu s vrstevníky, důležité je i to, zda si s dítětem umí hrát i jeho rodiče (Špaňhelová, 2008, s. 122).

Zatímco v dalším vývoji přestanou rodiče zaujímat v životě dítěte výlučné postavení, v raném školním věku je jejich role pro optimální bio-psycho-sociální vývoj dítěte zcela nezastupitelná. Sedláčková (2009, s. 27) vysvětluje, že v tomto věku jsou rodiče pro dítě zdrojem bezpečí a jistoty. Zároveň se ale také vztah mezi dítětem a rodiči částečně proměňuje: dochází k identifikaci dítěte s rodičem stejného pohlaví, což dítěti mimo jiné umožňuje také přijmout část prestiže tohoto rodiče. Autorka uvádí, že děti se pak mezi svými vrstevníky chlubí nejen tím, co umí či jakou věc vlastní, ale i tím, co dokáže jejich tatínek (maminka), jak je tatínek silný, kolik vydělává apod.

Střední školní věk představuje ve vývoji jedince relativně vyrovnané období, v němž se neodehrává příliš mnoho vývojových změn. I přesto však i v tomto věku zažívají děti četné konflikty, zejména ve vztahu k vrstevníkům a škole. Na úspěšnosti ve škole a ve vrstevnických vztazích závisí i míra sebevědomí dítěte. Co se týče sebehodnocení dítěte, to bývá v tomto věku ovlivněno aktuální situací, mnohdy je i značně nepřesné. Dětská identita je velmi ovlivněna názory vrstevníků,

ale i příslušností k rodině, včetně toho, jakého socioekonomického postavení rodina dosáhla (Sedláčková, 2009, s. 27-28).

Již v tomto období se začínají projevovat rozdíly mezi chlapci a děvčaty. V průběhu celé základní školní docházky chlapci dosahují nižších školních výkonů než dívky, což je patrné zejména na začátku školní docházky: školní podvýkonnost může být u chlapců přítomna třikrát častěji, než je tomu u dívek. Narůstá také počet dětí s poruchami učení. Také poruchy učení se častěji vyskytují u chlapců (příčina spočívá zejména v nevyrovnanosti součinnosti pravé a levé hemisféry mozku). Tím, že biologické zrání probíhá u chlapců pomaleji, objevuje se u nich častěji i rušivé chování, které vychází ze zvýšené dráždivosti, lability a unavitelnosti (Janošová, 2008, s. 152).

V tomto věku se také rozvíjejí dílčí sociální role. Objevují se první projevy chování příslušející k rodičovské roli – důležitý je proto kontakt těchto dětí nejen s vrstevníky, ale i dětmi mladšími. Nezastupitelnou roli ve vývoji dítěte mají i zvířata. Zvířata mohou uspokojovat mnoho dětských potřeb. Za pozornost stojí, že zvíře představuje pro dítě středního školního věku často jedinou živou bytost, které se lze svěřit, a to bez strachu z potrestání nebo odmítnutí. Rodiče nemívají vždy na dítě dostatek času; zvíře tedy tento kontakt může alespoň částečně nahradit, navíc skutečnost, že dítě vyrůstá s domácím mazlíčkem, vede k saturaci dalších významných potřeb, jako je potřeba citové jistoty a bezpečí, potřeba pečovatelského chování apod. Pochopitelně dítě však potřebuje především bezpečné zázemí v rodině. V případě např. rozvodu rodičů dítě ztrácí možnost získat řadu pozitivních zkušeností, které zahrnují i možnost pozdější nápodoby rodičů ve vlastním partnerském vztahu (Vágnerová, 2000, s. 200-207).

1.3 Vymezení pubescence a adolescence

Slovo pubescence pochází z latiny a lze jej přeložit jako obrůstat ochlupením, chmýřím. Právě výrazné hormonální změny jsou jedním z klíčových znaků pubescence, která je spojována především s tělesným dospíváním, zatímco v další fázi dospívání (adolescenci) dochází zejména k psychickému zrání, formování osobnosti apod. Pohlavní žlázy v pubertě dozrávají, což se navenek projevuje mimo jiné pubickým ochlupením, u chlapců se mění hlas, stává se hlubším, chlapcům

přibývá svalové hmoty, dívkám rostou prsa. Mnohé z těchto sekundárních pohlavních znaků jsou viditelné (Bogin, 2012, s. 299).

Vágnerová (2000, s. 212-2013) vysvětluje, že tělesné a psychické dospívání nemusí u jedince probíhat rovnoměrně. Je-li rychlejší vývoj tělesný, nemusí být tato skutečnost pro dospívajícího příjemná, a tak se této změně brání (u dívek se mohou rozvinout např. poruchy příjmu potravy). Učitelé či jiní dospělí mohou mít dle autorky obavy z předčasného dospívání dívek, neboť vnímají riziko brzkého započetí pohlavního života. To může vést k tomu, že takové jedince odmítají, případně je negativně hodnotí. Problematické může být pohlavní dospívání zejména v kolektivu vrstevníků. Chlapci nižšího tělesného vzrůstu a drobnější postavy mívají dle autorky ve skupině vrstevníků nižší sociální status, mohou se stát také např. obětí šikany.

Vrstevníci jsou pro dospívající stále důležitější, mnohdy významnější než rodiče. O dospívání se tedy někdy hovoří jako o vrstevnické aréně, z čehož vyplývá i skutečnost, že se vztahy mezi vrstevníky nezřídka vyznačují konflikty. Mimo jiné se také tvoří různá uskupení, včetně subkultur, v nichž dospívající snáze poznává, kým je, vymezuje si svůj prostor i vůči rodičům, experimentuje se svým Já. Toto experimentování mívá často podobu rizikového chování. Vztahy mezi vrstevníky tak bývají mnohdy spíše prostředkem (např. k formování identity), než samotným cílem. V pubescenci se rozvíjejí kognitivní schopnosti, jedinec tedy dokáže o mnoha jevech přemýšlet novým způsobem, avšak dotyčnému chybí zkušenosti (Macek, 2003, s. 22).

Pubescent je také vystaven, i v důsledku zmiňovaných hormonálních změn, emočním výkyvům, objevuje se u něj tendence reagovat na běžné podněty přecitlivěle. Je to dáno i tím, že dospívající ztrácí svoji původní jistotu: dospívání je obdobím mezi dětstvím a dospělostí, jedinec tedy již přestává být dítětem, nepatří mezi děti, ale není přijímán jako rovnocenný partner ani dospělými. Svě city pubescent většinou neprojevuje navenek, může se stávat více introvertním (Vágnerová, 2000, s. 204-205).

Termín adolescence pochází z latinského slova *adolescere*, který se překládá jako dorůstající, mladý, dospívající. Adolescenci lze chápat jako vývojové období trvající přibližně od 15 do 21 let, avšak v současné době se odborníci kloní spíše k tomu, že je za adolescenci považováno celé dospívání, tj. i předchozí období pubescence (Kraus, 2006, s. 11).

Pro adolescenci je klíčové formování vlastní identity, tedy toho, kým jedinec je, kam patří, kam směřuje apod. Janošová (2016, s. 104-106) vysvětluje, že období adolescence je pro dospívající složité. Dospívající stojí před volbou, kým by měli být, kým být mohou, kým by chtěli být. Počátek adolescence se vyznačuje odmítáním téměř všeho, co patří do světa dospělých. Patrné je to např. v oblékání dospívajících. Vzhled je pro adolescenty velmi důležitý, je vrstevníky oceňován, nebo naopak odmítán. Se stylem oblékání často souvisí dle téhož zdroje i preferovaný hudební styl, ale i životní styl - dospívající v rámci různých part či subkultur hojně užívají drogy, dopouštějí se násilí apod.

Co se týče formování identity, právě tento aspekt je považován odborníky za klíčový pro období adolescence. Formování identity se stává vývojovým úkolem, který ne všichni adolescenti optimálně zvládnou. Marcia (1980, in Macek, 2003, s. 20-21) rozlišil čtyři možné formy identity. V jeho pojetí jsou důležité dva pojmy, a to závazek a krize. V rámci krize je dospívající vtažen do nutnosti volby v určitých důležitých životních oblastech (např. volba povolání, vztahová rovina apod.). Závazek se týká přijetí odpovědnosti za své jednání a rozhodování. Dle toho, jak se dospívající zhostí obou těchto jevů, rozlišil autor identitu difúzní (jedinec neprožívá ani krizi, ani nepřijímá závazek. Nemá potřebu jasně vymezit sám sebe, je snadno ovlivnitelný vrstevníky, často mění názory), předčasné uzavření identity (dospívající nekriticky přejímá od významných autorit jejich názory, postoje, hodnoty, aniž by u něj byla přítomna krize identity), status moratoria (v tomto případě sice dospívající krizi prožívá, ale není ochoten na sebe vzít potřebné závazky. Dospívající tedy experimentuje sám se sebou, zkouší nové role apod.) a poslední formu představuje dle téhož zdroje získání či dosažení identity (tomuto předchází prožitek krize, ale i snaha přijmout na sebe závazky. Vytvoření vlastní identity je spojeno se schopností intimity v blízkém vztahu).

V souvislosti s formováním identity uvádějí Matoušek, Křišťan (2013, s. 55) výsledky mnoha výzkumů týkající se osobnostních charakteristik, které dospívajícím pomáhají v osobnostním růstu. Patří k nim kompetence (sociální, kognitivní apod.), tj. schopnost úspěšného jednání v různých oblastech života, důvěra ve vlastní osobu, schopnosti a dovednosti, existence pozitivních vztahů s druhými lidmi, charakter projevující se např. respektem vůči společenským normám či hodnotám společnosti, a také péče o druhé, ve smyslu rozvíjení společenských vztahů a empatie ve vztazích.

V dospívání se proměňuje vztah jedince k rodičům a obecně autoritám. Adolescent je dle Vágnerové (2000, s. 281-287) kritický vůči hodnotám nebo názorům rodičů, neboť je porovnává s ideálem, který si vytvořil. Morálka dospívajícího bývá nezřídká absolutní, pro adolescenta je často obtížné přijmout jiný názor, zejména od autorit. Nechce být dospělými poučován, čehož nejsou vždy rodiče schopni, dostávají se do obranné pozice. Proces separace ze závislosti na rodině by měl být dle autorky na konci adolescence ukončen. To, co nemohou dospívajícím poskytnout rodiče (tj. bezpečí, citovou jistotu), nabízejí většinou vrstevníci. O přátelský vztah adolescenti velmi stojí, často jej získávají za cenu uplácení, podbízení se, nebo se dokonce mohou ocitát v roli otroka. Tato potřeba také vede dle autorky dospívající do různých part a gangů. Ne vždy jsou dospívající schopni partnerského vztahu, do intimního vztahu dozrávají. Potřeba partnera (většinou opačného pohlaví) však v tomto věku vzrůstá, neboť je také významnou potřebou: nabízí adolescentovi uznání, ocenění, ale i poznání sama sebe.

Dospívání je také důležité s ohledem na budoucí profesní dráhu jedince. Před započatím puberty jedinec věří, že si může zvolit jakékoliv povolání. Nezohledňuje příliš ani situaci na trhu práce, ani své schopnosti či časovou perspektivu. V adolescenci již dospívající opouští fantazijní přání a více respektuje realitu. I přesto se především zaměřuje na taková povolání, která jsou pro něj atraktivní, vykonávají je např. jejich vzory apod. Teprve na konci adolescence uvažuje o této oblasti dospívající reálněji, všímá si toho, jaké jsou jeho možnosti, jaký je jeho školní prospěch či jaká jsou kritéria přijetí na vybranou školu (Hlad'o, 2012, s. 110).

Orel, Obereignerů, Mentel (2016, s. 61) upozorňují na skutečnost, že tím, že adolescence není ve svém konci biologicky ohraničena, stává se obdobím velmi variabilním. V moderních vyspělých státech se tedy adolescence prodlužuje, děti se od svých rodičů obtížně separují, což jim umožňuje i možnost studovat během mladé i střední dospělosti. Dosažení sociální zralosti se tak posouvá do stále vyššího věku.

1.4 Základní atributy mladé dospělosti

Vágnerová (2000, s. 301) uvádí, že počátek dospělosti není ve společnosti výrazněji odlišen od dětství a dospívání. Určitý mezník lze tak podle autorky vnímat

pouze v dosažení zletilosti. Ke znakům, které jsou dle téhož zdroje pro dospělost charakteristické, patří zejména samostatnost, relativní svoboda v rozhodování, zodpovědnost ve vztazích, za vlastní rozhodování apod.

S mladou dospělostí, která dle Říčana (2010, s. 171) trvá přibližně od 20 do 30 let věku jedince, se pojí především dva hlavní vývojové úkoly, a to zakotvení v profesi a uspořádání vlastních mezilidských vztahů. Dle tohoto zdroje by měli být mladí dospělí schopni dosáhnout intimity ve vztazích, tj. v rámci blízkého partnerského vztahu neuspokojovat pouze své vlastní potřeby, ale uspokojovat potřeby i blízké osoby, dosáhnout určité vzájemnosti ve vztahu. Jak autor blíže specifikuje, k naplnění této vzájemnosti je zapotřebí ve vztahu se také obětovat a na vztahu cílevědomě pracovat.

Arnettová (2005, s. 235) přibližuje termín vynořující se dospělost, který je v současnosti hojně užíván a reflektuje současný životní styl mnoha mladých lidí v moderních zemích. Dle autorky se pojem vynořující se dospělost užívá pro jedince ve věku 18-25 let, i když mnohdy jej lze užít pro období delší, trvající od 21 do 29 let. Specifikum tohoto termínu spočívá dle téhož zdroje v zohlednění aspektů, které se k tomuto věku váží. Dnešní mladí lidé oddalují okamžik, kdy by měli převzít zodpovědnost ve svém životě - např. tím, že započnou vlastní profesní dráhu, vstoupí do manželství. Mladí dospělí studují po dlouhou dobu, absolvují řadu škol, čímž odkládají plnění hlavních vývojových úkolů spojených s mladou dospělostí. Dospělost dnešních mladých lidí se tedy dle autorky vynořuje postupně, přechod od dětství do dospělosti je pomalý, nejednoznačně ohraničený, což vybízí k nahlížení na tento věk jedince jako na novou vývojovou etapu.

Pro dospělost je také charakteristická sexuální zralost. Zatímco v předchozím vývojovém období představovala sexualita v životě jedince zejména oblast, v níž dotyčný experimentoval a poznával sám sebe, nyní představuje sexualita jeden z nejdůležitějších prvků partnerského vztahu. V určitém věku, který je u každého člověka odlišný, se navíc objevuje v životě jedince potřeba „*mít dítě*“, tj. začíná být v rámci sexuality důležitá i její reprodukční komponenta (Vágnerová, 2000, s. 303).

Zatímco pro dospívání byla charakteristická určitá rozervanost, nejistota, hledání vlastní identity, mladá dospělost se vyznačuje určitou stabilizací. Fyzické zdraví těchto osob je na dobré úrovni, podobně jako zdraví mentální. V tomto věku se lidé většinou nepotýkají s depresemi, prevalence deprese je v porovnání s vyšším věkem nízká. I přesto se však tato životní etapa vyznačuje určitými specifiky: právě

v tomto věku se objevuje vrchol rozvoje některých duševních onemocnění, navíc mladí dospělí, podobně jako dospívající, vykazují nezřídka rizikové chování, které se většinou týká užívání drog a rizikového sexuálního chování (Tanner, Arnett, 2009, s. 42).

Na počátku mladé dospělosti se jedinec dle Vágnerové (2000, s. 306-308) vyznačuje ještě určitou nezralostí v myšlení, nezřídka se domnívájí, že v situaci, v níž se ocitají, existuje pouze jediné možné a vhodné řešení. Je to dáno tím, že mladým dospělým chybí dostatek zkušeností. S narůstajícím věkem však zkušeností přibývá, což se odráží i ve způsobu myšlení. Autorka uvádí, že mladý dospělý již na konci tohoto období většinou dokáže v určité situaci zohlednit i její kontext, dochází i k opouštění černobílého myšlení. Zatímco dospívající většinou nebyl schopen kompromisu, mladý dospělý jej často dokáže přijmout, nebo jej navrhnout jako nejvhodnější řešení situace, v níž se ocitá. Myšlení je flexibilní, rozvíjí se i jiné složky osobnosti, než na které byl kladen důraz ve školním prostředí.

Odlišnost v tom, jak mladí lidé přistupují k přijímání odpovědnosti, vychází podle Langmeiera, Krejčířové (2006, s. 170-171) z proměn ve společnosti. Sociální očekávání byla dle autorů dříve mnohem jasněji definována, ať již s ohledem na pohlaví jedince, nebo jeho sociální postavení. Postmoderní svět zdůrazňuje jedinečnost každého člověka, což se odráží dle téhož zdroje i v menších nárocích na vývoj jedince, jeho úspěchy, schopnosti apod. To je také dle autorů patrně důvodem, proč dospívající přijímají svoji odpovědnost a dospělost postupně: děje se tak spíše než souvisle, jako sled dílčích fází, vyznačujících se střídavě menším a větším přebíráním odpovědnosti za vlastní život.

Poslední oblastí, kterou je vhodné u mladé dospělosti popsat, je proces socializace. Vágnerová (2000, s. 309-311) zmiňuje, že v tomto věku se vyhraňují postoje a názory jedince, stávají se trvalejšími. Jedinec si osvojuje roli profesní, partnerskou i rodičovskou. Mladý dospělý také dokáže snáze přijmout společenská pravidla a normy, i když ne vždy, a ne vždy zcela absolutně; dle autorky je patrný hodnotový relativismus u mladých dospělých. Proměňuje se také vztah mladého dospělého k druhým lidem – ubývá egocentrismu, jedinec je schopen obětovat se ve prospěch druhé osoby, což je patrné např. v rodičovské roli.

2 PRÁCE S DĚTMI A DOSPÍVAJÍCÍMI V NZDM

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (dále jen NZDM) jsou relativně novým typem sociální služby, který reflektuje potřeby současné společnosti. V předchozí kapitole bylo uváděno, že se dětství, zejména však dospívání, vyznačuje určitými specifiky, mezi něž patří i rizikové chování. Právě nízkoprahová zařízení pro děti a mládež patří mezi služby sociální prevence, které se snaží tyto jevy eliminovat a potlačovat jejich rozvoj již v počátku vzniku. V tomto typu sociální služby se také naskýtají široké možnosti působení sociálního pedagoga.

Druhá kapitola práce je zaměřena na charakteristiku práce s dětmi a dospívajícími v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež. V úvodu je uvedena historie těchto zařízení, a to jak v zahraničí, tak i v České republice. Stručně je vymezeno zakotvení nízkoprahových zařízení pro děti a mládež v české legislativě. Závěr kapitoly je věnován přiblížení sociální práce v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež.

2.1 Historie nízkoprahových zařízení pro děti a mládež

Historie nízkoprahových zařízení je dle Elberlinga (2012, s. 155-156) spojována s kolonem (později generálem) Baden-Powellem, který velel britské armádě na poušti Kalahari v letech 1899-1902. Britská armáda potřebovala průzkumníky, kteří by dokázali lokalizovat búrské dělostřelectvo právě v této oblasti, která byla nepřehledná (stromy v jihoafrických buších dosahovaly výšky méně než dva metry, terén byl kopcovitý, s kameny, vysokou trávou). Generál Baden-Powell se rozhodl rekrutovat nejstarší syny britských aristokratických rodin. Tito chlapci byli pro tuto práci svojí výškou ideálními průzkumníky, navíc byli ochotni práci přijmout, neboť jako nejstarší synové byli dědici, což vedlo mladší bratry neznámo k tomu, že je během lovů na jeleny zdánlivě náhodou neznámo zastřelili. Ve volném čase však tito chlapci způsobovali velitelům velké potíže, vykazovali nevhodné chování, které velení velmi rozčilovalo. Z tohoto důvodu tedy začal generál této mládeži organizovat volný čas, vytvářel pro ně rozličné aktivity, zohledňující potřeby chlapců i kulturní hledisko. Později začaly vznikat v Británii další kluby, některé určené pouze pro dívky, jiné pouze pro chlapce, postupem času byly tyto kluby organizovány

pro obě pohlaví. Kluby sledovaly cíle kulturní i sociální. Mládež se často dopouštěla delikventního chování. Kluby tedy sloužily jako preventivní opatření proti delikventnímu jednání dospívajících, zároveň však nabízely mladistvým vhodné aktivity, zohledňující nároky a hodnoty společnosti. Jak autor dále vysvětluje, v rámci těchto zařízení bylo možné bojovat proti užívání návykových látek mladistvými, kriminalitě, která se v této populaci objevovala, jejich existence měla navíc pozitivní dopad na nezaměstnanost. Mládež tato zařízení vyhledávala, neboť v nich bylo možné setkávat se se svými vrstevníky. Jestliže navíc byly tyto kluby zakládány nadšenci pro hudbu, umění či sport, aktivity vycházející z těchto zařízení měly velký pozitivní dopad na sociální klima mezi mladými lidmi v dané komunitě.

Podobné aktivity existovaly dle Elberlinga (2012, s. 156-157) i v dalších zemích. Např. ve Francii vznikaly kluby pro děti a mládež zejména po roce 1875, kdy se francouzský ministr kultury snažil upevnit francouzskou kulturu mezi mladými. V té době existovalo riziko, že tamější kultura bude silně ovlivněna kulturou německou. Jak v Anglii, tak i ve Francii tedy byly zprvu kluby pro děti a mládež zakládány s cílem posílit kulturní povědomí, kulturní vzorce a hodnoty v populaci mládeže. Tento cíl se však dle autora brzy proměnil. Zejména po druhé světové válce se začala objevovat potřeba kontrolovat mladé lidi, a to ve smyslu formování jejich chování vhodným směrem (to se týkalo násilného chování, zneužívání návykových látek, aktivit různých gangů, vandalismu apod.). Samotný charakter klubů byl však v obou zemích odlišný: zatímco ve Velké Británii se jednalo spíše o gentlemanské kluby, ve Francii se jednalo o komunitní centra. Daný trend, založený v obou zemích, se začal rozšiřovat do dalších států spojených s Francií a Velkou Británií (jednalo se např. o Irsko, Skandinávii, Austrálii, Nový Zéland, Spojené státy americké apod., v nichž tato zařízení měla charakter gentlemanských klubů, zatímco v zemích blízkých Francii – např. v Nizozemí, Německu, Itálii, Španělsku – byly kluby vytvářeny jako komunitní centra). Později také začaly v jednotlivých státech vznikat národní asociace sdružující daná zařízení. První vznikla ve Velké Británii v roce 1910, v Dánsku to bylo v roce 1942.

Jak je z výše uvedeného textu patrné, činnost předchůdců dnešních nízkoprahových zařízení svým obsahem velkou měrou odpovídala aktivitám, které dnes zajišťují i sociální pedagogové. Jak uvádí Procházka (2012, s. 62), sociální pedagogiku lze vnímat jako nauku o vztazích prostředí a výchovy, jako normativní vědu o výchově člověka, ale též jako životní pomoc. Zejména poslední koncept

považuje autor za významný, neboť v jeho rámci je cílem profesního působení sociálního pedagoga „*poskytovat pomoc dětem, mládeži i dospělým z různých typů prostředí. Nalezení konkrétních forem pomoci a kompenzace nedostatků je pak cestou k přeměně kvality života jedince (integrace, stabilizace, ochrana rozvoje osobnosti) i k výchovné přeměně celé společnosti.*“

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež mají dle Čechlovského (2006) v České republice poměrně krátkou historii. První začala vznikat v první polovině 90. let minulého století, přičemž ve větší míře začala být zakládána na konci 90. let minulého století. Jejich předchůdci byly kluby pro děti a mládež. K většímu rozšíření NZDM přispěla terénní sociální práce, pro kterou se užívá také název streetwork.

Usnesením Vlády České republiky č. 341/94 byl zaveden Program sociální prevence. Tímto programem byla experimentálně ustanovena v některých okresech České republiky funkce sociálního asistenta, tzv. street-workera, který se zaměřoval na sociální práci s dětmi a mládeží v jejich přirozeném prostředí. Cílem byla primární prevence sociálních patologií (Jíra, 1997, s. 2). Dle Čákrtové (1995, in Jíra, 1997, s. 2) ještě v této době nebyla pozitivně vymezena cílová skupina, s níž sociální asistenti pracovali. Vymezení bylo pouze negativní. Sociální asistent se tedy neangažoval v subkulturách skinheads, pouličních ganzích romských dětí, podobně neintervenoval v případech pouličních prostitutek a mezi drogově závislými.

Čechlovský (2006) vysvětluje, že se streetwork nerozvíjel pouze v rámci práce sociálních asistentů, tj. na úrovni státu a státní samosprávy, ale též v rámci nestátních organizací. Nejprve se tyto organizace zaměřovaly na práci s drogově závislými, později se terénní sociální práce rozšířila i na jiné cílové skupiny, např. osoby bez přístřeší, neorganizované děti a mládež na ulici. Zpočátku se streetwork potýkal dle téhož zdroje s nedostatkem odborného zázemí. Pracovníkům chybělo systematické vzdělávání v této oblasti, daná problematika nebyla vyučována na vysokých školách. Změnu přineslo navázání spolupráce s odborníky z německého Saska. Na pozadí této spolupráce také začala být budována nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, prostřednictvím nichž bylo možné pracovat s cílovými skupinami nejen na ulici. Jako první zařízení tohoto druhu zmiňuje autor centra a kluby v Klatovech, Hradci Králové, Jablonci nad Nisou, Karlových Varech, Plzni a v Českých Budějovicích.

Na podporu rozvoje streetwork byla v roce 1997 založena Česká asociace streetwork (dále jen ČAS), která v současné době sdružuje pracovníky působící v této

oblasti, bez ohledu na to, zda se jedná o státní či nestátní zařízení. V roce 2003 se k asociaci přidružily i nízkoprahové sociální služby. Činnost ČAS se zaměřuje v současné době především na vzdělávání pracovníků působících v nízkoprahových zařízeních, zaváděny jsou supervize, cílem asociace je také zvyšování kvality služeb (ČAS, 2017).

2.2 Legislativní vymezení NZDM

Základní principy fungování nízkoprahových zařízení pro děti a mládež jsou vymezeny v Zákonu č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Dle § 62 Zákona č. 108/2006 Sb., odst. 1, poskytují tato zařízení ambulantní, případně terénní služby dětem ve věku 6 -26 let, a to dětem, které jsou ohroženy společensky nežádoucími jevy. Dle téhož zdroje je cílem služby zlepšení kvality života těchto jedinců, a to prostřednictvím předcházení nebo snížení sociálních a zdravotních rizik souvisejících s jejich způsobem života. Pracovníci NZDM usilují také o lepší orientaci dětí a mládeže v jejich sociálním prostředí, dochází také k tvorbě podmínek k řešení jejich nepříznivé situace. Dle § 62 Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, odst. 2, realizuje služba následující základní činnosti: výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Z § 110 Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách také vyplývá, že kvalifikací pro práci v NZDM je též absolvování studia sociální pedagogiky, ať již v rámci vysoké školy, či formou vyššího odborného vzdělání.

Zemanová, Dolejš (2015, s. 14) blíže charakterizují činnosti, které tato zařízení realizují. Výchovné, vzdělávací a aktivizační služby jsou zaměřeny na aktivizaci životního způsobu dospívajících, což může obnášet např. rozšíření jejich vědomostí a dovedností v oblasti pracovní, sociální apod. Hlavní úsilí pracovníků zaměřujících se na tyto služby se však týká změny rizikového chování dětí a mládeže. Prostřednictvím nevhodného (tj. rizikového) chování tito jedinci uspokojují své potřeby. Je tedy dle autorů žádoucí vychovávat tuto cílovou skupinu tak, aby si stanovovala jiné cíle, se zřetelem ke svým potřebám. Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím zahrnuje intervence zaměřené na získání schopnosti lépe se

orientovat ve vztazích, do nichž děti a mládež vstupují. Co se týče sociálně terapeutických činností, pod ty lze dle téhož zdroje zahrnout např. cílené sociální učení, techniky zacílené na zlepšení sociálních dovedností. V případě pomoci při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí je v praxi dle autorů kladen důraz zejména na podporu kontaktu dítěte či dospívajícího s jeho rodinou a také na co nejoptimálnější začleňování těchto jedinců do sociálního prostředí.

Se Zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách úzce souvisí také prováděcí Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. V § 27 Vyhlášky č. 505/2006 Sb., je uvedeno, že základní činnosti při poskytování sociálních služeb v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež se zajišťují mimo jiné jako výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, přičemž tento zdroj přesně specifikuje, o jaké činnosti se jedná. Zmíněno je zajištění podmínek pro společensky přijatelné volnočasové aktivity, pracovní výchovná činnost realizovaná s dětmi, nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností a taktéž zajištění podmínek pro přiměřené vzdělávání.

Každá sociální služba zajišťuje také základní sociální poradenství. V praxi toto poradenství zahrnuje poskytnutí informace směřující k řešení nepříznivé sociální situace, poskytnutí informací o dalších sociálních službách, které může jedinec vzhledem ke své životní situaci využít, nutností je i poskytování informací o základních právech a povinnostech a též poskytnutí informací o možnostech podpory členů rodiny v případech, kdy se tito podílejí na péči o osobu (Vyhláška č. 505/2006 Sb., § 3).

Zmiňováno bylo, že NZDM jsou považovány za služby sociální prevence. Důraz v NZDM je tedy kladen na překonání nepříznivé sociální situace klientů, avšak existence NZDM má význam i pro celou společnost, neboť služba sociální prevence si klade za cíl též ochranu společnosti před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů (Květenská, 2009, s. 71).

Holá (2013, s. 143) vysvětluje, že každá sociální služba může svůj provoz realizovat pouze na základě platné registrace. O registraci sociální služby rozhoduje místně příslušný krajský orgán, v případě služby zřizované ministerstvem samotné ministerstvo. Aby bylo možné tuto registraci získat, je nutné podat písemnou žádost, důležitá je i bezúhonnost a odborná způsobilost všech fyzických osob, které budou

přímo poskytovat nabízené sociální služby. Splněny musí být také předepsané hygienické, materiální a technické podmínky.

2.3 Charakteristika sociální práce v NZDM

Sociální práce realizovaná v NZDM vychází primárně z toho, jaká je cílová skupina zařízení, jaké je její poslání a také možnosti pomoci, jež jsou definované zákonem.

ČAS (2008, s. 3) definuje poslání NZDM jako usilování o „*sociální začleňování a pozitivní změnu v životním způsobu dětí a mládeže, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci, poskytovat informace, odbornou pomoc, podporu, a předcházet tak jejich sociálnímu vyloučení.*“

Klíma (2004, s. 368-369) se zabývá tím, v čem spočívají specifika práce s dětmi a mládeží v NZDM. Jako problematický se jeví vzhledem k využívání služby věk klientů. Zatímco dospělý jedinec je většinou zvyklý řešit své záležitosti, ví, na koho se obrátit, jak postupovat, v případě dětí a mládeže je situace odlišná. Autor uvádí, že o možné pomoci děti a mládež často neví, mohou mít o ní špatné informace, většinou se však brání kontaktu s různými institucemi. Jak autor dále uvádí, „*v nejdramatičtějších případech děti pouze trpí, aniž by viděly možnost nepříznivou situaci nějakým způsobem ovlivňovat či dokonce změnit.*“ (Klíma, 2004, s. 369).

Jeví se tedy jako klíčové vhodně oslovit tyto jedince, získat jejich zájem o případnou pomoc, resp. změnu nepříznivé životní situace. Z tohoto hlediska je velmi důležité, zda NZDM realizuje také terénní práci (streetwork). Streetwork definují Bednářová, Pelech (2003, s. 7) jako aktivní vyhledávání potenciálních uživatelů služby, ale také jako doprovodnou a mobilní sociální práci, zacílenou právě na osoby, u nichž existuje předpoklad, že tuto sociální pomoc potřebují, mohou ji využít ke svému prospěchu, ale samy ji nevyhledají. Autoři dále vysvětlují, že v rámci terénní sociální práce jsou tyto osoby oslovovány v jejich přirozeném prostředí, tj. v místech, kde se nejčastěji zdržují, spontánně scházejí a tráví svůj volný čas. Tímto prostředím může být park, diskotéka, herny, fotbalový stadion apod. Důležité dle téhož zdroje je, aby NZDM, bez ohledu na to, zda disponuje terénní sociální prací či nikoliv, umožňovala klientům zachování anonymity, byla dostupná a zohledňovala způsob chování osob, kterým je určena.

Princip nízkoprahovosti je v tomto ohledu velmi důležitý. Jeho podstata spočívá dle ČAS (2008, s. 5) v maximální dostupnosti, se zřetelem k možnostem časovým, prostorovým, psychologickým i finančním. NZDM by se dle tohoto zdroje měla nacházet v blízkosti přirozeného prostředí cílové skupiny, důvodem k odmítnutí uživatele či zájemce o službu nemůže být názorová odlišnost nebo pasivita jedince. Není ani nutné, aby jedinec docházel do zařízení pravidelně. Provozní doba zařízení by měla zohledňovat možnosti cílové skupiny.

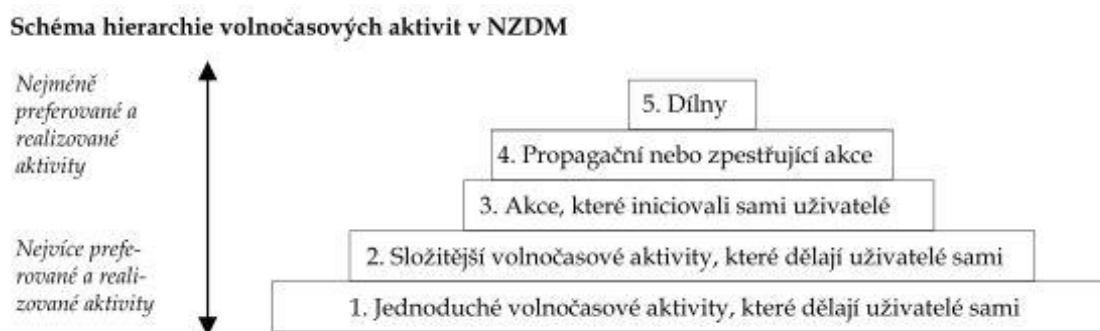
Samotný provoz NZDM se řídí pravidly danými platnou legislativou. Realizace poskytované služby je tedy obdobná, jako je tomu v jiných sociálních službách. Zemanová, Dolejš (2015, s. 15-16) popisují průběh služby v NZDM jako sled dílčích kroků, které jsou následující:

- první kontakt: dle autorů se jedná o naplnění třetího standardu kvality sociálních služeb, tj. o jednání se zájemcem o službu. Potenciální klient se prostřednictvím pracovníka sociální služby seznamuje s možnostmi, které služba nabízí, charakterem služby, jejími pravidly i veřejným závazkem, provozními záležitostmi apod.;
- uzavření smlouvy se zájemcem o službu: tato smlouva může být uzavřena písemně i ústně. Jak autoři vysvětlují, zájemce v tomto okamžiku stvrzuje prostřednictvím informovaného souhlasu minimální cíl služby a stává se jejím uživatelem;
- individuální plánování průběhu služby: tento aspekt považují autoři za klíčovou náplň poskytování dané služby. V úvodu je nutné společně s klientem vyjasnit si zakázku, která vychází z potřeb klienta a možností služby. Klient společně s klíčovým pracovníkem uzavírá individuální plán, jehož obsahem jsou zejména dílčí aktivity a intervence mající za cíl pomoci klientovi v jeho situaci. Jak autoři zdůrazňují, je velmi důležité, aby klient byl aktivní a na tomto plánu se podílel, společně s klíčovým pracovníkem jej měnil apod.;
- ukončení procesu užívání služby: jsou-li naplněny všechny stanovené cíle, klient většinou nepotřebuje službu dále využívat. I v tomto případě je však dle autorů nezbytné neztrácet ze zřetele specifika cílové skupiny NZDM. Cíle se mohou průběžně v rámci individuálního plánování měnit.

Samotná sociální práce může být podle Bednářové, Pelecha (2003, s. 44-46) přímá a nepřímá. V rámci nepřímé práce se jedná zejména o administrativu, zajišťování a plánování dílčích činností apod. Přínos pomoci ze strany NZDM však dle autorů spočívá v práci přímé. Ta může nabývat různých podob. V obecné rovině ji autoři dělí na individuální a skupinovou. V rámci individuální sociální práce je důležité, aby pracovník služby uměl vhodně motivovat klienta ke změně. Realizace skupinové práce předpokládá dobrou znalost dynamiky skupiny, specifických charakteristik dětí a mládeže, rozdělení rolí ve skupině apod. To, co mají obě formy práce dle autorů společné, je realizace sociální intervence, sociálního poradenství a socioterapie. Při skupinové terapii lze užít různých technik a metod; obsahem této práce může být dle stejného zdroje např. besedy s mládeží, zaměřené preventivně, či zážitková pedagogika. K sociální intervenci řadí autoři také krizovou intervenci, která většinou probíhá v terénu a je zacílená na děti a mládež ocitající se v akutní krizi. Autoři vysvětlují, že tato forma pomoci je krátkodobá a zpravidla není poskytována déle než po dobu pěti setkání.

Kromě těchto základních forem sociální práce a pomoci uvádí ČAS (2008, s. 6 -7) některé další. Klientovi může být nabízen doprovod či asistence při jednání v zařízeních návazné péče, souhlasí-li uživatel, je možná i práce s blízkými osobami (nejčastěji rodiči dětí a mládeže), případně se může jednat o pobyt v zařízení. Velký prostor je věnován volnočasovým aktivitám. Dle tohoto zdroje je lze rozdělit do několika skupin a uspořádat hierarchicky, jak je znázorněno na obrázku č. 1.

Obrázek 1 Volnočasové aktivity v NZDM

Zdroj: ČAS (2008, s. 7).

Jak je z obrázku č. 1 zřejmé, volnočasové aktivity lze rozřadit dle míry preference uživateli služby. Dle ČAS (2008, s. 7) jsou většinou v NZDM nejvíce dětmi a mládeží využívány základní jednoduché instrumentální aktivity, které uživatel

realizuje z vlastní vůle. Pracovník služby se dostává do role zprostředkovatele – může např. zapůjčit uživatelům vybavení, nácíní ke konkrétním aktivitám. Děti a mládež navštěvují NZDM, kde poslouchají hudbu, kterou mají rádi, sledují společně filmy, kreslí si apod. Vyšší stupeň představují dle stejného zdroje aktivity, které jsou již složitější (jedná se např. o využívání hudební zkušebny, dílny apod.). Pracovník služby je v tomto případě opět zprostředkovatelem, případně může klientům vysvětlit, jak vybavení používat. Ve třetím stupni již dochází ke kooperaci mezi uživateli a pracovníky služby. Čtvrtý stupeň slouží dle téhož zdroje jako určité zpestření běžné rutiny. Do této skupiny aktivit patří např. výjezdní akce, pořádání koncertů apod., které nezdávka mají i funkci propagace zařízení mezi širší veřejností a také mohou vzbudit zájem o využívání zařízení dětmi a mládeží, která o dané službě doposud neslyšela, ale nebrání se jejímu využití. Dílny jsou nepravidelnými aktivitami, které většinou vede zkušený lektor, jenž může být pracovníkem zařízení, ale může se jednat také o externího pracovníka.

NZDM také nabízí doučování školní nebo mimoškolní látky, a to individuálně, nebo skupinově. Doučování může mít podobu krátké pomoci, případně se může jednat o např. dlouhodobou asistenci s domácími úkoly. V NZDM také probíhají různé přednášky, poradenství. Do NZDM nepatří výměnné programy pro uživatele drog, komerční aktivity nebo oddílové schůzky (ČAS, 2008, s. 8).

Z textu je zřejmé, že uplatnění absolventa sociální pedagogiky jako sociálního pracovníka v NZDM je značné. Sociální pedagog se vyznačuje velkým množstvím kompetencí, k nimž patří zejména kompetence výchovně-vzdělávací (sociální pedagog napomáhá při sebevýchově, ale též je jeho role nezastupitelná při vzdělávacích aktivitách), poradenská (sociální pedagog by měl být s klienty zařízení schopen optimálně realizovat poradenský rozhovor, projednávat s nimi potíže, které mají, hledat řešení), preventivní (organizuje a realizuje volnočasové aktivity, možná je i přímá edukační činnost, ať již skupinově či individuálně) a reedukační (tím, že je sociální pedagog vybaven znalostmi z vývojové psychologie, dokáže nejen odhalit případné odchylky od normálního vývoje, ale i vhodně intervenovat). Výhoda působení sociálního pedagoga na vývoj osobnosti dítěte či dospívajícího spočívá v možnosti nepřímého působení (Procházka, 2012, s. 80-81). Sociální pedagog se účastní velké části aktivit v NZDM, může vést některé aktivity, pracuje přímo s klienty zařízení. Daří-li se mu dobře navázat vztah k klientem, jsou jeho možnosti

působení v rovině výchovné i vzdělávací značné, neboť právě na tuto oblast se NZDM zaměřuje především.

V souvislosti s působením sociálního pedagoga v NZDM stojí za pozornost výzkum Michálkové (2016, s. 42-48), realizovaný v rámci bakalářské práce na výběrovém souboru 116 pracovníků působících v NZDM v České republice. 94 % respondentů nepochybovalo o tom, že v NZDM může sociální pedagog působit. 60,3 % respondentů se domnívalo, že jeho uplatnění spočívá především v roli pedagoga volného času, 19 % respondentů mu přisuzovalo roli poradce, dalších 20,7 % respondentů uvádělo různou náplň práce, totožnou s výchovným poradcem či náplní práce sociálního pracovníka. 56,9 % respondentů uvádělo, že důležitá je v kontextu práce v NZDM zejména výchovně-vzdělávací kompetence sociálního pedagoga (zohlednění multikulturních aspektů, tedy sociální pedagog může u dětí posilovat jejich kulturní identitu, vést je k toleranci a sounáležitosti, dokáže dětem přiblížit mezigenerační problematiku, za důležité považovali respondenti v rámci výchovně-vzdělávací kompetence především kompetenci preventivní, zážitkovou a volnočasovou). Sociální pedagog může pozitivně působit také na rozvoj sociálních vztahů a kontaktů klientů zařízení, dokáže u dítěte posilovat žádoucí chování, vhodně umí působit na hodnotový systém jedince. Většina respondentů také uváděla, že role sociálního pedagoga v NZDM je důležitá – celkem 35,4 % respondentů ji považovalo za velmi důležitou, 44,6 % respondentů za spíše důležitou. Hlavní přínos práce sociálního pedagoga NZDM spatřovali respondenti v propojení sociální a pedagogické práce, dobré znalosti oblasti výchovné a vzdělávací, což umožňuje, aby sociální pedagog napomáhal tam, kde jsou možnosti sociálního pracovníka omezené.

Co se týče konkrétní formy realizace pomoci v NZDM, zdůrazňuje Klíma (2004, s. 393) nepodbízivost. To, co pracovník služby provádí, je nabídka služby či konkrétní pomoci. V přechodí kapitole bylo uváděno, že zejména dospívající často revoltují vůči autoritám, zaujímají vůči nim negativní postoj, jsou v odporu vůči tomu, co je jim z jejich strany nabízeno. Klíma (2004, s. 393-394) v souvislosti s tím považuje za nezbytné, aby byl pracovník NZDM vybaven patřičnými schopnostmi a rysy osobnosti, které umožňují navázat optimální vztah s dítětem, dospívajícím nebo mladým dospělým. Jak autor dále uvádí, pracovník zařízení může, či dokonce by měl být pro klienta určitou autoritou, avšak autoritou přirozenou. Kromě toho je však dle téhož zdroje nutné při realizaci sociální pomoci patřičně zohledňovat také

etické hledisko. Hlavní rizika spočívají v nedodržení hranic profesionálního vztahu (pracovník služby může mít tendenci být pro klienta kamarádem), vytvoření závislého vztahu či tendenci legitimizovat nevhodné chování klienta. Jádrem profesionálního vztahu spočívá dle autora především ve věrnosti kontraktu, tedy sjednané zakázky či stanoveném individuálním plánu.

3 VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ

Diplomová práce zkoumá názory a postoje veřejnosti na Jičínsku vůči nízkoprahovým zařízením pro děti a mládež. Termín veřejnost je pojmem známým, ovšem definovat jej, případně blíže vymezit další pojmy s ním úzce spojené, není jednoduché. V této kapitole práce je pozornost zaměřena na problematiku veřejného mínění, přičemž důraz je kladen na vztah veřejnosti vůči dětem a mládeži.

V úvodu kapitoly je vymezena základní terminologie. Charakterizována je veřejnost a veřejné mínění, jeho význam a funkce. Uvedeny jsou faktory, které na veřejné mínění působí, a to jak v rámci zkoumání veřejného mínění, tak i na straně samotné veřejnosti. Závěr kapitoly je věnován přiblížení postojů a názorů veřejnosti vůči mládeži a též vůči nízkoprahovým zařízením pro děti a mládež.

3.1 Definice a vymezení veřejného mínění

Tabery, Vinopal (2014, s. 213) uvádějí, že termín veřejné mínění je pojmem hojně užívaným odbornou i laickou veřejností. I přes srozumitelnost tohoto pojmu však dle autorů chybí obecně uznávaná definice toho, co to veřejné mínění je. Určité přiblížení tohoto pojmu je možné vysvětlením či podáním definice jednotlivých slov, které tento pojem tvoří.

Price (1992, s. 7) vysvětluje, že slovo veřejné má mnoho významů. Je odvozeno od latinského výrazu *publicus*, vycházejícího z termínů *poplicus* nebo *populus*, což je dle autora nejčastěji překládáno jako lidé či lid. Termín veřejný byl dle téhož zdroje nejčastěji užíván ve dvou různých významech. V prvním případě se jednalo o odkazování k veřejnému přístupu k určitému místu, situaci, objektu, v obecné rovině byl tedy dle autora termín chápán jako určitá otevřenost či dostupnost. Většinou se však daný pojem vázal a váže k čemukoliv, co je objektem zájmu nebo pozornosti velké části populace; v původním pojetí se jednalo o zájem státu či úředníků.

Šubrt (2006, s. 13) definuje veřejnost jako *„agregát lidských jedinců, vytvářející cosi jako publikum. Jsou to jedinci, které dohromady spojuje nějaký společný zájem nebo nějaké diskusní téma.“* Dle téhož zdroje však lze na veřejnost

nahlížet jako na prostor k jednání, které nemá být soukromé, tj. v tomto pojetí lze užít jako synonymu termín veřejná sféra.

Mínění chápou Urban, Dubský, Murdza (2011, s. 126) jako „*verbalizovaný postoj. Míněním označujeme subjektivní úsudek, názor nebo domněnku, které mohou, ale i nemusejí být vysloveny a podloženy vlastním hodnocením.*“ Dle téhož zdroje je v např. v sociologii tento termín chápán jako „*reflektované vyjádření vztahu člověka k určitým jevům, zahrnujících široké rozpětí pocitů, domněnek, racionálních úsudků a mající do určité míry hodnotící charakter.*“

Jestliže Urban, Dubský, Murdza (2011, s. 126) rozumí mínění pouze jako postoj vyjádřený slovy, Tabery, Vinopal (2014, s. 213) pojímají význam slova mínění širěji. Dle autorů se sice jedná o postoj, avšak tento postoj nemusí být vyjádřený pouze slovy, ale i chováním jedince či skupiny.

Toto pojetí se jeví jako vhodnější vzhledem k tomu, že není neobvyklé, že určité skupiny obyvatel v rámci demokratického řízení státu svobodně vyjadřují své názory a postoje právě chováním (např. formou demonstrace), podobně i jedinec sám může neverbálně odhalovat či komunikovat druhé straně, jaký je jeho postoj k určitému jevu.

Co je to tedy veřejné mínění? Podle Svobody (2009, s. 15) odráží veřejné mínění aktuální názory, postoje, ale i nálady veřejnosti. Platí však, že veřejné mínění nutně nemusí odrážet rozumové poznání, tj. nelze jej vnímat jako objektivně vymezenou pravdu vztahující se k určité skutečnosti či jevu. Tím, že veřejné mínění reflektuje i emoční stav určité části populace, je zřejmé, že se na veřejném mínění podílí i jiné než kognitivní procesy. Také z tohoto důvodu autor zdůrazňuje, že veřejné mínění vždy obsahuje prvky subjektivnosti, je odrazem dojmu, který jedinec či skupina tvořená jedinci získává. Významným aspektem veřejného mínění je jeho relativně snadná ovlivnitelnost, např. prostřednictvím médií. Veřejné mínění je dle téhož zdroje v úzkém vztahu k zájmům společnosti, vychází ze společenských tradic a znalostí. Autor dále zdůrazňuje, že se tento fenomén váže k jevům, které jsou v dané společnosti významné.

K veřejnému mínění je ve státech s různým politickým řízením přistupováno odlišným způsobem, většinou však význam veřejného mínění není podceňován. Nebylo tomu tak ani ve starověku, z něž pochází úsloví „*Vox populi, vox dei – Hlas lidu je hlasem božím.*“ (Ftorek, 2012, s. 18).

Významným prvkem veřejného mínění, který již byl zmíněn výše v textu, je ovlivnitelnost veřejného mínění. V tomto ohledu stojí za pozornost teorie Millse (1956, in Šubrt, 2006, s. 13), který rozlišuje masu a veřejnost. Byť jsou mnohdy oba pojmy užívány jako synonyma, dle tohoto zdroje mezi nimi existuje důležitý rozdíl, týkající se toho, jak v daném seskupení lidí probíhá komunikace: v rámci veřejnosti se jedná především o demokratickou diskusi, zatímco pro masu je charakteristické jednostranné působení médií, resp. masových sdělovacích prostředků, které jsou řízeny jednou hlavní autoritou, tj. masa pouze reprodukuje to, co je sdělováno masmédií. Ftorek (2012, s. 30) je toho názoru, že z masy či davu nemůže nikdy vzejít veřejné mínění, neboť masa je pouze uskupení jednotlivců, mezi nimiž neprobíhá kontakt, zejména ve smyslu diskuse o problému apod.

Tabery, Vinopal (2014, s. 219) se zamýšlejí nad tím, zdali rozlišení masy a veřejnosti na základě vlivu médií je v současnosti stále platné. Autoři se domnívají, že veřejné mínění aktuálně vždy vychází z médií, neboť vše podstatné je medializováno. Podobně Musil (nedat.) uvádí, že veřejné mínění je „*podstatnou měrou vytvářeno médii.*“ Prostřednictvím médií je také dle autora veřejnost ovlivňována (či dokonce manipulována) politiky, zároveň však platí, že politika je taktéž ovlivňována médii, tedy i veřejným míněním. Co se týče vlivu médií na veřejné mínění, autor zmiňuje, že nejpodstatnější vliv má televize, následně tisk, včetně internetových periodik, k dalším médiím ovlivňujících veřejné mínění řadí autor rozhlas a další formy médií, včetně internetu.

Ftorek (2012, s. 29-30) považuje veřejné mínění za významný aspekt života moderní, demokratické společnosti. Demokratičnost je v tomto ohledu důležitá, neboť umožňuje občanům svobodně vyjadřovat své názory a postoje. Občané státu podle autora spoluutvářejí veřejné mínění, významnou měrou se na něm podílejí. Formy vyjadřování veřejného mínění občany mohou být dle autora různé – jedná se např. o volby nebo demonstrace, zabýváme-li se zejména veřejným míněním ve vztahu k politickému řízení státu. Tím, že občané dávají najevo své názory a postoje, získává politická elita v demokratické společnosti dle autora svoji legitimitu, tj. je i žádoucí, aby se politická reprezentace státu zajímala o veřejné mínění. Jak autor dále vysvětluje, „*veřejnost a její mínění představuje v tomto liberálním pojetí kontrolu společenských elit před zneužíváním delegované moci. Elity si jsou této „kontrolní“ role veřejnosti vědomy, a proto se snaží veřejnost ovlivnit a získat její souhlas pro vlastní vládu – řízení společnosti.*“ (Ftorek, 2012, s. 30).

Podobně Kohout (1999, s. 15) uvádí, že veřejné mínění má mnoho významných funkcí. Kromě funkce demokratizační, prostřednictvím níž vyvíjí veřejnost určitý tlak na správní orgány, zmiňuje autor funkci kontrolní a též morální až právní. Kontrolní funkci spojuje autor s možností ověřovat, zda byly např. naplněny sliby politiků. Co se týče funkce morální až právní, významná je v tomto ohledu skutečnost, že veřejnost prostřednictvím deklarovaného veřejného mínění hodnotí jednání a činy různých důležitých osob, může též napomáhat k urychlení přijetí některých zákonů apod.

Za pozornost stojí, že dle Dubského, Murdzy, Urbana (2006, s. 68) nemusí být vždy veřejné mínění jasně deklarováno. Autoři vysvětlují, že se jedná o tzv. spirálu mlčení: může existovat názor, který ovšem není prezentován veřejně, neboť ti, kteří jej zastávají, vědí, že není vhodné jej prezentovat, dokonce se mohou z různých důvodů jeho zveřejnění obávat. Oproti tomu je veřejně prosazuje názor, který je silnější, je vyjadřován těmi, kteří se jej nebojí prezentovat, o to více nezveřejňovaný názor bývá oslabován, což ovšem neznamená, že jej nesdílí velká část populace. V důsledku toho tedy veřejné mínění nemusí vždy odrážet názor většinové společnosti.

Po přiblížení toho, v čem spočívá veřejné mínění, je důležité také zmínit, jak se mínění veřejnosti stává veřejným. Velký vliv na to mají tzv. public relations (dále jen PR), tj. přeloženo z angličtiny vztahy s veřejností. Dle Kopeckého (2013, s. 22) se jedná o službu ve prospěch veřejnosti, založené na komunikaci mezi určitou organizací a veřejnostmi, tj. určitými cílovými skupinami. Pakliže dříve bylo dle autora PR záležitostí korporací, v moderním světě vyznačujícím se silným nárůstem vlivu sociálních sítí, může být PR realizováno i jednotlivci. Pro snazší pochopení toho, co je to PR, uvádí autor definici World Assembly of Public Relations z roku 1984, která byla schválena mezinárodními organizacemi 34 zemí, které se zúčastnily tehdejšího summitu, a která je následující: „*Public relations jsou uměním i společenskou vědou, která analyzuje trendy, předvídá jejich následky, radí vedoucím představitelům organizací a realizuje programy, které slouží jak zájmům organizace, tak zájmům veřejnosti.*“ (Kopecký, 2013, s. 22).

Public relations jsou dle Ftoreka (2012, s. 30-31) kompetencí a nástrojem mocenských elit. Mocenské elity potřebují k udržení moci souhlas veřejnosti, ale i její spolupráci. Ta je získávána právě prostřednictvím public relations.

Vzhledem k rozsahu a zaměření diplomové práce není možné hlouběji se touto problematikou zabývat. Z předchozího textu vyplývá, že veřejné mínění nemusí

vždy nutně odrážet skutečné názory a postoje veřejnosti, může s ním být manipulováno, a to těmi, kdo vládnou, ale i vládnou uměním PR. Ať již se však jedná o manipulaci s veřejným míněním, či naopak snahu co nejlépe porozumět obsahu veřejného mínění, vždy je nutné zjišťovat, v čem toto veřejné mínění spočívá. K tomu slouží výzkumy veřejného mínění.

Výzkum veřejného mínění je většinou výzkumem sociologickým, případně sociálně-psychologickým. Pomocí empirických údajů je zjišťováno veřejné mínění, tj. názory a postoje veřejnosti, k určitému tématu či jevu. Jako problematická je její spolehlivost získaných údajů či jejich přesnost, která závisí na způsobu realizace výzkumu (tj. volbě metody či techniky výzkumu, zkreslení může nastat i vlivem výzkumníka, který může vědomě či nevědomě snížit validitu a reliabilitu zvoleného nástroje, avšak toto zkreslení může vznikat i na straně dotazových osob, neboť není snadné zcela přesně vyjádřit vlastní názor či postoj k určitému problému). To také vede k tomu, že vůči těmto výzkumům veřejnost mnohdy nedůvěřuje (Dubský, Urban, Murdza, 2006, s. 69).

Výzkumy veřejného mínění jsou nejčastěji založeny na osobním nebo telefonickém dotazování. Výzkum je prováděn na menším vzorku adresátů (několik stovek či tisíc respondentů), kterým je předkládána série předem připravených otázek. Získané odpovědi jsou následně s využitím statistických metod extrapolovány na řádově větší skupiny osob. Na základě těchto výzkumů, které kromě postojů a názorů veřejnosti vypovídají také o převládajících náladách ve společnosti, následně politikové či firmy prostřednictvím PR uzpůsobují svoji komunikaci či politickou nebo obchodní strategii vůči veřejnosti nebo zákazníkům. Zároveň však tyto výzkumy neslouží pouze jako zdroj informací pro určité subjekty, ale upozorňují též na důležitá témata ve společnosti (Ftorek, 2010, s. 146-147).

3.2 Faktory ovlivňující veřejné mínění

Z předchozího textu je zřejmé, že veřejné mínění je výsledkem působení mnoha faktorů. Za nejpodstatnější lze považovat média, ale i osobnost jedinců, které společně tvoří skupinu nazývanou jako veřejnost. Obsah veřejného mínění je veřejnosti či zájmovým skupinám prezentován prostřednictvím výzkumů veřejného

mínění. Také způsob jejich realizace může v mnohém ovlivnit výsledek výzkumu, tj. i informace týkající se toho, co je obsahem veřejného mínění.

V podkapitole jsou stručně uvedeny hlavní faktory, které mají významný dopad na obsah veřejného mínění. Pro větší přehlednost jsou tyto faktory rozděleny do dvou skupin. První představují faktory na straně výzkumníků, druhou faktory týkající se samotné veřejnosti. V rámci této druhé kategorie jsou vysvětleny termíny stereotyp a předsudek, s nimiž se lze často setkat v souvislosti s věrohodností či objektivitou veřejného mínění.

3.2.1 Faktory na straně výzkumníků a public relations

Jak již bylo uváděno, výsledky veřejného mínění mohou být ovlivněny osobností tazatele či okolnostmi dotazování. Vinopal (2006, s. 49-63) vysvětluje, že zkreslení lze eliminovat dodržěním standardizace dotazování, tj. otázky, které jsou respondentům pokládány, jsou administrovány ve stejném pořadí, jsou předem připraveny, dotazování probíhá vždy za stejných okolností a výzkumník se snaží být v tomto procesu co nejvíce neutrální. Dle autora lze získat více relevantních informací prostřednictvím rozhovoru vedeného tváří v tvář oproti např. dotazníku administrovanému v tištěné podobě či rozhovoru telefonickému. Tazatel by se měl vyvarovat ovlivňování dotazovaného (např. navádění respondenta k určité odpovědi). Důležité je i pečlivě volit otázky, neklást vedle sebe takové položky, v nichž jedna ovlivňuje odpověď na druhou položku (tj. dle autora např. není vhodné před dotazem na vhodnost zavedení trestu smrti informovat klienta o možnosti justičního omylu – v takovém případě se jedná o tzv. efekt přizpůsobení, kdy informace získaná z předchozí položky ovlivňuje odpověď respondenta na další dotazníkovou položku). Autor také upozorňuje na nutnost volit pečlivě pořadí otázek. Soubor určitých otázek vztahujících se ke konkrétnímu tématu (např. otázek vztahujících se k důvěře vůči ústavním institucím) může u dotazovaného vést k tzv. primingu, kdy odpovědi respondentů na další sadu otázek jsou ovlivněny předchozím podnětem (tj. např. následné otázky týkající se spokojenosti respondenta s politickou situací mohou být respondentem zodpovídány v kontextu důvěry vůči politikům).

Veřejné mínění může být ovlivňováno také prostřednictvím manipulace. V rámci ní lze užít k ovlivňování veřejného mínění např. autority, kterými mohou být slavné osobnosti, ale též různé organizace, případně lze pro daný účel užít tzv. krycí

organizaci, které obsahují ve svém názvu společensky prospěšné téma – např. se může jednat o Institut pro výzkum tabáku a alkoholu. Existují také politické instituty (think tanky), tj. odborné organizace či sdružení, které jsou financovány z národních zdrojů, ale též ze strany soukromých nadací nebo jednotlivci. Dominantní sponzoři si pak mohou udržovat vliv a kontrolu ve veřejné debatě prostřednictvím nastolování témat či podáváním odborných stanovisek k určitým jevům, a to s využitím médií (Štědroň, Potůček, Prorok, Landovský, Říha a kol., 2013, s. 46-47).

V prostředí politiky, ale též v prostředí neziskových organizací se můžeme setkat s tzv. lobbingem, v jehož rámci dochází přímo či nepřímo k ovlivňování, přesvědčování určité skupiny osob, která např. rozhoduje o zakázkách, finančních dotacích apod. V rámci nepřímého lobbingu mohou být využívána i média. Zatímco lobbing je legitimní a je definováno, co je a co není přípustné, jiná situace nastává u korupce, kdy např. prosazovaná věc může neoprávněně zvýhodnit či poškodit jinou stranu. Problematická se jeví otázka etiky, tj. rozlišení, co ještě je lobbing, a co už může být korupcí (Šedivý, Medlíková, 2012, s. 60-70). Petru (2015) vysvětluje, že nadřazeným pojmem lobbingu je obhajoba zájmů (advocacy), která je ovlivňováním veřejného mínění, v němž ovšem v centru pozornosti stojí upozorňování na významná společenská témata, podpoření žádoucího stavu u určité skupiny osob či celé společnosti.

3.2.2 Faktory na straně veřejnosti

Diplomová práce se zabývá problematikou NZDM, tj. zařízeními, které jsou spojovány s rizikovou mládeží či rizikovým chováním dětí a mládeže. Různé generace mohou vůči mladým lidem, dospívání a specifiky s nimi spojenými zaujímat rozličné postoje: mnohdy negativní. Cohen (1970, in Smolík, 2010, s. 93) popsal, jakým způsobem dochází k medializaci společenských témat, resp. jak se určitý jev stává společenským problémem či tématem významným pro společnost. Na počátku stojí určitý případ, incident, událost. Média takový jev zaujme, případ je následně v médiích popsán jako širší či závažnější společenský problém. Následně dochází ke skandalizaci problému, do popředí se dostávají stereotypy, problém je zkrácen, překroucen. Dle téhož zdroje se následně veřejné mínění začíná k danému problému vyjadřovat a další fáze může spočívat v zaměření politiky (reprezentantů státu) na daný problém, tj. vzniká požadavek nápravy.

Vůči mladým lidem mohou zaujímat zejména starší generace negativní postoje či názory. Hovoří se o tzv. ageismu, což je podle Farkové (2009, s. 100) forma věkové diskriminace, jež může vyústit i v sociální vyloučení jedince či určité společenské skupiny. Jak autorka vysvětluje, většinou se setkáváme s ageismem v souvislosti se starými lidmi, avšak druhou věkovou skupinou, které se ageismus nejčastěji týká, bývají právě mladí lidé – může se jednat např. o absolventy škol, kteří jsou diskriminováni na trhu práce apod.

V případě dětí a mládeže je ageismus taktéž aktuální, zejména v souvislosti s rizikovým chováním, které k dospívání patří, avšak ne všichni členové společnosti jej tolerují. Praktická část diplomové práce je věnována popisu vlastního výzkumu, v němž bylo zkoumáno veřejné mínění týkající se NZDM. V této podkapitole jsou tedy popsány faktory, které mohou mít významný vliv na formování názorů a postojů veřejnosti vůči cílové skupině NZDM. Jedná se o faktory na straně veřejnosti, které mohou proměňovat názory a postoje veřejnosti. K těmto faktorům lze přiřadit zejména stereotypy a předsudky.

Zel'ová (2006, s. 363-364) vysvětluje, že v případě, kdy člověk potká někoho neznámého, má tendenci využít stereotypů k redukci nejistoty. Stereotypy poskytují jedinci určité informace, byť tyto informace nemusí být pravdivé. Jsou založeny na přiřazení neznámého k určité kategorii, a to na základě zjevných a význačných znaků. Autorka dále uvádí, že stereotypizaci běžně spouštějí takové znaky, jako rasa či etnicita, lze k nim však přiřadit i další významné atributy jedinci, např. věk či pohlaví. V důsledku stereotypizace jsou určité skupině osob (mladých lidí, Romů, žen, mužů apod.) přisuzovány jedincem konkrétní vlastnosti, v důsledku stereotypizace dochází také k hodnocení dané skupiny osob. Stereotypy lze dle téhož zdroje chápat jako přesvědčení o charakteristikách určité skupiny. Užívání stereotypů také vede u členů dané skupiny nezřídka k většímu přimknutí ke skupině, silnějšímu ztotožnění se se skupinou, což zmenšuje subjektivní nepohodu vyvolanou stereotypem.

Stereotypy nemusí být nutně špatné, většinou však negativní bývají. Je to dáno i tím, že stereotypy napomáhají pojmout realitu komplexně, a to tím, že ji zjednodušují. Důsledkem užívání stereotypů může být i pohrdání skupinou či jejími členy, odpor vůči ní, který může např. prostřednictvím medializace ve společnosti sílit. Jako problematická se jeví i skutečnost, že jsou stereotypy velmi odolné vůči změně (Ftorek, 2012, s. 175-176).

Stereotyp existuje na úrovni představ, zatímco předsudek se projevuje zcela konkrétními postoji. Stereotyp je řazen do sociální percepce, na jejímž základě si člověk vytváří dojmy či představy o určité skupině osob. Stereotyp je mentální zkratkou. Vychází z přesvědčení, že jedinec je vybaven určitými vlastnostmi, protože patří do konkrétní skupiny osob, k níž tato charakteristika dle jedince náleží. Jedná se tedy o soud, který může být pozitivní nebo negativní, který se následně spojuje s přesvědčením. Stereotypy jsou také značně emočně zatížené a většinou jsou iracionální. Nežádka vyústí v předsudek (Weinerová, 2014, s. 9 -10).

Předsudek tedy vychází ze stereotypů a je postojem, v němž převládá iracionální složka. Tento postoj vzniká na základě nekritického přejímání jiného názoru, bez vlastního ověření. Názor je sdílen určitou částí veřejnosti, je všeobecným míněním, v němž chybí objektivní kritéria – předsudkem může být např. tvrzení, že všechny ženy jsou hysterické (Kopecká, 2012, s. 35).

Svoboda (2009, s. 57) vysvětluje, jak se předsudky či stereotypy podílejí na utváření reputace firmy, organizace. Naše názory či postoje týkající se určité společnosti vycházejí z primární reputace, tj. vytvářejí se na základě zkušeností s danou firmou, které získáváme tváří v tvář. Někdy se hovoří o tzv. prvním dojmu. Sekundární reputace vychází z prezentace společnosti v médiích, nebo na základě setkávání se s přáteli a známými, kteří nám sdělují své hodnocení společnosti, vliv má i sebezprezentace firmy. Tím, že se nejedná o přímý kontakt s firmou, uplatňují se v rámci sekundární reputace právě stereotypy či předsudky. V okamžiku, kdy se však jedinec setká např. se zástupci firmy, tyto předsudky nebo stereotypy mohou být oslabeny. Kromě těchto dvou forem existuje dle autora i třetí forma reputace, a to reputace cyklická: v rámci ní se snaží firma a její členové změnit své chování, pakliže vůči ní existují ve společnosti negativní postoje. V opačném případě nedochází ke změně chování či způsobu reprezentace firmy na veřejnosti, firma ani její členové své vzorce chování nebo komunikace nemění.

3.3 Vnímání chování dětí a mládeže a NZDM veřejností

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, kterým je v diplomové práci především věnována pozornost, jsou relativně novou sociální službou. Není tedy

překvapující, že se nepodařilo vyhledat odbornou literaturu, v níž by bylo pojednáno o názorech či postojích veřejnosti k těmto zařízením.

Danou problematikou se okrajově zabývala ve své diplomové práci Vávrová (2010, s. 57-78), která zjišťovala, především využívání NZDM ve městě Olomouc, tj. respondenty výzkumu byly děti a mládež. Zároveň byla provedena mezi obyvateli Olomouce (výzkumný soubor v tomto případě tvořilo 344 občanů města, výběr respondentů byl náhodný) krátká anketa obsahující dvě hlavní otázky zjišťující, jestli oslovení občané vědí, co jsou to NZDM a též zda znají některé z těchto zařízení působících v Olomouci. Pouze 14 % respondentů odpovědělo, že ví, co jsou to nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, a tito respondenti byli také schopni uvést název některého z NZDM existujících v Olomouci.

Rozmahelová (2013, s. 33-42) na vzorku 172 respondentů ve věku 12-20 let zkoumala zájem respondentů o docházku do NZDM. Z tohoto počtu pouze 9 % respondentů vědělo, kde se nachází NZDM. Celkem 76 % respondentů však uvedlo, že je myšlenka NZDM zaujala, zejména proto, že vnímají toto zařízení jako užitečné pro děti a mládež. Výzkum byl realizován ve Velké Bíteši, kde NZDM zřízeno není. I když většina respondentů projevila zájem o zřízení NZDM ve městě, pouze 3,5 % uvedlo, že by takové zařízení pravidelně navštěvovalo.

Další práce na toto téma dohledány nebyly, stejně jako se nepodařilo najít výzkum na téma postojů veřejnosti vůči těmto zařízením. V obecné rovině však má bezesporu význam alespoň stručně uvést, jak česká veřejnost na děti a mládež nahlíží, případně jaké je veřejné mínění týkající se služeb pro děti a mládež.

Z výše uvedeného výzkumu Vávrové (2010) je zřejmé, že velká část veřejnosti nemá o nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež příliš povědomí. Bednářová (2011) uvádí otevřený dopis jedné z obyvatelek nezveřejněného menšího českého města, v níž se tazatelka informuje na to, co toto zařízení obnáší, a to v návaznosti na zvyšující se kriminalitu ve městě (krádeže kol, sprejerství). Zřízení NZDM vnímá tazatelka jako „poslední kapku“, o samotném vzniku NZDM se tazatelka zmiňuje následně: „v ulici kousek od náměstí má prý vzniknout nějaký klub pro starší děti, kde budou mít jakousi „klubovnu“ ...od pracovnice úřadu jsem se jen dozvěděla, že tam má vzniknout nízkoprahový klub pro děti, pod čímž si stejně nedovedu nic moc představit, a hlavně mi připadá, že tam bude „oficiální“ feťácké doupě a nic se nevyřeší.“ Podobně Čížková (2011, s. 194) uvádí, že nízkoprahová zařízení pro děti a mládež veřejnost příliš nezná a s touto službou jsou spojeny mnohé mýty,

ve společnosti stále udržované. Nízkoprahovost si dle autorky veřejnost často vykládá jako možnost bezbariérového přístupu pro fyzicky handicapované osoby. Veřejnost se často také domnívá, že se tato zařízení vyznačují naprostou absencí pravidel, hranic či zásad. K dalším mýtům patří též názory, že do těchto zařízení může přijít kdokoli a kdykoliv, pokud má zájem, může se v nich chovat tak, jak si přeje, případně jsou tato zařízení považována za „feťácká“ douputa, která umožňují realizovat, ale i schvalovat delikventní chování dětí a mládeže.

S jakými stereotypy či předsudky si česká veřejnost spojuje děti a mládež? Pyšňáková (2010) se zabývá tím, jak je mládež zobrazována v médiích. Autorka uvádí, že z titulků tištěného i internetového zpravodajství vyplývá, že „pro současnou českou mládež je charakteristické, že žije „v bublině konzumu“, „většina se sžila se systémem, nerevoltuje a užívá si“, případně si „mládež vybíjí zlost na důchodcích“. Autorka vysvětluje, že tento obraz média sama vytvářejí, neboť si vybírají pouze témata a případy, která jsou pro ně zajímavá. Obraz české mládeže v médiích však dle téhož zdroje není objektivní, byť mnohdy je patrná tendence tyto představy objektivizovat, např. odvoláváním se na různé experty, odborníky, kteří se „shodují“ v daném názoru, případně jsou užívány vhodné statistiky dokládající konkrétní tvrzení. To vše vede dle autorky k tvorbě předsudků veřejnosti vůči mládeži. Mládež je spojována s jevy, jako je výtržnictví, konzumní životní styl, šikana, drogy a alkohol. Pokud se naopak mladiství chovají „vzorně“, je to dle autorky v médiích interpretováno jako „zázrak“. O mládeži se též hovoří jako o skupině sebestředných jedinců, nezajímajících se o veřejné dění, bez úcty ke starším lidem, které mladí dokonce nenávidí či k nim pocítují odpor. Toto veřejné mínění týkající se dětí a mládeže však není pouze českým specifíkem: autorka zmiňuje žalobu britské mládeže vůči britským médiím, která byla podána v roce 2006. Britská mládež uvedla v žalobě, že „způsob, jakým média informují o nás a našich aktivitách, je natolik negativní, že u veřejnosti vyvolává příznaky morální paniky.“ Autorka dodává, že tento akt je dokladem toho, že mládeži záleží na tom, jak je o ní veřejnost informována, zároveň dle téhož zdroje platí, že tento nevhodný způsob prezentace mladé generace vede k posilování mezigeneračních konfliktů a též k posilování negativních stereotypů a předsudků veřejnosti vůči mladým lidem.

4 EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ

Čtvrtá kapitola práce je věnována realizovanému výzkumnému šetření. Nejprve jsou shrnuta teoretická východiska empirického šetření, uvedeny jsou též stanovené cíle a úkoly empirického šetření, výzkumné otázky a od nich odvozené výzkumné předpoklady a hypotézy, u nichž je vycházeno z již realizovaných výzkumů a dosavadního stavu poznání.

Popsána je též užitá metodologie empirického šetření, dále je charakterizován výzkumný soubor a v závěru kapitoly jsou uvedeny výsledky výzkumného šetření a diskuze těchto výsledků.

4.1 Teoretická východiska empirického šetření

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež jsou sociální službou, konkrétně se jedná o službu sociální prevence. Klienty zařízení jsou děti a mládež ve věku 6 -26 let. Ti mají možnost s využitím dané služby trávit svůj čas smysluplněji, pracovníci zařízení se zaměřují i na preventivní aktivity, neboť tato cílová skupina se vyznačuje vyšší mírou rizikového chování. Zařízení tak má obdobné poslání, jako měli jeho předchůdci, tj. kluby pro mládež, které začaly být zakládány nejprve v Anglii, později se tato praxe přenesla i do dalších zemí.

Byť je činnost nízkoprahových zařízení velmi významná, a to zejména s ohledem na již zmíněnou zvýšenou míru rizikového chování mládeže, nezřídka i dětí, tato zařízení nejsou příliš známá veřejností, o čemž svědčí dílčí výsledky zkoumající znalosti a postoje veřejnosti týkající se právě nízkoprahových zařízení. Jak již bylo uváděno v teoretické části práce, na toto téma však bylo provedeno jen velmi málo výzkumů, dohledána byla pouze empirická šetření realizovaná v rámci absolventských prací. Platí také, že si veřejnost často spojuje mládež s delikventním chováním, a pomoc nabízená mládeži, např. prostřednictvím nízkoprahových zařízení, s respektujícím přístupem vůči klientům, je tak nezřídka vnímána spíše jako podpora dětí a mládeže v nevhodném chování.

Bezesporu je žádoucí, aby veřejnost měla nejen dostatečné poznatky o těchto zařízeních, ale též aby vnímala jejich činnost jako přínosnou. Takový postoj veřejnosti následně může vést k podpoře vzniku těchto služeb, jejich činnosti, především však

k jejich větší dostupnosti, která může být snížena i neznalostí toho, k čemu tato zařízení slouží, jaká je možnost jejich využití ze strany dětí a mládeže (tedy i jejich rodin). Pouze pokud veřejnost ví, jakou pomoc služba nabízí, a pokud ji vnímá jako potřebnou, může služba plně naplňovat svůj cíl i poslání, především však může být skutečně využívána těmi, kdo ji potřebují.

4.2 Cíle a úkoly empirického šetření

Cílem empirického šetření je zjistit, jaký je postoj veřejnosti k existenci NZDM a jejich přínosu pro společnost. Dílčími cíli bylo zjistit, jak je veřejnost obeznána s činností nízkoprahových zařízení a jak hodnotí klienty těchto zařízení.

V návaznosti na cíle výzkumu byly formulovány následující výzkumné otázky (dále jen VO):

Výzkumnými otázkami (VO) tedy jsou:

VO1: Jaké jsou znalosti veřejnosti o cílech nízkoprahových zařízení a jejich činnosti?

VO2: Jaké atributy připisuje veřejnost klientům NZDM?

VO3: Jak veřejnost hodnotí existenci nízkoprahových zařízení?

Ke každé z výzkumných otázek byly formulovány dotazníkové položky. K výzkumné otázce č. 1 se v dotazníku vztahovaly položky č. 1-5, k výzkumné otázce č. 2 se vztahovaly položky č. 6-12 a k výzkumné otázce č. 3 se vztahovaly položky č. 13-17.

Dále byly stanoveny následující výzkumné předpoklady (dále jen VP):

VP1: Většina respondentů nemá dostatečné znalosti o nízkoprahových zařízeních a jejich činnosti.

Jak již bylo uváděno, česká veřejnost tato zařízení příliš nezná. Bylo tedy předpokládáno, že respondenti výzkumu budou taktéž vykazovat nízkou obeznámenost s těmito zařízeními. Kritéria pro potvrzení hypotézy bylo neuvedení žádného z NZDM v případě dotazníkové položky č. 5 více než polovinou respondentů a dále nesprávné zodpovězení alespoň 2 otázek z položek č. 2 - 4 v dotazníku většinou respondentů.

VP2: Většina respondentů připisuje klientům NZDM pozitivní charakteristiky.

Přestože lze předpokládat, že veřejnost na Jičínsku, kde bylo empirické šetření prováděno, není příliš obeznána s problematikou NZDM, co se týče samotných klientů, lze se domnívat, že oslovení respondenti vůči nim nebudou zaujímat negativní postoje. Jak také uvádí Mišovič (2002), který vychází z průzkumu veřejného mínění realizovaném Sociologickým ústavem AV ČR na vzorku 1 133 osob ve věku 15+, česká společnost je totiž nejvíce tolerantní k mládeži, lidem s odlišným náboženským přesvědčením a k lidem s postižením. Česká veřejnost se vyznačuje určitou solidaritou, nebrání se pomoci dětem a mládeži.

Výzkumný předpoklad bude potvrzen, pakliže alespoň u dvou otázek z dotazníkových položek č. 6-8 zvolí většina respondentů nesouhlasnou odpověď, dále pakliže u otázky č. 10 zvolí většina respondentů jednu z možných odpovědí a) až c) a taktéž pokud většina respondentů uvede u dotazníkové položky č. 12 nesouhlasnou odpověď.

VP3: Většina respondentů kladně hodnotí činnost NZDM.

V rámci VP3 bylo předpokládáno, podobně jako u VP2, že veřejnost na Jičínsku bude nakloněna pomoci dětem a mládeži prostřednictvím nízkoprahového zařízení pro děti a mládež. Tento předpoklad vycházel i z mé osobní zkušenosti, neboť jsem v NZDM v minulosti profesně působila a setkávala jsem se s kladnými ohlasy na činnost NZDM.

Tento výzkumný předpoklad bude potvrzen, pakliže alespoň na 3 otázky v rámci položek č. 13-15 a 16-17 zvolí většina respondentů souhlasnou odpověď.

Kromě výzkumných předpokladů byly formulovány taktéž dvě hypotézy vycházející z výzkumů realizovaných v zahraničí i v České republice. Jak bude dále popsáno v kapitole 4.3, k jejich ověření byl užit chí-kvadrát, hypotézy byly tedy formulovány vždy jako nulová a alternativní. Stanovené hypotézy byly následující:

H1₀: Mladší respondenti se domnívají stejně často jako respondenti starší, že činnost NZDM může vést ke snížení kriminality a četnosti výskytu rizikového chování dětí a mládeže v komunitě, v níž se NZDM nachází.

H1_A: Mladší respondenti se domnívají častěji než respondenti starší, že činnost NZDM může vést ke snížení kriminality a četnosti výskytu rizikového chování dětí a mládeže v komunitě, v níž se NZDM nachází.

Hypotéza vycházela z výzkumu, který realizovali Sorhaindo a Feinstein (2007, s. 22) v sedmi nízkoprahových zařízeních v Anglii (youth clubs), a to na vzorku 114 dospívajících a 25 rodičů dětí a dospívajících (tito respondenti se zúčastnili

dotazníkového šetření), provedeno bylo též 18 rozhovorů (focus group) se zaměstnanci zařízení, dále bylo provedeno 14 rozhovorů s dětmi a mládeží ve věku 10-19 let a 7 rozhovorů se členy místní komunity. Z výzkumu vyplynulo, že mladší respondenti vykazovali častěji víru v to, že činnost NZDM může vést ke snížení kriminality v komunitě a též nižší četnosti výskytu rizikového chování dětí a mládeže.

H2₀: Respondenti s nižším vzděláním se domnívají stejně často jako respondenti s vyšším vzděláním, že je většina klientů NZDM romského etnika.

H2_A: Respondenti s nižším vzděláním se domnívají častěji než respondenti s vyšším vzděláním, že je většina klientů NZDM romského etnika.

V tomto případě bylo vycházeno z výsledků výzkumu Virčíkové (2011, s. 68) a též Štefkové a Dolejše (2016, s. 36), kteří zjistili, že zejména lidé s nižším vzděláním se domnívají, že klienty NZDM jsou především děti a mládež romského etnika.

4.3 Metodologie empirického šetření

Výzkum byl koncipován jako kvantitativní. Jak uvádí Reichel (2009, s. 40-41), v tomto typu výzkumu pracuje badatel s numerickými daty, které jsou následně analyzovány pomocí statistických metod. Tímto způsobem lze provést extenzivní šetření zkoumané skutečnosti, přičemž lze zkoumat více aspektů u mnoha objektů. Výsledky jsou relativně nezávislé na výzkumníkovi, unifikace výpovědi je podle autora vysoká.

Metodou výzkumu bylo dotazování, technikou výzkumu byl dotazník vlastní konstrukce, který je uveden v příloze práce č. 1. Dotazník byl vytvořen v závislosti na teoretických východiscích, cílech výzkumu a výzkumných otázkách, přičemž jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, ke každé výzkumné otázce bylo formulováno několik dotazníkových položek.

V úvodu dotazníku byli respondenti seznámeni s cílem výzkumu, způsobem vyplnění dotazníku, respondentům byla přislíbena anonymita, jejíž dodržení souvisí s požadavkem na etičnost výzkumu. Respondenti byli taktéž informováni o tom, že se mohou v případě zájmu informovat o výsledcích výzkumu, a to na uvedeném e-mailu.

Většina dotazníkových položek byla uzavřených, některé byly polouzavřené, tj. respondenti mohli uvést i svoji vlastní odpověď v případě, kdy jejich názor

na danou otázku nekorespondoval s nabízenými možnostmi odpovědí. Čtyři otázky byly otevřené a u dvou otázek mohli respondenti v případě zájmu svoji odpověď doplnit, vysvětlit. V závěru dotazníku byly uvedeny identifikační otázky zjišťující pohlaví, vzdělání a věk respondentů. Odpovědi na tyto otázky umožnily charakterizovat výzkumný soubor a byly též využity při ověřování hypotéz.

Před vlastní administrací dotazníku byl proveden předvýzkum, kterého se zúčastnily tři osoby z okruhu mých blízkých. Jak uvádí Disman (2011, s. 122), prostřednictvím předvýzkumu lze ověřit nástroj, který má být ve výzkumu použit. Na základě zpětné vazby těchto osob tak byly pozměněny formulace některých otázek tak, aby byly pro respondenty srozumitelnější. Osoby, které se předvýzkumu zúčastnily, nebyly dále zařazeny do výzkumného souboru.

Analýza dat byla provedena pomocí základních statistických metod. U každé uzavřené nebo polouzavřené dotazníkové položky byla zjišťována absolutní a relativní četnost odpovědí. V případě otázek otevřených byla k analýze získaných dat užitá metoda utváření trsů. Miovský (2006, s. 221) vysvětluje, že při užití této techniky badatel seskupuje výroky do určitých trsů (skupin), např. dle obdobného významu (jedná se o tzv. tematický překryv). Jakmile tedy byly odpovědi respondentů na otevřené otázky takto konceptualizovány, opět byla zjišťována absolutní a relativní četnost vytvořených kategorií odpovědí.

V případě vyhodnocení hypotéz byl užit chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku. Jak uvádí Chráska (2016, s. 65-66), nejprve je nutné formulovat nulovou a alternativní hypotézu (v rámci nulové hypotézy je formulován předpoklad, že mezi zkoumanými jevy neexistují statisticky významné rozdíly, a naopak alternativní hypotéza vyjadřuje předpoklad, že mezi zkoumanými jevy statisticky významné rozdíly existují). O přijetí nebo zamítnutí hypotéz je rozhodováno na základě výpočtu testového kritéria χ , které se počítá jako

$$\chi^2 = \sum \frac{(P - O)^2}{O}$$

kde: χ – testové kritérium,

P – pozorovaná četnost,

O – očekávaná četnost

Σ – součet dílčích výsledků pro každé pole čtyřpolní tabulky.

Výběr respondentů do výzkumu byl kvótní. Ferjenčík (2000, s. 118-119) uvádí, že při kvótním výběru je cílem, aby heterogenita výzkumného souboru odrážela

heterogenitu populace, kterou vzorek zastupuje. Nejprve je nutné definovat kvóty relevantní pro výzkum, a dále určit jejich velikost. V rámci výzkumu pro tuto práci mě zajímala kritéria, která jsem zohledňovala v souvislosti s formulovanými hypotézami. Jednalo se tedy o vzdělání respondentů a věk respondentů. Dle Českého statistického úřadu (2017) bylo k 31. 12. 2016 v okrese Jičín 30 657 osob ve věku 15-44 let (respondenti tohoto věku byli v tomto empirickém šetření považováni za respondenty „mladší“) a dále 36 705 osob ve věku 45+ (tj. „starší“ respondenti). Cílem tedy bylo získat do výzkumného souboru přibližně stejný počet respondentů mladších a starších, ideálně získat vyšší počet respondentů starších. Co se týče vzdělání respondentů, dle Královéhradeckého kraje (2009) je v populaci kraje 74,2 % obyvatel se vzděláním základním, středoškolským vzděláním bez maturity či bez dokončeného základního vzdělání (v tomto výzkumu jsem respondenty s tímto typem vzdělání považovala za respondenty s nižším vzděláním), respondentů se vzděláním středoškolským s maturitou a vyšším je v populaci v Královéhradeckém kraji 25,8 %. V tomto případě tedy bylo cílem získat ve výzkumném souboru zastoupení respondentů z hlediska věku v poměru 3:1 (tedy více respondentů s nižším vzděláním).

4.4 Organizace empirického šetření

Empirické šetření bylo realizováno v období od 1. 3. 2018 – 15. 3. 2018, a to v okrese Jičín. Dotazníky byly rozdány na veřejně přístupných místech, která navštěvují obyvatelé Jičínska a je možné také na těchto místech respondenty oslovit (jednalo se např. o informační centrum ve městě Jičín a Hořice, domov pro seniory, vlakové a autobusové nádraží, školy, dotazníky byly distribuovány též s využitím osloveného Nízkoprahového klubu PoHoDa). K získání respondentů tedy byl užít příležitostný výběr a také technika sněhové koule (využity byly i sociální sítě), a to se zřetelem k naplnění požadavků daných kvótním výběrem. Jakmile tedy bylo získáno 70 dotazníků, bylo zjišťováno, zda výzkumný soubor odpovídá potřebným kvótám s ohledem na strukturu populace v okrese, následně pak byla cíleně získávána data od osob, které svými charakteristikami splňovaly požadavky na výzkumný soubor (při první fázi sběru dat byl získán vyšší počet vyplněných dotazníků od osob mladších, dále tedy již byli oslovováni pouze respondenti ve věku 45+, v případě

vzdělání respondentů bylo nutné získat v druhé fázi sběru dat více respondentů s nižším vzděláním).

Jakmile byl získán dostatečný počet osob do výzkumného souboru, a to za splnění podmínek kvótního výběru, sběr dat byl ukončen. Rozdáno bylo celkem 165 dotazníků, plně vyplněných jich bylo vráceno 115 (v případě, že nebyl dotazník administrován osobně, respondenti vraceli vyplněné dotazníky osobě, která jim je předala – např. pověřené osobě v Nízkoprahovém klubu PoHoDa). Návratnost dotazníků tak činila 70 %. Za pozornost stojí, že dle informací pracovníků informačního centra v Jičíně i v Hořicích mnohé osoby, které byly požádány o vyplnění dotazníku (dle pracovníků se jednalo v součtu přibližně o 40-50 osob), jej po chvíli pracovníkovi centra vrátily s vysvětlením, že neznají odpověď na první (otevřenou) otázku, v níž měli respondenti uvést, co je podle nich nízkoprahové zařízení pro děti a mládež. Byť lze tuto skutečnost považovat za chybu při konstrukci dotazníku, která nebyla předvýzkumem odhalena, lze danou situaci vnímat jako informačně cennou, vypovídající o nízké obeznámenosti veřejnosti o těchto zařízeních.

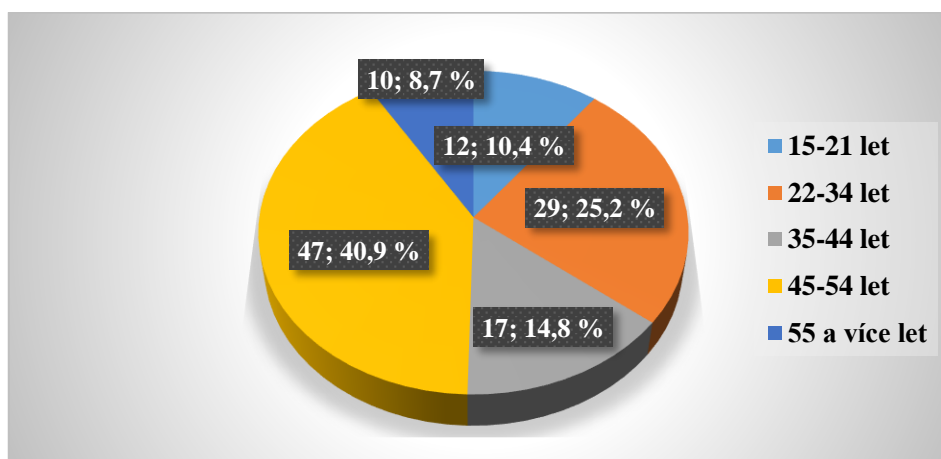
Data získaná dotazníkovým šetřením byla přepsána do programu Microsoft Excel, verze 2016, a následně byla analyzována s využitím statistických metod.

4.5 Charakteristika výzkumného souboru

Jak již bylo uváděno, výzkumný soubor tvořilo 115 osob. Většinu výzkumného souboru tvořily ženy (jednalo se o 67 (58,3 %) žen), mužů bylo 48 (41,7 %).

Věk respondentů je uveden v grafu č. 1.

Graf 1: Věk respondentů

Zdroj: autorka práce

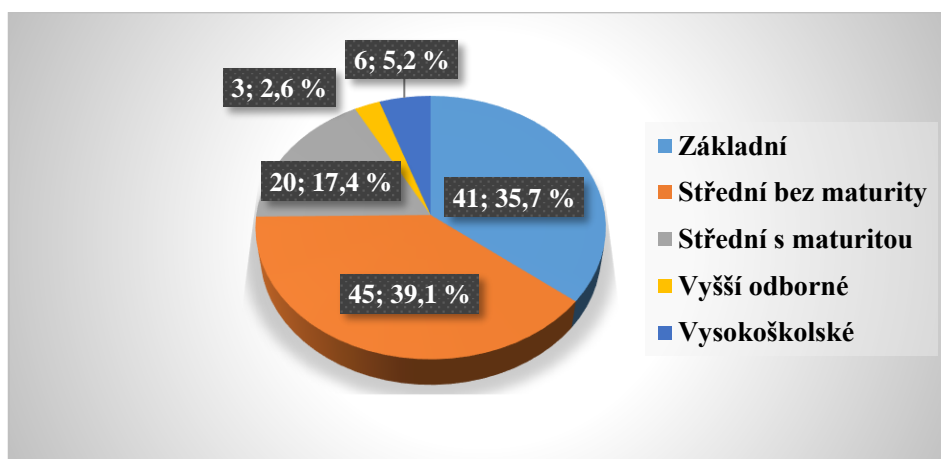
Jak je z grafu č. 1 zřejmé, nejpočetněji byli ve výzkumném souboru zastoupeni respondenti ve věku 45-54 let (jednalo se o 47 (40,9 %) respondentů). Druhou nejpočetněji zastoupenou skupinu respondentů představovali respondenti ve věku 22-34 let. Těchto respondentů bylo 29 (25,2 %).

Naopak nejméně bylo respondentů ve věku 55 a více let – těchto respondentů bylo 10 (8,7 %).

Co se týče kvótního zastoupení, respondentů ve věku 15-44 let bylo 58 (50,4 %), respondentů ve věku 45+ bylo 57 (49,6 %), tj. tento výzkumný soubor relativně dobře odráží heterogenitu populace, kterou výzkumný soubor zastupoval.

Rozložení výzkumného souboru z hlediska vzdělání je uvedeno v grafu č. 2.

Graf 2: Vzdělání respondentů

Zdroj: autorka práce

Jak je z grafu č. 2 zřejmé, nejvíce bylo ve výzkumném souboru respondentů se středoškolským vzděláním bez maturity – jednalo se o 45 (39,1 %) respondentů. Druhou nejpočetněji zastoupenou skupinu tvořili respondenti se základním vzděláním – těchto respondentů bylo 41 (35,7 %).

Z grafu č. 2 též vyplývá, že nejméně bylo ve výzkumném souboru respondentů s vyšším odborným vzděláním – jednalo se o 3 (2,6 %) respondentů.

I v tomto případě výzkumný soubor respektuje heterogenitu populace Královéhradeckého kraje, neboť respondentů se vzděláním středoškolským s maturitou a vyšším bylo ve výzkumném souboru 29 (25,2 %).

4.6 Výsledky empirického šetření

V následující kapitole jsou prezentovány výsledky dotazníkového šetření, a to v pořadí, v jakém byly v dotazníku uspořádány jednotlivé dotazníkové položky. Výsledky jsou prezentovány graficky (graf, tabulka), s doplněním slovního komentáře. Interpretace výsledků je uvedena v diskusi.

4.6.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

1. Co je to podle Vás nízkoprahové zařízení pro děti a mládež?

Tato otázka byla otevřená. Odpovědi respondentů tedy byly roztříděny s využitím metody trsů. Zjištěné výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Tabulka 1: Otázka č. 1

Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost
Volný čas	61	38,4 %
Dům, klub	51	32,1 %
Starost o děti, pomoc dětem	11	6,9 %
Sociálně vyloučené děti	11	6,9 %
Problémové děti	7	4,4 %
Děti s problémy	6	3,8 %
Rodiče nemají čas	5	3,1 %
Nevím	4	2,5 %
Bezplatnost	2	1,3 %
Bezbariérovost	1	0,6 %
Celkem	159	100,0 %

Zdroj: autorka práce

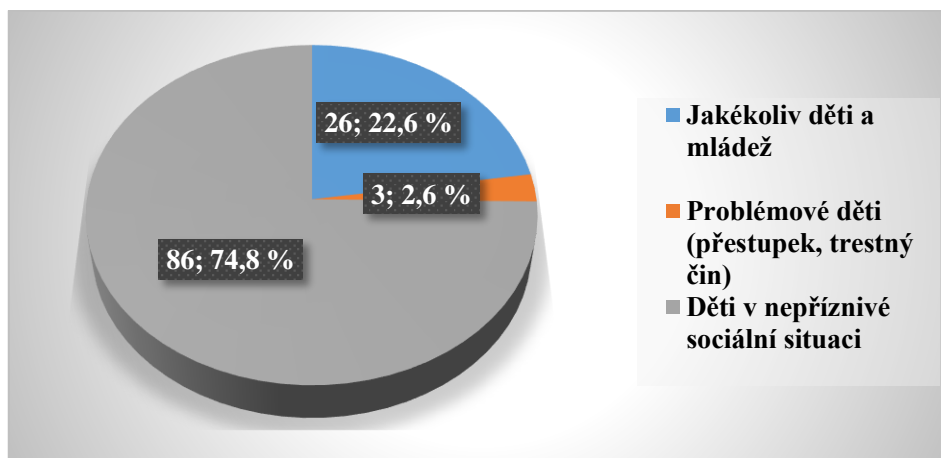
Jak je z tabulky č. 1 zřejmé, respondenti ve svých odpovědích uváděli více možných vysvětlení, co je to nízkoprahové zařízení pro děti a mládež. Z tohoto důvodu je tak počet odpovědí vyšší než počet respondentů.

Nejčastěji respondenti uváděli, že se jedná o zařízení, v němž mohou děti a mládež trávit svůj volný čas. Odpověď uvedlo 61 (38,4 % respondentů). Druhou nejčastější uvedenou variantou odpovědi bylo, že se jedná o dům nebo klub pro děti a mládež – odpověď uvedlo 51 (32,1 %) respondentů. Tito respondenti tedy patrně nevěděli přesně, o jaké zařízení se jedná, co je náplní jeho činnosti. Odpověď „nevím“ uvedli 4 (2,5 %) respondenti.

Shodně vždy 11 (6,9 %) respondentů uvedlo, že jsou tato zařízení určena pro děti sociálně vyloučené, nebo že se jedná o zařízení, která poskytují pomoc dětem, starají se o děti. Podle 7 (4,4 %) respondentů jsou to zařízení určená pro problémové děti, podle 5 (3,1 %) respondentů se naopak jedná o zařízení pro děti, které mají problémové rodiče. 6 (3,8 %) respondentů uvedlo, že tato zařízení umožňují dětem hovořit s odborníky o svých problémech. 1 (0,6 %) respondent si ztotožňuje tato zařízení s bezbariérovostí, 2 (1,3 %) respondenti naopak uváděli vymezení NZDM jako zařízení, která jsou bezplatná.

2. Jaká je cílová skupina nízkoprahového zařízení pro děti a mládež?

Graf 3: Otázka č. 2

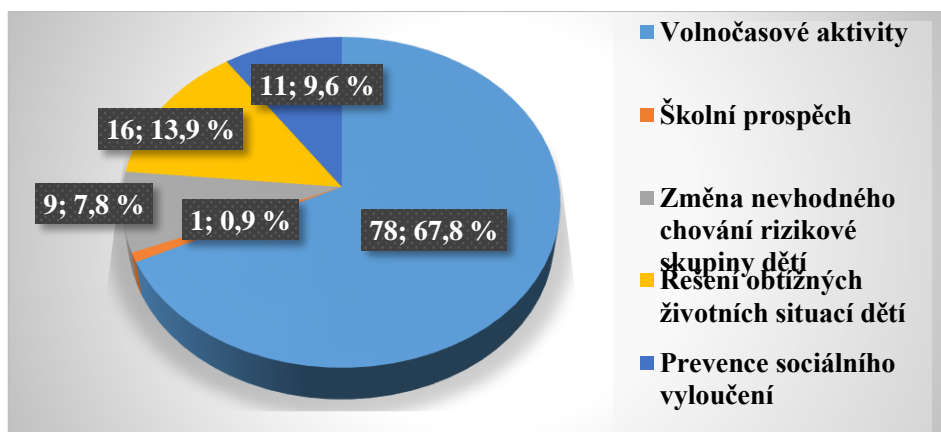
Zdroj: autorka práce

Z nabízených možných odpovědí nezvolil žádný z respondentů variantu odpovědi „d) Jiné“. Většina respondentů považuje za cílovou skupinu NZDM děti v nepříznivé sociální situaci (odpověď uvedlo 86 (74,8 %) respondentů), druhou nejčastější odpovědí bylo, že cílovou skupinou jsou jakékoliv děti a mládež – tuto variantu zvolilo 26 (22,6 %) respondentů. Pouze 3 (2,6 %) respondenti se domnívají, že jsou tato zařízení určena pro děti, které se dopustily trestného činu nebo přestupku.

3. Co je hlavním cílem nízkoprahových zařízení pro děti a mládež?

Odpovědi respondentů na tuto otázku jsou uvedeny v grafu č. 4. Také u této dotazníkové položky nevyužili respondenti možnost uvést vlastní odpověď.

Graf 4: Otázka č. 3

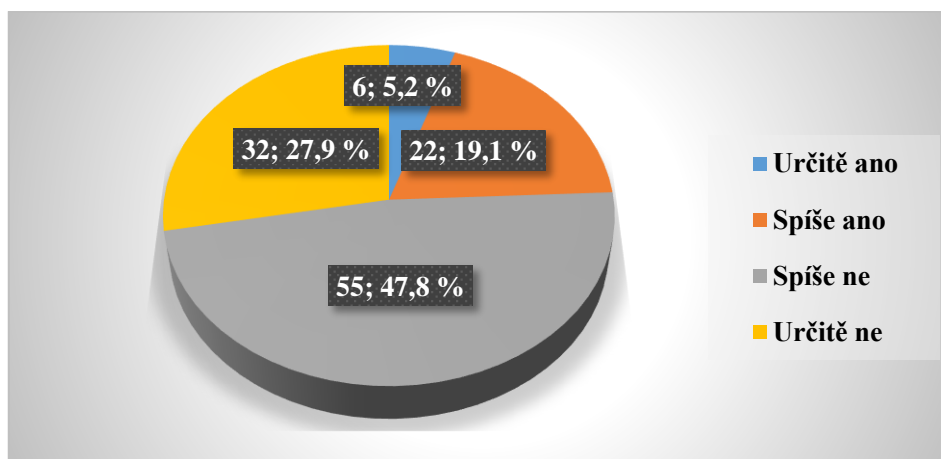

Zdroj: autorka práce

Většina respondentů (tj. 78 (67,8 %) uváděla, že je hlavním cílem NZDM nabídka volnočasových aktivit dětem a mládeži. Druhou nejčastěji uváděnou odpovědí byla možnost „d) Řešit obtížné životní situace dětí a mládeže“ – tuto variantu zvolilo 16 (13,9 % respondentů). Třetí nejčastější odpovědí (11 – 9,6 %) byla možnost „a) Nabídnout dětem a mládeži vhodné volnočasové aktivity“. Naopak nejméně často se respondenti domnívali, že cílem NZDM je zlepšit školní prospěch dětí a mládeže.

4 . Děti a mládež, kteří jsou klienty nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, musí do zařízení docházet pravidelně, jinak přestávají být klienty zařízení:

Graf 5: Otázka č. 4

Zdroj: autorka práce

Většina respondentů s uvedeným výrokem nesouhlasila. 55 (47,8 %) respondentů nesouhlasilo „spíše“, 32 (27,9 %) respondentů nesouhlasilo „zcela“. Možnost „b) Spíše ano“ zvolilo 22 (19,1 %) respondentů, 6 (5,2 %) respondentů uvedlo odpověď „a) Určitě ano“.

5. Uved'te prosím, jaká nízkoprahová zařízení pro děti a mládež na Jičínsku znáte (název, adresa)?

Tato otázka byla opět koncipována jako otevřená. Odpovědi respondentů, kategorizované podle metody vytváření trsů, jsou uvedeny v tabulce 2.

Tabulka 2: Otázka č. 5

Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost
Pohoda	80	62,5 %
Žádné	25	19,5 %
Exit	11	8,5 %
Relax	5	3,9 %
Kompas	1	0,8 %
Nový Bydžov	1	0,8 %
Fanimák	1	0,8 %
Klokánek	1	0,8 %
Ponorka	1	0,8 %
Sasanka	1	0,8 %
Střelka	1	0,8 %
Celkem	128	100,0 %

Zdroj: autorka práce

Ze zjištěných výsledků vyplývá, že nejvíce respondenti znají NZDM PoHoDa (jméno zařízení, v některých případech i s adresou, tj. názvem obce, uvedlo 80 (62,5 %) respondentů. 11 (8,5 %) respondentů uvedlo NZDM Exit, 5 (3,9 %) respondentů uvedlo NZDM Relax. 25 (19,5 %) odpovědělo, že žádné takové zařízení neznají.

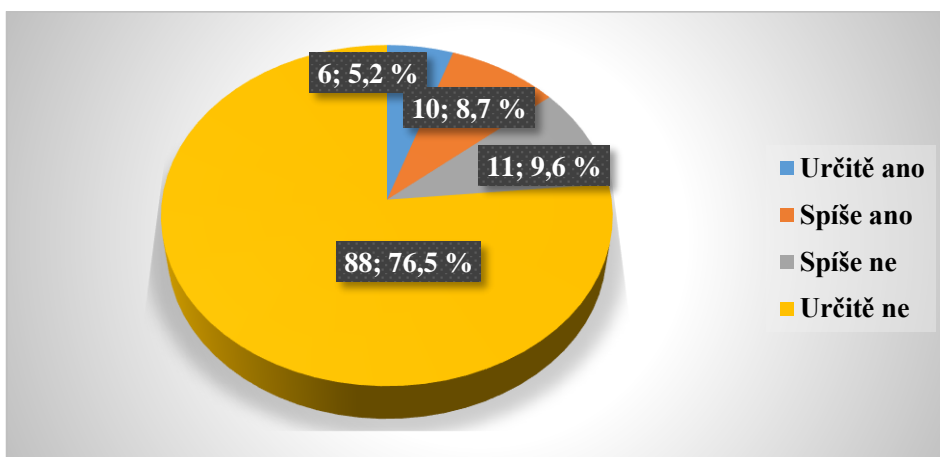
Dále byly zmiňovány sociální služby, které se nenacházejí v okrese Jičín (Střelka, Ponorka), nebo sociální služby, které nejsou NZDM (Sasanka je aktivizační služba pro rodiny s dětmi, Klokánek je sociální službou pro děti s postižením, Fanimák je firma zabývající se animačními a zábavními programy a Kompas je volnočasový klub).

6. Pracovníci nízkoprahových zařízení pro děti a mládež vyměňují závislým na drogách injekční stříkačky:

Odpovědi respondentů na tuto otázku jsou uvedeny v grafu č. 6.

Graf 6: Otázka č. 6

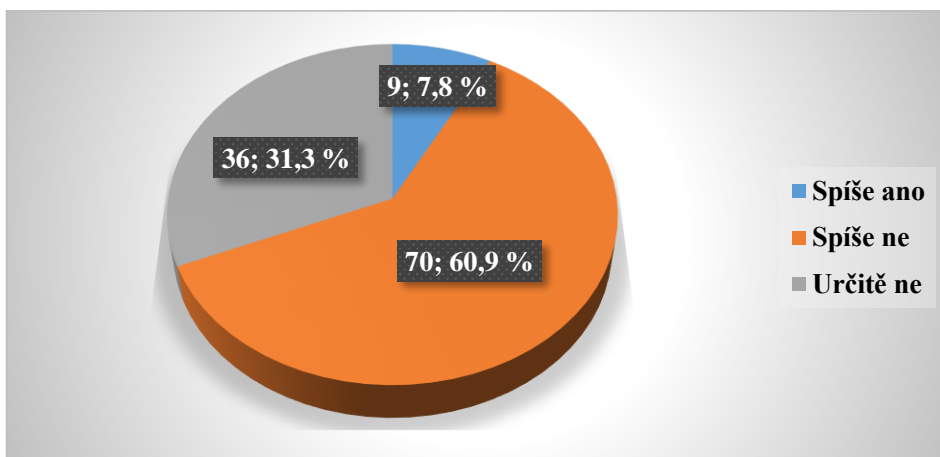

Zdroj: autorka práce

Jak je z grafu č. 6 zřejmé, s výrokem většina respondentů nesouhlasila. 88 (76,5 %) respondentů uvedlo odpověď „d) Určitě ne“, dalších 11 (9,6 %) respondentů zvolilo možnost „c) Spíše ne“. 6 (5,2 %) respondentů se domnívalo, že pracovníci NZDM „určitě“ vyměňují závislým na drogách injekční stříkačky a 10 (8,7 %) respondentů označilo odpověď „b) Spíše ano“.

7. Klienti nízkoprahových zařízení pro děti a mládež jsou především jedinci závislí na návykových látkách:

Graf 7: Otázka č. 7

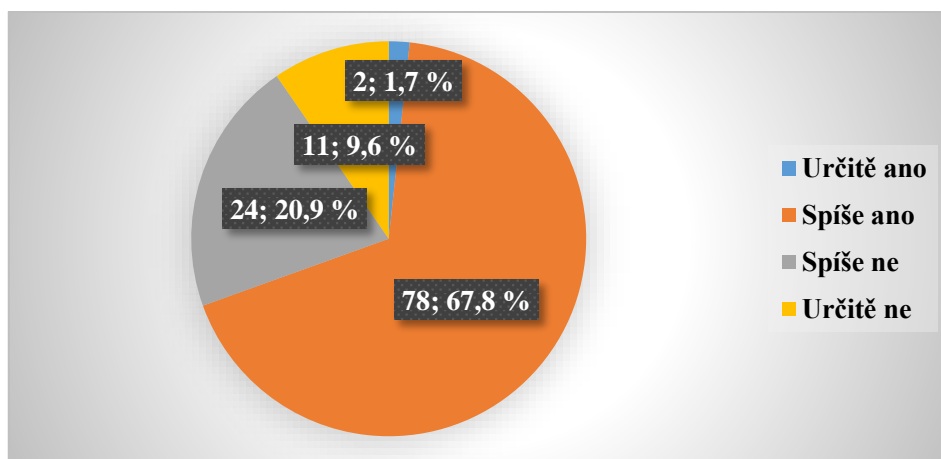

Zdroj: autorka práce

Ani s tímto výrokem většina respondentů nesouhlasila, přičemž žádný z respondentů nezvolil možnost „a) Určitě ano“. Možnost „b) Spíše ano“ uvedlo pouze 9 (7,8 %) respondentů. 70 (60,9 %) respondentů volilo variantu „c) Spíše ne“.

8. Většina klientů nízkoprahových zařízení pro děti a mládež jsou romského etnika:

Graf 8: Otázka č. 8

Zdroj: autorka práce

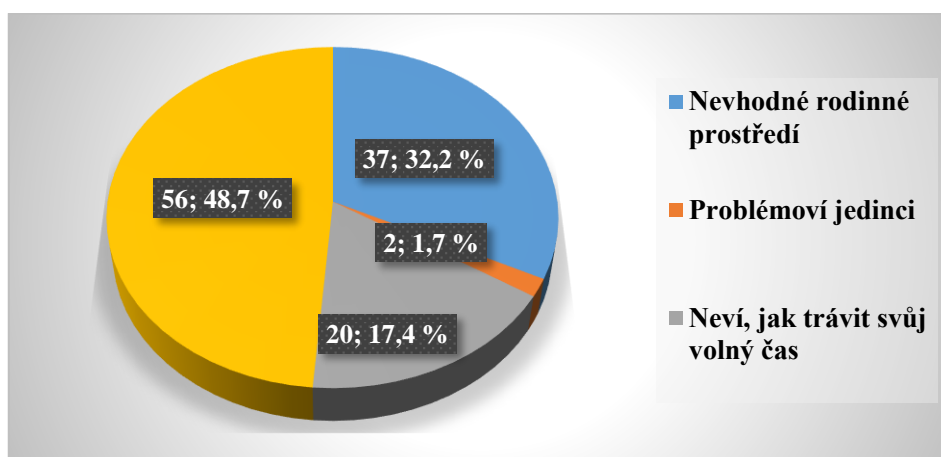
Jak je z grafu č. 8 zřejmé, většina respondentů se domnívá, že je většina klientů NZDM romského etnika. Nejčastěji byla respondenty volena odpověď „b) Spíše ano“, kterou uvedlo 78 (67,8 %) respondentů. Druhou nejčastější odpovědí byla možnost „c) Spíše ne“, tu zvolilo 24 (20,9 %) respondentů. Možnost „d) Určitě ne“ zvolilo 11 (9,6 %) respondentů.

9. Jak vnímáte především klienty nízkoprahových zařízení pro děti a mládež?

Odpovědi respondentů na tuto otázku jsou uvedeny v grafu č. 9. Také u této dotazníkové položky mohli respondenti uvést svoji vlastní odpověď, čehož však nevyužil žádný z respondentů.

Nejčastěji respondenti uváděli, že klienti NZDM jsou především jedinci, v nichž může být i velký potenciál, je však třeba pomoci jej objevit, a /nebo pomoci jej uplatnit. Tuto odpověď uvedlo 56 (48,7 %) respondentů.

Graf 9: Otázka č. 9

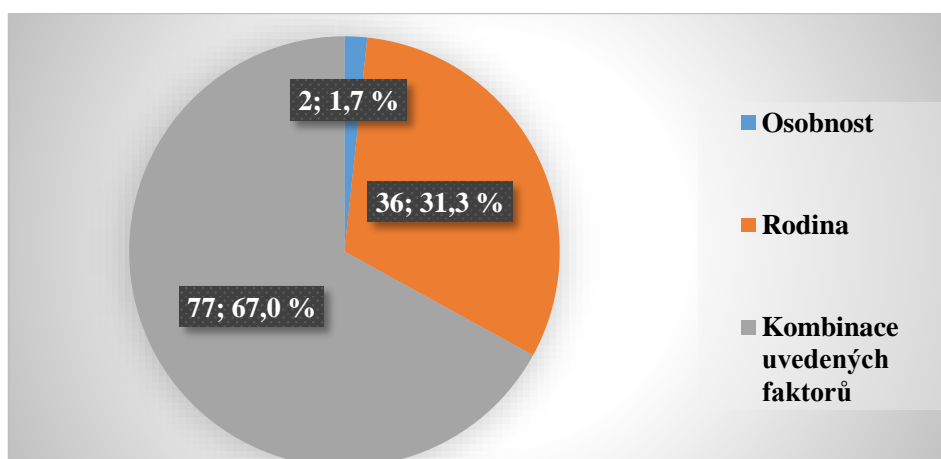

Zdroj: autorka práce

Druhá nejčastěji uváděná odpověď byla varianta „a) Jsou to jedinci, kteří nevyrostali a nevyrostají ve vhodném rodinném prostředí“, kterou zvolilo 37 (32,2 %) respondentů. 20 (17,4 %) respondentů se domnívá, že tyto děti a dospívající nevědí, jak vhodně trávit svůj volný čas. 2 (1,7 %) respondenti považují klienty NZDM za problémové jedince, tj. drogově závislé, delikventy apod.

10. V čem spatřujete hlavní příčinu nevhodného chování dětí a mládeže, kteří se stávají klienty nízkoprahových zařízení?

Graf 10: Otázka č. 10

Zdroj: autorka práce

Většina respondentů spatřovala příčinu nevhodného chování klientů NZDM v kombinaci uvedených faktorů, které představovala osobnost jedince, jeho rodina

a též nedostatečný přístup státu k těmto dětem a dospívajícím, ve smyslu prevence. Odpověď uvedlo 77 (67 %) respondentů. Více než třetina respondentů (konkrétně 36 (31,3 %) spatřuje příčinu případného nevhodného chování klientů NZDM v jejich rodině, v osobnosti pouze 2 (1,7 %) respondenti.

11. Proč podle Vás navštěvují děti a mládež nízkoprahové centrum pro děti a mládež (jaké jsou motivy těchto klientů k návštěvě zařízení či docházce do něj?)?

Otázka č. 11 byla otevřená. Přehled zjištěných výsledků je uveden v tabulce 3.

Tabulka 3: Otázka č. 11

Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost
Vhodnější trávení volného času	52	33,1 %
Kamarádi	24	15,3 %
Pomoc, podpora	23	14,7 %
Naučit se něco nového, pomoc se školou	17	10,7 %
Volný čas	9	5,7 %
Zábava	8	5,1 %
Bezpečí, pohoda	8	5,1 %
Zájmové kroužky	5	3,2 %
Povinnost	5	3,2 %
Nezájem rodičů	4	2,6 %
Nevím	2	1,3 %
Celkem	157	100,0 %

Zdroj: autorka práce

Nejčastěji respondenti uváděli, že motivací klientů je smysluplnější trávení volného času, přičemž do této skupině odpovědí byly zahrnuty výroky, v nichž byl navíc zdůrazněn zájem klienta změnit svoji situaci. Tuto odpověď, s různými obměnami, uvedlo 52 (33,1 %) respondentů. Výroky, které byly do této kategorie zahrnuty, byly např. tyto:

- „Aby přišli na jiné myšlenky a trávili čas jinými aktivitami, než jakými byli zvyklí (výtržnictví, drogy).“
- „Navštěvují ho z důvodu, aby se rozumně zabavili a netrávili dny na ulici.“
- „Netuším, ale třeba proto, aby změnili to, jak tráví svůj volný čas.“

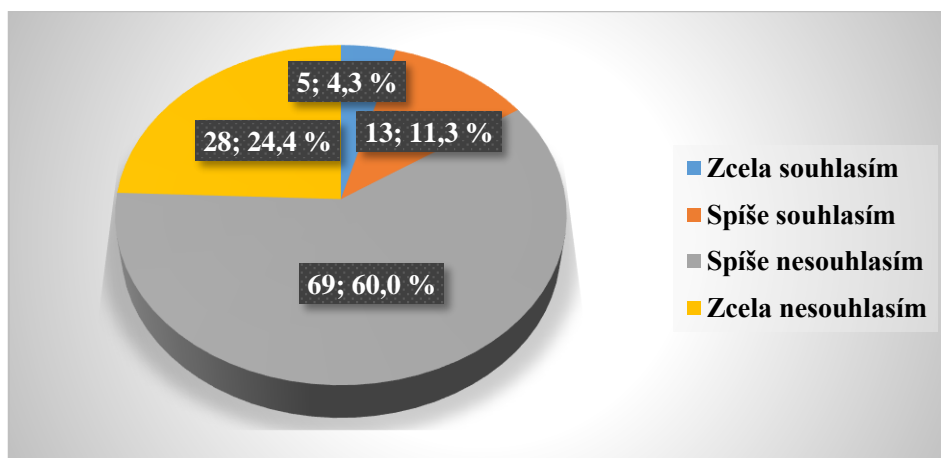
Dále byla uváděna pomoc a podpora, a tuto možnost zvolilo 23 (14,7 %) respondentů. Podle některých respondentů „Cítí se tam pochopení“, „mají potřebu si povídat o věcech, o kterých jinde nemohli...chtějí sdělit svoje problémy“ či „Jsou psycho a potřebují pomoc.“ 24 (15,3 %) respondentů uvádělo, že v těchto zařízeních mohou děti a mládež najít kamarády svého věku, obdobných zájmů.

9 (5,7 %) respondentů se zaměřovalo především na skutečnost, že v NZDM mohou děti a dospívající trávit svůj volný čas (již však nebyla respondenty zmiňována smysluplnost trávení volného času v NZDM), podle 8 (5,1 %) respondentů hledají klienti v zařízení zábavu.

4 (2,6 %) respondenti uváděli, že důvodem návštěvy nebo docházení do NZDM je nezáměr rodičů či jejich nemožnost věnovat se dětem v daném čase, podle 5 (3,2 %) respondentů se jedná o povinnost, která je klientům zařízení stanovena např. ze strany školy, sociálních pracovníků apod. („Spíše zařízení povinné pro delikventy“). 2 (1,3 %) respondenti nebyli schopni uvést odpověď, resp. uvedli jako svoji odpověď „nevím“.

12. Dětem a mládeži, která je klienty nízkoprahového zařízení pro děti a mládež, není pomoci, jejich životní dráha je již daná:

Graf 11: Otázka č. 12

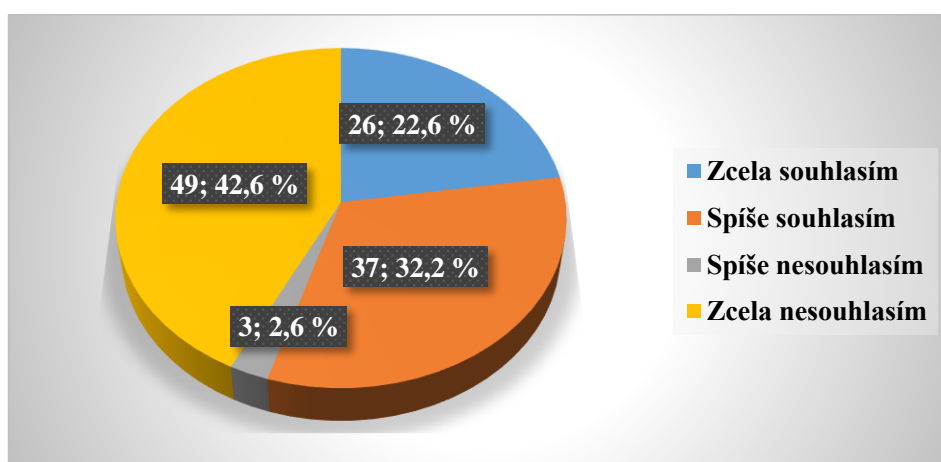

Zdroj: autorka práce

S tímto výrokem taktéž většina respondentů nesouhlasila, přičemž nejčastější odpovědí bylo „c) Spíše nesouhlasím“ – odpověď uvedlo 69 (60 %) respondentů. 5 (4,3 %) respondentů zvolilo odpověď „a) Zcela souhlasím“, 13 (11,3 %) respondentů uvedlo odpověď „b) Spíše souhlasím“.

13. Existence nízkoprahových zařízení pro děti a mládež a jejich využívání touto cílovou skupinou může vést ke snížení kriminality a nižší míře rizikového chování u dětí a mládeže v komunitě, v níž se nízkoprahové zařízení pro děti a mládež nachází.

Graf 12: Otázka č. 13

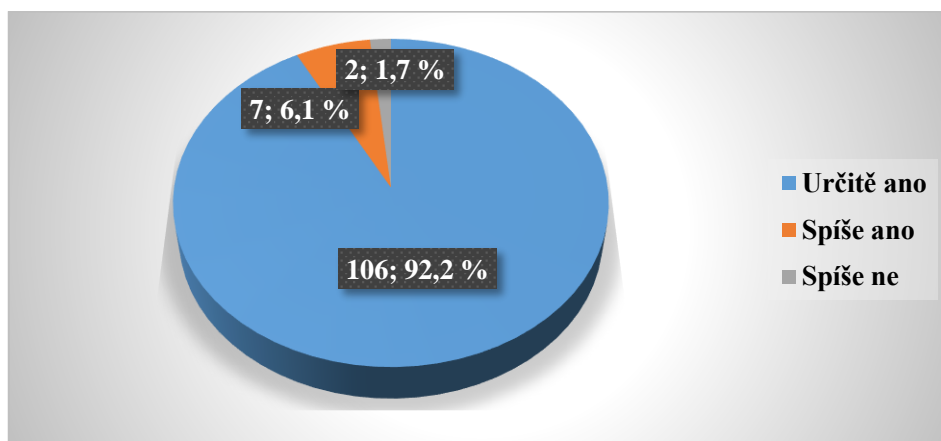
Zdroj: autorka práce

Většina respondentů je přesvědčena, že činnost NZDM může vést ke snížení kriminality a rizikového chování dětí a mládeže. S výrokem 26 (22,6 %) respondentů souhlasilo „zcela“, dalších 37 (32,2 %) respondentů souhlasilo „spíše“. Zcela nesouhlasilo 49 (42,6 %) respondentů a „spíše“ nesouhlasili pouze 3 (2,6 %) respondenti.

14. Je dobře, že nízkoprahová zařízení pro děti a mládež existují:

Zjištěné výsledky k této dotazníkové položce jsou uvedeny v grafu 13. Z grafu č. 13 lze vysledovat, že podle většiny respondentů (106 (92,2 %) respondentů) je „určitě“ dobře, že NZDM existují. Možnost „b) Spíše ano“ zvolilo 7 (6,1 %) respondentů, možnost „c) Spíše ne“ 2 (1,7%) respondenti. Žádný z respondentů nezvolil odpověď „d) Určitě ne“.

Graf 13: Otázka č. 14

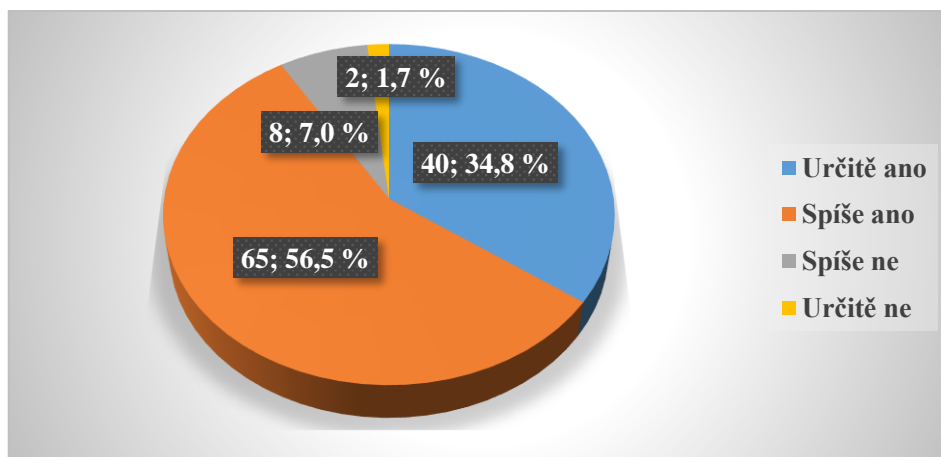

Zdroj: autorka práce

4 (3,5 %) respondenti svoji odpověď doplnili. Výroky těchto respondentů byly následující: „Je kladnou podporou rodiny.“, „Pokud zařízení dobře funguje, není to rozhodně na škodu. Může to vést ke zlepšení chování klientů nebo ke změně osobnosti.“, „Snaha o zlepšení ve výchově, ukázat, že má někdo alespoň zájem.“, „Za nás takové zařízení nebylo, byla jen polepšovna.“

15. Mělo by být zřizováno více nízkoprahových zařízení pro děti a mládež?

Graf 14: Otázka č. 15

Zdroj: autorka práce

I s touto otázkou většina respondentů souhlasila. 65 (56,5 %) respondentů zvolilo odpověď „b) Spíše ano“, dalších 40 (34,8 %) respondentů s výrokem souhlasilo „určitě“. 8 (7 %) „spíše“ nesouhlasilo a s uvedeným tvrzením nesouhlasili „určitě“ 2 (1,7 %) respondenti.

Také u této dotazníkové položky byli respondenti vyzváni k doplnění či vysvětlení odpovědi. Této možnosti využili 3 (2,6 %) respondenti, kteří uvedli: „Čím více zařízení, tím více možností pro rizikovou skupinu dětí a mládeže.“, „Je to z našich daní. Ať rodiče své děti vychovávají řádně a nemusí pak navštěvovat tato zařízení.“, „Za našeho mládí taková zařízení nebyla a vyrostli z nás slušní lidé.“

16. Za jakých okolností byste doporučil/a návštěvu nízkoprahového zařízení pro děti a mládež svému dítěti, nebo dítěti z okruhu Vašich známých apod.?

Dotazníková položka č. 13 byla otázkou otevřenou. Metodou vytváření trsů byly vyvozeny skupiny odpovědí, které jsou uvedeny v tabulce 4.

Tabulka 4: Otázka č. 16

Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost
Problémové dítě	56	45,2 %
Problémy v rodině	15	12,1 %
Neposílal/a bych	12	9,7 %
Nevím	12	9,7 %
Řešení	9	7,3 %
Nebýt na ulici	4	3,2 %
Nezlobit	3	2,4 %
Hlídní	3	2,4 %
Zábava	3	2,4 %
Poznat nové kamarády	3	2,4 %
Rozvoj zájmů	2	1,6 %
Prevence	1	0,8 %
Nevhodní kamarádi	1	0,8 %
Celkem	124	100,0 %

Zdroj: autorka práce

Nejčastěji by respondenti volili návštěvu NZDM dítětem, nebo ji doporučili, pokud by dítě mělo problémy (s drogami, ve škole apod.). Tuto odpověď, v různých obměnách, uvedlo 56 (45,2 %) respondentů. Některé z výroků respondentů byly následující:

- „Kdyby dítě bylo problémové, ohrožovalo sebe nebo ostatní.“
- „Pokud by se cítilo v současném kolektivu jako nežádoucí.“
- „Pokud se cítí samo nebo se bojí problém říci rodičům.“

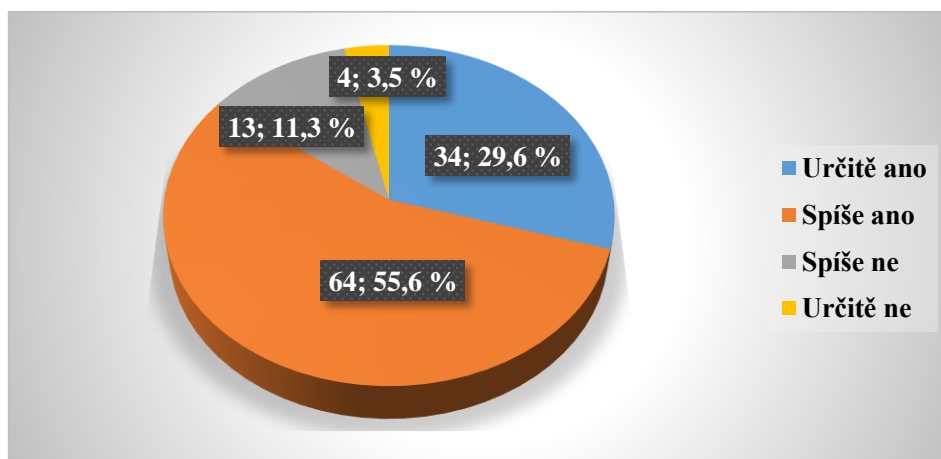
Druhou nejčastěji uváděnou odpovědí byly problémy v rodině, s nimiž by se tedy dítě mohlo svěřit v NZDM, dostalo by se mu v zařízení pomoci, podpory apod. Odpověď uvedlo 15 (12,1 %) respondentů. Důvod přímo řešit problém dítěte v NZDM uvedlo 9 (7,3 %) respondentů.

Kategorie nazvaná „Hlídní“ zahrnuje výroky týkající se situací, kdy se rodiče dítěti nemohou věnovat, a vhodnou alternativou je tak podle respondentů návštěva NZDM. Tuto odpověď, s obměnami, uvedli 3 (2,4 %) respondenti, další 4 (3,2 %) respondenti přímo zmiňovali, že by doporučili navštěvování zařízení dítětem proto, aby se dítě nepohybovalo na ulici, kde je vysoká kriminalita, možnost setkat se s nevhodnými či nebezpečnými lidmi apod. („*Aby netrávil čas na ulicích, kde dochází ke kriminalitě*“, „*Aby se nepotulovali s neznámými lidmi.*“). Za pozornost stojí, že jedna z respondentek má sama osobní zkušenost s návštěvou NZDM jako dítě, a pro svého potomka by tento způsob trávení volného času v případě potřeby také volila („*Kdybych věděla, že se mé děti bezcílně někde toulají. Sama jsem NZDM občas navštěvovala jako dítě.*“).

12 (9,7 %) nevědělo, jak na tuto otázku odpovědět, stejný počet respondentů by návštěvu zařízení nedoporučil, raději by volil změnu ve výchovném stylu apod. („*Za žádných, nedoporučil bych.*“, „*V tomto směru neznám potřebu - svého syna jsem vychoval k poslušnosti.*“), případně by respondenti návštěvu zařízení nedoporučili, a to „*z důvodu poznání rizikových dětí a mládeže.*“

17. Souhlasil/a byste s vybudováním nízkoprahového zařízení pro děti a mládež v blízkosti vašeho bydliště?

Graf 15: Otázka č. 17

Zdroj: autorka práce

Většina respondentů by se nestavěla negativně vůči vybudování NZDM v blízkosti jejich bydliště, přičemž nejčastěji byla respondenty volena odpověď „b) Spíše ano“ jako vyjádření souhlasu s vybudováním NZDM v sousedství – tuto odpověď uvedlo 64 (55,6 %) respondentů.

13 (11,3 %) respondentů zvolilo odpověď „c) Spíše ne“ a 4 (3,5 %) respondenti by s NZDM v sousedství určitě nesouhlasili.

4.6.2 Verifikace výzkumných předpokladů a hypotéz

V rámci prvního výzkumného předpokladu bylo očekáváno, že většina respondentů nebude mít dostatečné znalosti o nízkoprahových zařízeních a jejich činnosti. Stanovena byla dvě kritéria. Kritérium č. 1 nebylo potvrzeno, neboť většina respondentů byla schopná uvést alespoň jedno NZDM v okrese Jičín (bylo předpokládáno, že většina respondentů žádné NZDM neuvede). Kritériem č. 2 bylo nesprávné zodpovězení alespoň 2 otázek z položek č. 2 - 4 v dotazníku většinou respondentů.

Otázka č. 2 byla zodpovězena většinou respondentů správně (74,8 % respondentů uvedlo, že cílovou skupinou NZDM jsou děti v nepříznivé sociální situaci). Otázka č.3 správně zodpovězena nebyla, neboť 67,8 % respondentů se domnívalo, že hlavním cílem NZDM je nabídka volnočasových aktivit dětem – hlavním cílem je však zlepšení kvality života dětí a mládeže, a to prostřednictvím předcházení nebo snížení sociálních a zdravotních rizik souvisejících s jejich způsobem života. Nabídka volnočasových aktivit je pouze jedním ze způsobů, jak tohoto cíle dosáhnout. Co se týče otázky č. 4, ta byla většinou respondentů zodpovězena správně, 75,7 % respondentů uvedlo, že děti a mládež nemusí docházet do NZDM pravidelně, a přesto mohou zůstat klienty zařízení.

Výzkumný předpoklad č. 1 tak nebyl potvrzen.

Výzkumný předpoklad č. 2 byl následující: Většina respondentů připisuje klientům NZDM pozitivní charakteristiky. Bylo stanoveno, že výzkumný předpoklad bude potvrzen, pakliže alespoň u dvou otázek z dotazníkových položek č. 6 -8 zvolí většina respondentů nesouhlasnou odpověď a taktéž pokud většina respondentů uvede u dotazníkové položky č. 12 nesouhlasnou odpověď.

Na otázku č. 6 odpověděla většina respondentů (86,1 %) nesouhlasně a taktéž většina respondentů odpověděla na otázku č. 7 nesouhlasně (jednalo se o 92,2 % respondentů). Na otázku č. 8 však většina respondentů (69,5 %) odpověděla

souhlasně, i přesto však byl naplněn požadavek na uvedení nesouhlasných odpovědí většinou respondentů alespoň u dvou otázek z dotazníkových položek č. 6 -8.

Na dotazníkovou položku č. 12 odpověděla většina respondentů (84,4 %) nesouhlasně, toto kritérium tedy naplněno bylo.

Vzhledem k tomu, že byla naplněna všechna stanovená kritéria, **výzkumný předpoklad č. 2 byl potvrzen.**

V rámci výzkumného předpokladu č. 3 bylo očekáváno, že veřejnost na Jičínsku bude nakloněna pomoci dětem a mládeži prostřednictvím nízkoprahového zařízení pro děti a mládež. Určeno bylo též, že výzkumný předpoklad bude potvrzen, pakliže alespoň na 3 otázky v rámci položek č. 13-15 a 16-17 zvolí většina respondentů souhlasnou odpověď.

Souhlasnou odpověď uvedla většina respondentů na otázky č. 13 (54,8 %), 14 (98,3 % respondentů), 15 (91,3 %) a 17 (85,2 %), tj. na všechny otázky, které byly užity ke stanovení kritéria k naplnění VP2. Lze tedy konstatovat, že **výzkumný předpoklad č. 3 byl potvrzen.**

Dále byly ověřovány dvě hypotézy, a to pomocí chí-kvadrátu. V rámci první hypotézy byl ověřován vztah mezi dvěma proměnnými, a to věkem respondentů a jejich názorem, zda činnost NZDM může vést ke snížení kriminality a četnosti výskytu rizikového chování dětí a mládeže v komunitě, v níž se NZDM nachází. K této hypotéze se v dotazníku vztahovala položka č. 13. Vzhledem k nižšímu počtu respondentů byly sloučeny varianty odpovědí „určitě“ a „spíše“ o volby souhlasné nebo nesouhlasné odpovědi. Přehled zjištěných očekávaných a pozorovaných četností odpovědí mladších a starších respondentů (za mladší respondenty byli považováni respondenti ve věku 15-44 let, za starší respondenti ve věku 45 a více let) je uveden v tabulce č. 5.

Tabulka 5: Ověření hypotézy č. 1

Respondenti	Ano	Ne	Celkem
	Skutečná (očekávaná) četnost	Skutečná (očekávaná) četnost	
Mladší	51 (31,77)	7 (26,23)	58
Starší	12 (31,23)	45 (25,77)	57
Celkem	63	52	115

Zdroj: autorka práce

Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 51,928$. Kritická hodnota testového kritéria chí-kvadrátu pro hladinu významnosti 0,05 a 1 stupeň volnosti $\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$.

Vypočítaná hodnota testového kritéria 51,928 je větší než kritická hodnota. Z tohoto důvodu **byla přijata alternativní hypotéza** a zamítnuta byla hypotéza nulová (tj. byl zjištěn statisticky významný rozdíl mezi zkoumanými proměnnými).

Na základě ověření hypotézy č. 1 lze tvrdit, že mladší respondenti se domnívají častěji než respondenti starší, že činnost NZDM může vést ke snížení kriminality a četnosti výskytu rizikového chování dětí a mládeže v komunitě, v níž se NZDM nachází, tj. věk jedince má vliv na to, jak veřejnost hodnotí prospěšnost či účinnost NZDM ve vztahu ke snižování kriminality a rizikovému chování dětí a mládeže v komunitě.

Druhá hypotéza (konkrétně alternativní druhá hypotéza) zněla: Respondenti s nižším vzděláním se domnívají častěji než respondenti s vyšším vzděláním, že je většina klientů NZDM romského etnika. K hypotéze se vztahovala otázka č. 8. Respondenti byli rozděleni do dvou skupin, přičemž za nižší vzdělání bylo považováno vzdělání základní a střední bez maturity, za vyšší střední vzdělání s maturitou, vyšší odborné a vysokoškolské. Zjištěné pozorované a očekávané četnosti jsou uvedeny v tabulce č. 6.

Tabulka 6: Ověření hypotézy č. 2

Respondenti	Ano	Ne	Celkem
	Skutečná (očekávaná) četnost	Skutečná (očekávaná) četnost	
Nižší vzdělání	74 (59,83)	12 (26,17)	86
Vyšší vzdělání	6 (20,17)	23 (8,83)	29
Celkem	80	35	115

Zdroj: autorka práce

Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 43,723$. Kritická hodnota testového kritéria chí-kvadrátu pro hladinu významnosti 0,05 a 1 stupeň volnosti $\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$.

Vypočítaná hodnota testového kritéria 43,723 je větší než kritická hodnota. Z tohoto důvodu **byla přijata alternativní hypotéza** a zamítnuta byla hypotéza nulová (tj. byl zjištěn statisticky významný rozdíl mezi zkoumanými proměnnými).

Na základě ověření hypotézy č. 2 lze tvrdit, že respondenti s nižším vzděláním se domnívají častěji než respondenti s vyšším vzděláním, že je většina klientů NZDM romského etnika.

4.7 Diskuse

Ve výše popsaném výzkumu byla pozornost věnována postoji veřejnosti na Jičínsku k existenci nízkoprahových zařízení pro děti a mládež. První výzkumnou otázkou bylo zjišťováno, jaké jsou znalosti veřejnosti o nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež a jejich činnosti.

Z analýzy dotazníkového šetření, provedeného na vzorku 115 respondentů získaných do výzkumného souboru kvótním výběrem, vyplynulo, že si tito respondenti spojují NZDM především se smysluplnou náplní volného času pro děti a mládež, téměř třetina respondentů však neměla o těchto zařízeních vůbec žádnou představu. V porovnání s výzkumem Vávrové (2012), která provedla anketu mezi 344 občany města Olomouc, z níž vyplynulo, že pouze 14 % dotázaných vědělo, co jsou to NZDM, tak lze obeznámenost veřejnosti na Jičínsku s existencí a činností NZDM považovat za vyšší, což dokládá i skutečnost, že téměř tři čtvrtiny respondentů byly schopny uvést konkrétní NZDM, která se na Jičínsku nacházejí.

Téměř tři čtvrtiny respondentů také byly schopny správně uvést, kdo tvoří cílovou skupinu NZDM (tj. děti a mládež v nepříznivé sociální situaci), avšak většina respondentů nebyla schopna správně určit, jaká je hlavní náplň činnosti NZDM. Tu si respondenti spojují především s nabídkou volnočasových aktivit, NZDM jsou tak v jejich představách zařízeními plnícími funkci zájmových kroužků. To pochopitelně neplatí pro všechny respondenty. 7,8 % respondentů považuje za cíl působnosti NZDM změnu nevhodného chování rizikové skupiny dětí a mládeže, dalších 13,9 % respondentů považuje za cíl NZDM řešení obtížných životních situací a 9,6 % respondentů uvádělo prevenci sociálního vyloučení. Činnost NZDM obnáší i vhodnou náplň volného času pro děti a mládež, tato služba však podle Zemanové, Dolejše (2015) usiluje především o změnu rizikového chování dětí a mládeže.

Respondenti také uváděli správné odpovědi na další dotazníkové položky: většina respondentů věděla, že klienti NZDM nemusejí do zařízení docházet pravidelně, většina respondentů taktéž věděla, že náplň práce pracovníků NZDM není výměna injekčních stříkaček, a tedy že klienti zařízení nejsou primárně lidé drogově

závislí, nicméně většina respondentů se domnívala, že většina klientů NZDM je romského etnika.

V rámci prvního výzkumného předpokladu bylo očekáváno, že většina respondentů nebude mít dostatečné znalosti o nízkoprahových zařízeních a jejich činnosti. Tento výzkumný předpoklad však potvrzen nebyl, neboť nebyla naplněna stanovená kritéria a jak je také zřejmé z uvedených znalostí respondentů, dotazovaní mají poměrně přesnou a komplexní představu o existenci i činnosti NZDM.

Co se týče domněnky, že většina klientů NZDM je romského etnika, pomocí chí-kvadrátu byla ověřována hypotéza zjišťující, zda má vzdělání respondentů vliv na názor, že většina klientů NZDM je romského etnika. Při stanovení této hypotézy bylo vycházeno z výsledků výzkumu Virčíkové (2011, s. 68) a též Štefkové a Dolejše (2016, s. 36), kteří zjistili, že se zejména lidé s nižším vzděláním domnívají, že klienty NZDM jsou především děti a mládež romského etnika. I v případě mého výzkumného šetření bylo prokázáno, že se respondenti s nižším vzděláním domnívají častěji než respondenti s vyšším vzděláním, že je většina klientů NZDM romského etnika (hodnota testového kritéria činila 43,723, přičemž kritická hodnota testového kritéria pro hladinu významnosti 0,05 a 1 stupeň volnosti činila 3,841). To může být dle mého názoru dáno nepřesným vnímáním veřejnosti působnosti NZDM. Uváděla jsem, že se většina respondentů domnívá, že jsou klienty zařízení děti a mládež v nepříznivé sociální situaci. Jak však vyplynulo z dalších odpovědí respondentů na dotazníkové položky, tato nepříznivá sociální situace je často respondenty vnímána jako nezáměr rodičů o tyto děti, uvažovat lze i o tom, že respondenti považují NZDM za klub či dům nabízející zájmové kroužky pro děti či mládež, jejich rodiče si nemohou dovolit hradit volnočasové aktivity, tj. v představách mnohých respondentů (a tedy zejména respondentů s nižším vzděláním) jsou NZDM zařízeními pro děti, o které rodiče nemají příliš velký zájem, či jejich finanční situace neumožňuje dětem zajistit vhodnou a smysluplnou náplň volného času.

Druhou výzkumnou otázkou bylo zjišťováno, jaké atributy připisuje veřejnost klientům NZDM. Přestože velká část respondentů (48,7 %) vnímá klienty NZDM jako jedince, v nichž je velký potenciál, který je však zapotřebí pomoci dětem a dospívajícím objevit, podpořit jeho rozvoj, téměř třetina respondentů (32,2 %) považuje tyto klienty za děti a dospívající, kteří nevyrůstají ve vhodném rodinném prostředí. Obě tyto odpovědi tak odrážejí názor respondentů, že jsou klienti zařízení jedinci, u nichž byla zanedbána výchova rodiči, a kteří potřebují pomoc zvenčí,

aby byl jejich život kvalitnější a socializace dítěte nebo dospívajícího tak byla optimálnější. Jako problémové jedince je však vnímali pouze 2 (1,7 %) respondenti. Pokud je u klientů NZDM přítomno nevhodné chování, většina respondentů spatřuje příčinu takového chování v kombinaci více faktorů, tj. jak osobnosti, tak i rodinného působení a nedostatečného zajišťování preventivních aktivit pro ohroženou skupinu dětské a dospívající populace ze strany státu.

Klienti zařízení jsou podle většiny respondentů jedinci, kteří v NZDM hledají vhodnou náplň volného času, kamarády, ale i odbornou pomoc (podporu, pomoc s řešením problémů, když rodiče či jiné osoby nejsou k dispozici, jedinec nemá, komu se svěřit se svými starostmi, prožíváním apod.), přičemž osobně považují za velmi cenné, že 33,1 % respondentů vnímá tyto děti a dospívající jako jedince, kteří si sami uvědomují potřebu změny ve svém životě, usilují i vyšší kvalitu života současného, i života budoucího. Jen 15,6 % respondentů se domnívá, že životní dráha klientů NZDM je již daná, a že tedy těmto dětem a dospívajícím již není pomoci.

V rámci druhého výzkumného předpokladu jsme očekávali, že většina respondentů připisuje klientům NZDM pozitivní charakteristiky. Tento výzkumný předpoklad byl potvrzen, neboť byla naplněna stanovená kritéria a z výše uvedených zjištění vyplývá, že hodnocení klientů NZDM ze strany respondentů je kladné.

Zabývá-li se v práci postojem veřejnosti k činnosti a existenci NZDM, pochopitelně v rámci hodnocení těchto zařízení uvažuje veřejnost i o samotných klientech. Pokud se většina respondentů domnívá, že je většina klientů NZDM romského etnika, lze tento názor považovat za vyjádření stereotypu. Stereotyp definuje Farková (2009, s. 104) jako „*šablonovitý, automatizovaný a navyklý způsob vnímání, posuzování a hodnocení reality, ke které se vztahuje.*“ Pokud si tedy respondenti spojují klienty NZDM s dětmi a dospívajícími, kterým nebyla a není zajišťována vhodná výchova, přičemž ta je přisuzována rodičům romského etnika (pokud je tedy většina klientů podle respondentů romského etnika), lze toto hodnocení vnímat jako stereotyp – o Romech se často traduje, že nevychovájí své děti optimálně vzhledem k začlenění dítěte do většinové společnosti. V tomto případě se však dle mého názoru o stereotyp nejedná, neboť jak vysvětluje Kaleja (2011, s. 16), volný čas v pojetí, jak na něj nahlíží většinová společnost, u Romů neexistuje, romské děti podle autora nenavštěvují zájmové (volnočasové) kroužky, což ovšem dle téhož zdroje zvyšuje riziko výskytu sociálně-patologických jevů. V postojích respondentů vůči klientům NZDM tak v tomto případě nespatřuji stereotypní uvažování či negativní hodnocení

klientů zařízení nebo jejich rodin, ale spíše se v nich odráží neúplná a nepřesná znalost činnosti NZDM. Avšak právě neznalost, nedostatek faktických informací o určitém jevu, bývá podle Ociskové (2016, s. 18) častou příčinou negativních postojů (stereotypů, předsudků).

Třetí výzkumná otázka zněla: Jak veřejnost hodnotí existenci nízkoprahových zařízení? V úvodu zodpovězení této výzkumné otázky lze uvést, že byl potvrzen výzkumný předpoklad č. 3, v jehož rámci jsem předpokládala, že veřejnost na Jičínsku bude nakloněna pomoci dětem a mládeži prostřednictvím nízkoprahového zařízení pro děti a mládež, tj. veřejnost hodnotí existenci NZDM kladně.

54,8 % respondentů se domnívá, že existence nízkoprahových zařízení pro děti a mládež a jejich využívání touto cílovou skupinou může vést ke snížení kriminality a nižší míře rizikového chování u dětí a mládeže v komunitě, v níž se nízkoprahové zařízení pro děti a mládež nachází. K této dotazníkové položce se také vztahovala hypotéza č. 2, která byla potvrzena (vypočítaná hodnota testového kritéria byla 51,928, přičemž kritická hodnota byla 3,841), tj. mladší respondenti se domnívají častěji než respondenti starší, že činnost NZDM může vést ke snížení kriminality a četnosti výskytu rizikového chování dětí a mládeže v komunitě, v níž se NZDM nachází. Tento výsledek je tak v souladu se zjištěním Sorhaindo a Feinstein (2007), kteří ve svém výzkumu provedeném v sedmi nízkoprahových zařízení v Anglii dospěli ke stejnému závěru.

Téměř všichni respondenti, resp. 98,3 % respondentů je také přesvědčeno o tom, že je dobře, že NZDM existují a 91,3 % respondentů se domnívá, že by mělo být zřizováno více nízkoprahových zařízení pro děti a mládež. Většina respondentů se domnívá, že by měla být taková zařízení využívána v případech, kdy se rodina dětí a dospívajících potýká s problémy, které mají nepříznivý dopad na vývoj dítěte, nebo v případě, kdy se s problémy potýká samo dítě (závislost na návykových látkách, starosti, s nimiž se dítě nemůže nikomu svěřit, neschopnost dítěte začlenit se do kolektivu apod.). Za velmi pozitivní považují zjištění, že 85,2 % respondentů by se nebránilo vybudování NZDM v blízkosti jejich bydliště.

Cílem empirického šetření bylo zjistit, jaký je postoj veřejnosti k existenci NZDM a jejich přínosu pro společnost. Dílčími cíli bylo zjistit, jak je veřejnost obeznámena s činností nízkoprahových zařízení a jak hodnotí klienty těchto zařízení.

Tento cíl lze považovat za naplněný. Výzkumem bylo zjištěno, že je postoj veřejnosti k existenci NZDM vstřícný, kladný, respondenti spatřují přínos existence

a činnosti zařízení jak pro společnost, tak i pro samotné klienty zařízení (vhodné výchovné působení na děti a dospívající, vhodná náplň volného času, možnost snížení kriminality a rizikového chování dětí a mládeže). Veřejnost zastoupená kvótním výběrem respondentů (tj. výzkumný soubor lze považovat za reprezentativní) je také dostatečně obeznámena s činností NZDM, nicméně identifikovány byly určité nedostatky spjaté především s neznalostí toho, jaká je cílová skupina zařízení a jaký je také cíl činnosti NZDM. Přesto však názory respondentů nebyly příliš odlišné od toho, s kým NZDM pracují a čemu se pracovníci společně s klienty zařízení věnují. Poslání NZDM je však pochopitelně „vyšší“, než je jen nabídka volnočasových aktivit, jak se domnívala většina respondentů.

Klienti zařízení jsou většinou respondentů hodnoceni kladně, avšak do postojů respondentů se promítá ne zcela přesná znalost cílové skupiny klientů NZDM. Klientem zařízení je podle většiny respondentů dítě nebo dospívající romského etnika, který trpí nevhodným výchovným působením rodičů. V tomto ohledu je tedy vhodná větší osvěta týkající se existence a činnosti NZDM.

ZÁVĚR

V diplomové práci jsem se zabývala problematikou nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, přičemž jsem zkoumala postoj veřejnosti na Jičínsku jak k této sociální službě, tak i k jejím klientům. Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež jsou mimo jiné službou, v níž může najít široké uplatnění nejen sociální pracovník, ale i sociální pedagog. Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež se zaměřují na výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti a pracovníci služby tak usilují o zlepšení kvality života svých klientů, kdy je sledován především cíl změnit rizikové chování dětí a dospívajících. Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež tedy nejsou pouze klubem, v němž se mohou mladí setkávat, rozvíjet své zájmy a potenciál. Klientům je poskytována odborná pomoc, zařízení je místem, v němž je klient přijímán, respektován. V tomto bezpečném prostoru, uzpůsobeném potřebám dětí a dospívajících, může klient znovu nebo konečně získat důvěru v druhé osoby, a nabízí se i možnost lépe poznat vlastní Já v interakci s druhými. Je pak pochopitelně na klientovi, jak s touto příležitostí dále naloží.

V rámci teoretických východisek byly přiblíženy hlavní pojmy, popsána byla problematika nízkoprahových zařízení, specifika dětského a adolescentního věku a pozornost byla též věnována tématu veřejného mínění, se zřetelem k postoji veřejnosti vůči dětem a mládeži. V empirické části je popsán realizovaný kvantitativní výzkum, jehož cílem bylo zjistit, jaký je postoj veřejnosti k existenci NZDM a jejich přínosu pro společnost. Dílčími cíli bylo zjistit, jak je veřejnost obeznámena s činností nízkoprahových zařízení a jak hodnotí klienty těchto zařízení. Výzkumný soubor tvořilo 115 respondentů. Stanoveny byly tři výzkumné předpoklady a dvě hypotézy, které byly verifikovány pomocí chí-kvadrátu.

Většina respondentů je poměrně dobře obeznámena s činností NZDM, s výjimkou znalosti toho, jaká je hlavní náplň činnosti zařízení. Respondenti si NZDM ztotožňují s klubem, v němž je dětem a dospívajícím, a to zejména dětem a dospívajícím z nevhodného či málo podnětného rodinného prostředí, poskytována nabídka volnočasových aktivit, přičemž právě volnočasové aktivity jsou podle respondentů tím, na co se zařízení zaměřuje především. Z vnějšího pohledu se dle mého názoru NZDM takto může veřejnosti jevit, avšak je nutné zdůraznit, že volnočasové aktivity jsou pouze prostředkem, jak dosahovat cílů a poslání této sociální služby.

První výzkumný předpoklad, v jehož rámci jsem očekávala nedostatečnou znalost veřejnosti činnosti NZDM, tak nebyl potvrzen. Další dva výzkumné předpoklady byly potvrzeny. Výzkumem tedy bylo zjištěno, že většina respondentů připisuje klientům NZDM pozitivní charakteristiky a též, že je veřejnost nakloněna pomoci dětem a dospívajícím prostřednictvím působení NZDM. Co se týče formulovaných hypotéz, bylo zjištěno, že se respondenti s nižším vzděláním domnívají častěji než respondenti s vyšším vzděláním, že je většina klientů NZDM romského etnika, a též že se mladší respondenti domnívají častěji než respondenti starší, že činnost NZDM může vést ke snížení kriminality a četnosti výskytu rizikového chování dětí a mládeže v komunitě, v níž se NZDM nachází.

V doplňujících odpovědích některých respondentů zaznívalo též odmítání existence těchto zařízení, a to v tom smyslu, že dříve nebyla k dispozici a nebylo jich ani zapotřebí, děti byly vychovávány dobře. Je nutné zdůraznit, že respondenti hodnotili tyto klienty většinou pozitivně – jako mladé lidi s potenciálem, který je však nutné objevit. Pokud dítě musí takové zařízení navštěvovat, není to jeho vinou – příčinu spatřovali respondenti především v selhání rodičů, případně i státu, osobnost klientů NZDM byla respondenty vnímána pouze jako jeden z dílčích faktorů, které vedou k nepříznivé životní či sociální situaci těchto mladých osob.

Za pozitivní považuji zjištění, že oproti dílčím výzkumům zaměřených na stejnou problematiku jičínská veřejnost, zastoupená výzkumným souborem, dokázala uvést, jaká zařízení se v okrese nacházejí, tedy včetně jejich názvu, případně adresy. Přesto se však domnívám, že by bylo vhodné zaměřit se více na osvětu nízkoprahových zařízení pro děti a mládež. Potenciál činnosti této sociální služby je značný, osobně vnímám jako nejvíce přínosné, že klienti zařízení mohou prožívat přijetí pracovníky a svými vrstevníky, které zařízení taktéž navštěvují. Jsou chápáni, mohou experimentovat se svým Já, a to v bezpečném a respektujícím prostoru. Pro mnohé klienty může být tato zkušenost zcela nová a nenahraditelná.

Na základě osobní zkušenosti dané praxí v NZDM, kde jsem dva roky působila jako sociální pracovnice, mohu konstatovat, že tato zařízení potřebují především osvětu, představit se veřejnosti, ukázat, v čem spočívá jejich přínos a význam. Považuji tak za jeden z přínosů této práce možnost seznámit vybrané obyvatele Jičínska s činností NZDM. Veřejnost na Jičínsku NZDM neodmítá, neodmítá ani jejich klienty. Je však nutné, aby veřejnost byla vybavena přesnými informacemi, což je jednou ze základních podmínek efektivnosti služby.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ARNETT, J. J. The Developmental Context of Substance Use in Emerging Adulthood. *Journal of Drug Issues*, 2005, Vol. 35, Iss. 2, p. 235-253. ISSN 0022-0426.

ARNOLDOVÁ, A. *Sociální péče 1 díl: Učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada, 2015. 240 s. ISBN 978-80-247-5147-4.

BEDNÁŘOVÁ, Z., PELECH, L. *Slabikář sociální práce na ulici: supervize, streetwork, financování*. Brno: Doplněk, 2003. 99 s. ISBN 80-7239-148-8.

BENDL, S. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada, 2015. 306 s. ISBN 978-80-247-4248-9.

BOGIN, B. The Evolution of Human Growth. In CAMERON, N., BOGIN, B. (Eds.). *Human Growth and Development*. 2. vyd. Londýn: Elsevier, 2012, s. 287-324. ISBN 978-0-12383882-7.

ČEVELA, R., ČELEDOVÁ, L., KALVACH, Z. Ekonomické důsledky stárnutí. In ČEVELA, R., ČELEDOVÁ, L., KALVACH, Z., HOLČÍK, J., KUBŮ, P. *Sociální gerontologie: Východiska ke zdravotní politice a podpoře zdraví ve stáří*. Praha: Grada, 2014, s. 109-122. ISBN 978-80-247-4544-2.

ČÍŽKOVÁ, Š. NZDM v systému sociálních služeb a v kontextu požadavků na osobnost poskytovatele služby. In PUKANČÍK, M., SMETANOVÁ, D. (Eds.). *Recenzovaný sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference „Nízkoprahové a záujmové centrá ako možnosť eliminácie sociálnej patológie detí a mládeže“ konanej v dňoch 22. a 23. februára 2011 v Malackách a ďalších príspevkov*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2011, s. 191-200. ISBN 978-80-223-2991-1.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 372 s. ISBN 978-80-246-1966-8.

DOLEJŠ, M. *Efektivní včasná diagnostika rizikového chování adolescentů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 189 s. ISBN 978-80-244-2642-6.

DUBSKÝ, J., MURDZA, K., URBAN, L. *Sociologie médií a veřejného mínění*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2006. 129 s. ISBN 80-7251-234-X.

- ELBERLING, N. The quest for peace, democracy and sociocultural development. In COUSSEÉ, F., WILLIAMSON, H., VERSCHELDEN, G. (Eds.). *The history of youth work in Europe: Relevance for today's youth work policy, Volume 3*. Štrasburk: Council of Europe Publishing, 2012, s. 155-162. ISBN 978-92-871-7244-0.
- FARKOVÁ, M. *Dospělost a její variabilita*. Praha: Grada, 2009. 136 s. ISBN 978-80-247-2480-5.
- FERJENČÍK, J. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. Praha: Portál, 2000. 256 s. ISBN 80-7178367-6.
- FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. 231 s. ISBN 978-80-247-5046-0.
- FTOREK, J. *Public relations a politika: kdo a jak řídí naše osudy s naším souhlasem*. Praha: Grada, 2010. 184 s. ISBN 978-80-247-3376-0.
- FTOREK, J. *Public relations jako ovlivňování médií: jak úspěšně ovlivňovat a nenechat se zmanipulovat*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. 215 s. ISBN 978-80-247-3926-7.
- HILLS, J., LE GRAND, J., PIACHAUD, D. (Eds.). *Understanding Social Exclusion*. New York: Oxford University Press, 2002. 374 s. ISBN 0-19-925107-X.
- HLAĎO, P. *Profesní orientace adolescentů: poznatky z teorií a výzkumů*. Brno: Konvoj, 2012. 131 s. ISBN 978-80-7302-164-1.
- HOLÁ, L. *Mediace a možnosti využití v praxi*. Praha: Grada, 2013. 512 s. ISBN 978-80-247-4109-3.
- CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvalitativního výzkumu*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2016. 254 s. ISBN 978-80-247-5326-3.
- JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita: vývoj a úskalí*. Praha: Grada, 2008. 285 s. ISBN 978-80-247-2284-9.
- JANOŠOVÁ, P. Adolescence. In BLATNÝ, M. *Psychologie celoživotního vývoje*. Praha: Karolinum, 2016, s. 99-116. ISBN 978-80-246-3462-3.

KALEJA, M. *Romové a škola versus rodiče a žáci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2011. 164 s. ISBN 978-80-7368-943-8.

KLÍMA, P. Pedagogika mimo zdi institucí. In JEDLIČKA, R. (Ed.). *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Praha: Themis, 2004, s. 355-401. ISBN 80-7312-038-0.

KOHOUT, J. *Veřejné mínění, image a metody public relations*. Praha: Management Press, 1999. 122 s. ISBN 80-7261-006-6.

KOPECKÁ, I. *Psychologie 2. díl: Učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada, 2012. 164 s. ISBN 978-80-247-8226-3.

KOPECKÝ, L. *Public relations: dějiny – teorie – praxe*. Praha: Grada, 2013. 238 s. ISBN 978-80-247-4229-8.

KRAUS, B. et al. *Středoškolská mládež a její svět na přelomu století*. Brno: Paido, 2006. 156 s. ISBN 80-731-5125-1.

KVĚTENSKÁ, D. *Úvod do sociální práce pro pomáhající profese*. Vyd. 2., aktualiz. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. 109 s. ISBN 978-80-7041-431-6.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. 368 s. ISBN 80-247-1284-9.

MACEK, P. *Adolescence*. 2., uprav. vyd. Praha: Portál, 2003. 144 s. ISBN 80-7178-747-7.

MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. 336 s. ISBN 978-80-7367-825-8.

MATOUŠEK, O., KŘIŠŤAN, A. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013. 570 s. ISBN 978-80-262-0366-7.

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.

MICHÁLKOVÁ, O. *Uplatnění sociálního pedagoga v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež*. Zlín, 2016. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce J. MARTINCOVÁ.

NIELSEN SOBOTKOVÁ, V. a kol. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Praha: Grada, 2014. 147 s. ISBN 978-80-247-4042-3.

OCISKOVÁ, M. *Možné souvislosti mezi internalizovaným stigmatem, osobností a efektivitou léčby u úzkostných poruch*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. 268 s. ISBN 978-80-87895-57-3.

OREL, M., OBEREIGNERŮ, R., MENDEL, A. *Vybrané aspekty sebepojetí dětí a adolescentů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. 205 s. ISBN 978-80-244-4991-3.

PRICE, V. *Public Opinion*. Newbury Park: Sage, 1992. ISBN 0-8039-4022-X.

PROCHÁZKA, M. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada, 2012. 203 s. ISBN 978-80-247-3470-5.

PRŮCHA, J., VETEŠKA, J. *Andragogický slovník*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. 320 s. ISBN 978-80-247-4748-4.

REICHEL, J. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. 192 s. ISBN 978-80-247-3006-6.

ROZMAHELOVÁ, J. *Potřebnost nízkoprahového klubu ve Velké Bíteši*. Brno: 2013. 67 s. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně, Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií.

ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti*. 6., revid. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2010. 208 s. ISBN 978-80-247-3133-9.

SEDLÁČKOVÁ, D. *Rozvoj zdravého sebevědomí žáka*. Praha: Grada, 2009. 123 s. ISBN 978-80-247-2685-4.

SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže: uvedení pro problematiku*. Praha: Grada, 2010. 281 s. ISBN 978-80-247-2907-7.

SVOBODA, V. *Public relations moderně a účinně*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2009. 239 s. ISBN 978-80-247-2866-7.

ŠEDIVÝ, M., MEDLÍKOVÁ, O. *Public relations, fundraising a lobbying: pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2012. 138 s. ISBN 978-80-247-4040-9.

ŠPAŇHELOVÁ, I. *Průvodce dětským světem*. Praha: Grada, 2008. 187 s. ISBN 978-80-247-1907-8.

ŠTEFKOVÁ, I., DOLEJŠ, M. *Resilience u adolescentů v nízkoprahových zařízeních pro děti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. 95 s. ISBN 978-80-244-4903-6.

ŠTĚDRŇ, B., POTŮČEK, M., PROROK, V., LANDOVSKÝ, J., ŘÍHA, D. a kol. *Politika a politický marketing*. Praha: C . H . Beck, 2013. 255 s. ISBN 978-80-7400-448-3.

ŠUBRT, J. Veřejné mínění z pohledu teorie a výzkumné praxe. (Několik poznámek). In KUŠTÁT, D. (Ed.). *České veřejné mínění: výzkum a teoretické souvislosti*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2006, s. 13-24. ISBN 80-7330-081-8.

TABERY, P., VINOPAL, J. Sociologie veřejného mínění: Veřejné mínění jako sociální proces a komunikační koncept. In ŠUBRT, J. a kolektiv. *Soudobá sociologie VI: Oblasti a specializace*, 2014, s. 213-229. ISBN 978-80-246-2558-4.

TANNER, J. L., ARNETT, J. J. The emergence of „emerging adulthood“: the new life stage between adolescence and young adulthood. In FURLONG, A. (Ed.). *Handbook of Youth and Young Perspectives and Agendas*. New York: Routledge, 2009, p. 39-46. ISBN 978-0-415-44540-5.

URBAN, L., DUBSKÝ, J., MURDZA, K. *Masová komunikace a veřejné mínění*. Praha: Grada, 2011. 230 s. ISBN 978-80-247-3563-4.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 3., rozš. a přeprac. Praha: Grada, 2004. 870 s. ISBN 80-7178-802-3.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: Dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. 528 s. ISBN 80-7178-308-0.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.

VÁVROVÁ, V. *Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež v Olomouci*. Olomouc: 2010. 126 s. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Ústav pedagogiky a sociálních studií.

VINOPAL, J. Standardizované dotazování: kognitivní a komunikační aspekty. In KUŠTÁT, D. (Ed.). *České veřejné mínění: výzkum a teoretické souvislosti*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2006, s. 47-69. ISBN 80-7330-081-8.

VIRČÍKOVÁ, M. *Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež jako prevence sociálně-patologických jevů*. Liberec, 2011. Bakalářská práce. Technická univerzita v Liberci. Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická. Vedoucí práce M. HOLÁ.

WEINEROVÁ, R. *Romové a stereotypy: výzkum stereotypizace v Ústeckém kraji*. Praha: Karolinum, 2014. 90 s. ISBN 978-80-246-2632-1.

ZELOVÁ, A. Mezikulturní psychologie. In VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2006, s. 373-388. ISBN 978-80-247-1428-8.

ZEMANOVÁ, V., DOLEJŠ, M. *Životní spokojenost, sebehodnocení a výskyt rizikového chování u klientů nízkoprahových zařízení pro děti a mládež*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. 151 s. ISBN 978-80-244-4492-5.

Internetové zdroje

BEDNÁŘOVÁ, J. *Význam nízkoprahových center pro děti a mládež*. [online] 18. 4. 2011 [cit. 2017-12-07]. Dostupné z: <https://zdravi.euro.cz/clanek/sestra/vyznam-nizkoprahovych-center-pro-deti-a-mladez-459315>

BOCAN, M., MAŘÍKOVÁ, H., SPÁLENSKÝ, A. *Zdravé klima v zájmovém a neformálním vzdělávání*. [online] 2009 [cit. 2017-11-23]. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/cs/registr/vyzkumy/210-zdrave-klima-v-zajmovem-a-neformalnim-vz.html>

ČAS. *Historie a výroční zprávy asociace*. [online] 30.6.2017 [cit. 2017-11-27].

Dostupné z:

http://www.streetwork.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=125&site=cas

ČAS. *Pojmoslovní nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (NZDM)*. [online] 2008 [cit. 2017-11-28]. Dostupné z:
http://www.streetwork.cz/images/download/Pojmoslovi_text.pdf

ČECHLOVSKÝ, J. *Kořeny vzniku NZDM v České republice*. [online] 31. 10. 2006 [cit. 2017-11-27]. Dostupné z:
http://www.streetwork.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=703

ČESKO. Vyhláška č. 505 ze dne 15. listopadu 2006, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. In: Sběrka zákonů České republiky. 2006, částka 164, s. 7021-7048. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=505/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

ČESKO. Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách. In: Sběrka zákonů České republiky. 2006, částka 37, s. 1257-1289. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2006&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=16>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Počet obyvatel podle pohlaví a věku k 31. 12. 2016*. [online] 3. 8. 2017 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z:
https://www.czso.cz/csu/xh/vekove_slozeni_obyvatel_v_okrese_jicin

JÍRA, O. *Výzkumná sonda názorů sociálních asistentů*. [online] 1997 [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1157354177.pdf>

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ. *Vzdělanostní struktura obyvatelstva*. [online] 2009 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://mapy.kr-kralovehradecky.cz/prumzony/cz/JC-vzdelanost.htm>

MÍŠOVIČ, J. *Veřejnost o toleranci*. [online] 2002 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/vztahy-a-zivotni-postoje/1321-veejnost-o-toleranci>

MUSIL, J. *Veřejné mínění a média*. [online] nedat. [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: <http://2012.elearning.ujak.cz/mod/book/view.php?id=2365&chapterid=390>

NIDM – Národní institut dětí a mládeže. *Rozvoj klíčových kompetencí v zájmovém a neformálním vzdělávání*. [online] nedat. [cit. 2017-11-23]. Dostupné z: <http://userfiles.nidm.cz/file/zdrave-klima-prezentace.pdf>

Oblastní charita Jičín: Výroční zpráva 2016 [online]. In. 2017, s. 21 [cit. 2018-03-27].
Dostupné z: <http://jicin.charita.cz/res/archive/009/001226.pdf?seek=1498484778>

PETRŮ, N. *Lobbying*. [online] 2015 [cit. 2017-12-06]. Dostupné z: <http://www.petrunada.com/lobbying/>

PYŠŇÁKOVÁ, M. *Ach, ta dnešní mládež?* [online] 1 . 10. 2010 [cit. 2017-12-07].
Dostupné z: https://www.lidovky.cz/ach-ta-dnesni-mladez-047-noviny.aspx?c=A101001_000107_In_noviny_sko&klic=239171&mes=101001_0

SORHAINDO, A., FEINSTEIN, L. *The role of youth clubs in integrated provision for young people: An assessment of a model of best practice*. [online] 2007 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z :
https://www.researchgate.net/profile/Annik_Sorhaindo/publication/267238293_The_role_of_youth_clubs_in_integrated_provision_for_young_people_An_assessment_of_a_model_of_best_practice/links/54b7d83f0cf2c27adc4732a9/The-role-of-youth-clubs-in-integrated-provision-for-young-people-An-assessment-of-a-model-of-best-practice.pdf

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 : Otázka č . 1	53
Tabulka 2 : Otázka č . 5	56
Tabulka 3 : Otázka č . 11	60
Tabulka 4 : Otázka č . 16	64
Tabulka 5 : Ověření hypotézy č . 1	67
Tabulka 6 : Ověření hypotézy č . 2	68

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Volnočasové aktivity v NZDM	29
Obrázek 2: Výroční zpráva oblastní charity Jičín.....	90

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 : Věk respondentů.....	51
Graf 2 : Vzdělání respondentů	52
Graf 3 : Otázka č . 2	54
Graf 4 : Otázka č . 3	54
Graf 5 : Otázka č . 4	55
Graf 6 : Otázka č . 6	57
Graf 7 : Otázka č . 7	57
Graf 8 : Otázka č . 8	58
Graf 9 : Otázka č . 9	59
Graf 10: Otázka č . 10.....	59
Graf 11: Otázka č . 12.....	61
Graf 12: Otázka č . 13.....	62
Graf 13: Otázka č . 14.....	63
Graf 14: Otázka č . 15.....	63
Graf 15: Otázka č . 17.....	65

PŘÍLOHY

Příloha A: Dotazník

DOTAZNÍK

Dobrý den. Jmenuji se Aneta Vydrová a jsem studentkou Univerzity Hradec Králové, oboru Sociální pedagogika. Žádám Vás touto cestou o spolupráci na mé diplomové práci věnované nízkoprahovým zařízením pro děti a mládež.

Dotazník je anonymní a využiji ho pouze pro účely mé diplomové práce. V případě zájmu Vám ráda umožním přístup k zjištěným informacím a výsledkům práce – v tom případě mne prosím kontaktujte na e -mailu: anetvy@centrum.cz

Instrukce k vyplnění dotazníku: není-li uvedeno jinak, zvolte prosím z nabízených možností vždy jen jednu odpověď. Jste-li vyzván/a k jejímu doplnění, vysvětlení, budu ráda, pokud tak učiníte a pomůžete mi tak zjistit, jaký je Váš pohled na existenci nízkoprahových zařízení pro děti a mládež a jejich cílovou skupinu, tj. jedince, kteří tato zařízení navštěvují.

Podobně také u otevřených otázek uvítám Vaše nápady, názory apod.

Děkuji za Váš čas, ochotu a spolupráci v tomto výzkumu.

1. Co je to podle Vás nízkoprahové zařízení pro děti a mládež?

.....
.....
.....

2. Jaká je cílová skupina nízkoprahového zařízení pro děti a mládež?

- a) Jakékoliv děti a mládež
- b) Děti a mládež, kteří se dopustili trestného činu nebo přestupku
- c) Děti a mládež, kteří se ocitají v nepříznivé sociální situaci
- d) Jiné (uveďte prosím)

.....

3. Co je hlavním cílem nízkoprahových zařízení pro děti a mládež?

- a) Nabídnout dětem a mládeži vhodné volnočasové aktivity
- b) Zlepšit školní prospěch dětí a mládeže
- c) Změnit nevhodné chování rizikové skupiny dětí a mládeže
- d) Řešit obtížné životní situace dětí a mládeže
- e) Předejít sociálnímu vyloučení rizikové skupiny dětí a mládeže
- f) Jiné (uved'te prosím)

.....

4. Děti a mládež, kteří jsou klienty nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, musí do zařízení docházet pravidelně, jinak přestávají být klienty zařízení:

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

5. Uved'te prosím, jaká nízkoprahová zařízení pro děti a mládež na Jičínsku znáte (název, adresa)?

.....
.....
.....

6. Pracovníci nízkoprahových zařízení pro děti a mládež vyměňují závislým na drogách injekční stříkačky:

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

7. Klienti nízkoprahových zařízení pro děti a mládež jsou především jedinci závislí na návykových látkách:

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

8. Většina klientů nízkoprahových zařízení pro děti a mládež jsou romského etnika:

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

9. Jak vnímáte především klienty nízkoprahových zařízení pro děti a mládež?

- a) Jsou to jedinci, kteří nevyrostali a nevyrostají ve vhodném rodinném prostředí
- b) Jsou to problémoví jedinci – drogově závislí, delikventi apod.
- c) Jsou to jedinci, kteří neví, jak vhodně trávit svůj volný čas
- d) Jsou to jedinci, v nichž může být i velký potenciál, je však třeba pomoci jej objevit, a /nebo pomoci jej uplatnit
- e) Jiné (uveďte prosím)

.....

10. V čem spatřujete hlavní příčinu nevhodného chování dětí a mládeže, kteří se stávají klienty nízkoprahových zařízení?

- a) V osobnosti těchto jedinců
- b) V rodinné výchově těchto jedinců
- c) V nedostatečném přístupu státu k rizikové mládeži (prevence apod.)
- d) V kombinaci výše uvedených faktorů
- e) Jiné (uveďte prosím)

.....

11. Proč podle Vás navštěvují děti a mládež nízkoprahové centrum pro děti a mládež (jaké jsou motivy těchto klientů k návštěvě zařízení či docházce do něj?)

.....
.....
.....

12. Dětem a mládeži, která je klienty nízkoprahového zařízení pro děti a mládež, není pomoci, jejich životní dráha je již daná:

- a) Zcela souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Zcela nesouhlasím

13. Existence nízkoprahových zařízení pro děti a mládež a jejich využívání touto cílovou skupinou může vést ke snížení kriminality a nižší míře rizikového chování u dětí a mládeže v komunitě, v níž se nízkoprahové zařízení pro děti a mládež nachází.

- a) Zcela souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Zcela nesouhlasím

14. Je dobře, že nízkoprahová zařízení pro děti a mládež existují:

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

Zde můžete svoji odpověď doplnit, vysvětlit

.....
.....
.....

15. Mělo by být zřizováno více nízkoprahových zařízení pro děti a mládež?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

Zde můžete svoji odpověď doplnit, vysvětlit

.....
.....
.....

16. Za jakých okolností byste doporučil/a návštěvu nízkoprahového zařízení pro děti a mládež svému dítěti, nebo dítěti z okruhu Vašich známých apod.?

.....
.....
.....

17. Souhlasil/a byste s vybudováním nízkoprahového zařízení pro děti a mládež v blízkosti vašeho bydliště?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

18. Vaše pohlaví:

- a) Žena
- b) Muž

19. Váš věk:

- a) 15-21 let
- b) 22-34 let
- c) 35-44 let
- d) 45-54 let
- e) 55 a více let

20. Vychováváte v rodině dítě/děti?

- a) Ano
- b) Ne

21. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Základní
- b) Střední bez maturity
- c) Střední s maturitou
- d) Vyšší odborné
- e) Vysokoškolské

Příloha B: Výroční zpráva OCH Jičín 2016 – Nízkoprahové kluby pro děti a mládež

Obrázek 2: Výroční zpráva oblastní charity Jičín

EXIT

NÍZKOPRAHOVÉ KLUBY PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Vedoucí zařízení: Mgr. Marie Pražáková, DiS.
vedouci.nadm@charitajicin.cz ; tel: 731 646 979

Nízkoprahové kluby pomáhají:
Dětem a mladým lidem z Jičína, Hořic, Nové Páky a jejich okolí, kteří jsou ohroženi nebo zasázeni nežádoucími sociálními jevy. Tyto jevy se mohou projevovat různými způsoby, nejčastěji se děti a mládí lidé:

- často dostávají do konfliktu se zákonem (např. krádeže, ničení majetku),
- nemají trávět volný čas smysluplně (např. nemají zájmy, nenavítívují kroužky) nebo tráví volný čas škodlivým způsobem (např. nechráněný sex, cigarety, alkohol, drogy),
- řeší problémy nevhodným způsobem (např. sebepoškození, líkana, násilí),
- žijí v nefunkčním rodinném prostředí (např. nepřítomnost jednoho rodiče, násilí a závislost v rodině, konfliktní vztahy se sourozenci a dalšími členy rodiny),
- neuznávají autority (např. rodiče, učitelé),
- nemají podporu ve vzdělávání a v rozvoji schopností a dovedností (např. rodiče nepokládají vzdělání za důležité a nemají zájem nebo čas se dítěti věnovat),
- nevědí, jak řešit běžné životní situace (např. práce, vzdělání, bydlení, zdraví, sociální dávky, osobní doklady),
- nejsou schopni si najít či udržet kamarády nebo partnery.

NÍZKOPRAHOVÝ KLUB EXIT V JIČÍNĚ

Klub pro děti a mládež ve věku od 9 do 26 let z Jičína a jeho okolí.

Adresa sociální služby: Na Jiho 553, 506 01 Jičín
Kapacita: 20 osob v daný okamžik

Co se u nás v roce 2016 udělo???

- Ve spolupráci s Dobrovolnickým centrem jsme získali 6 dobrovolníků, kteří v klubu pomáhali dětem s přípravou do školy, a realizovali pro ně volnočasové aktivity.
- Úspěšně jsme prošli inspekcí kvality sociálních služeb.

Název akce	Počet za rok
Besedy	31x
Výborné workshopy	27x
Soutěže a turnaje	18x
Výchovné soutěže	11x
Pečlivá péče	11x
Diskuska	8x
Zimolna	8x
Skupinové setkání	8x
Branda (např. v Hradci, Třebíči, odjezd, Bani)	7x
Reggaton	7x
Talentská soutěž	4x
HOCM	2x
Připravování v klubu	2x
Workshop	2x
Workshop	1x
Workshop	1x
Den otevřených dveří	1x
Divadlo	1x
Střetnutí s právními aspekty	1x
Fotokvíz	1x
Artenapoj	1x
Branda a cvičení se fotbalovými hráči	1x
Dělná návštěva klienta	1x

Název akce	Počet za rok
Talentská soutěž	7x
Workshop	7x
Výlet na Václavskou bránu	7x

STATISTICKÉ ÚDAJE ZA ROK 2016			
	Muži	Ženy	Celkem
Počet klientů (přijetí + ukončení)	38	38	76
Počet uživatelů	31	22	53
Počet kontaktů – dohledka	1 222	781	2 003
Počet vykonaných služeb	1 096	903	2 011

Co pro nás znamená „vykonání služby“?
Rozhovor s dítětem na téma vztahy v rodině či ve škole, návštěva spolspolečnosti v kolektivu, pomoc při přípravě do školy nebo hledání práce či bydlení, apod.

6
Oblastní charita Jičín

NÍZKOPRAHOVÝ KLUB PÓHODA V HOŘICÍCH

Klub pro děti a mládež ve věku od 10 do 21 let z Hořic a jeho okolí.

Adresa sociální služby: Janderova 808, 508 01 Hořice
Kapacita: 20 osob v daný okamžik

Co se u nás v roce 2016 událo???

- V roce 2016 jsme v rámci 2. Hořického benefičního galavečera aneb „Hořičáci dětem“ získali výtěžek akce ve výši 69.999,- Kč. Díky těmto finančním prostředkům jsme zrealizovali první oslavu dne dětí a několik výletů pro naše klienty.
- Navázali jsme spolupráci se střediskem Triangl v Hradci Králové, které podporuje rodiny s dětmi ve zvládnutí obtížných životních situacích.
- Ve spolupráci s Dobrovolnickým centrem jsme získali 4 dobrovolníky, kteří v klubu pomáhali dětem s přípravou do školy, a malovali pro ně vánočníové aktivity.

Akce konané v roce 2016

Název akce	Počet osob
Výstava výtvarných děl	20x
Přehlídka výtvarných děl	10x
Tanec na festivalu, festivalu a zvládnutí školní	1x
Fotografický výlet se zápisem do školního	1x
Tanec na festivalu a festivalu v 10.000 hořic	1x
Středoškolská akce	21x
Skupinová práce	22x
Specifická akce (festival, koncert, festival)	20x
Kulturní	8x
Workshop, výstava	4x
Bratři a sestry se střední školou Hořice	7x
Dělní a školní akce, festival, festival, festival	7x
Tanec a festival a festival v 10.000 hořic	2x
Školní akce	1x
Výlet a zápis do školního	1x
Přehlídka	1x
Učebnice a zvládnutí školní	1x
Musical pro školní	2x
Dělní a školní akce	1x
Dělní akce	1x
Společný výlet na zvládnutí	1x
Výlet do Šumperka a okolí	1x
Výlet do Lanškrounska a Hradce Králové	1x
Výlet do Lanškrounska a Hradce Králové	1x
Karaoke a festival 1000 hořic Hořice Hořice	1x

STATISTICKÉ ÚDAJE ZA ROK 2016			
	Muži	Ženy	Celkem
Počet osob zapojených v službě	74	45	119
Počet učitelů	49	23	72
Počet žáků (učitelů) - školní	1120	571	1691
Počet vykonaných akcí	1189	335	1524

Co pro nás znamená „vykonaná služba“?

Rozhovory a sdílení na téma vztahy v rodině či ve škole, návštěvy spolupráce v kolektivu, pomoc při přípravě do školy nebo hledání práce či bydlení, apod.

NÍZKOPRAHOVÝ KLUB RELAX V NOVÉ PACE

Klub pro děti a mládež ve věku od 8 do 20 let z Nové Páky a jeho okolí

Adresa sociální služby: Masarykovo nám. 325, 509 01 Nová Páka
Kapacita: 15 osob v daný okamžik

Co se u nás v roce 2016 událo???

- V roce 2016 se nám podařilo navázat spolupráci s DDM Storožka, základními školami a Policií ČR v Nové Pace.
- Ve spolupráci s Dobrovolnickým centrem jsme získali 8 dobrovolníků, kteří v klubu pomáhali dětem s přípravou do školy a realizovali pro ně volnočasové aktivity.

Aktivity konané v roce 2016

Název aktivity	Počet osob
Výkonané hodiny	284
Rekreace na voze	106
Turistika (se školkami, sportovní a občanské služby)	114
Společné akce	76
Turistika se školkami a školkami v MZÚM Nová Páka	76
Společnost rodičů	214
Společnost rodičů	284
Společnost rodičů (škola) spolupráce	80
Pracovní skupina sportovních aktivit	194
Společnost	80
Pracovní skupina	26
Společnost	76
Výlet do MZÚM Nová Páka	76
Společnost	80
Příprava materiálů, klubovní, školovní akce	80
Společnost	76
Manželské setkání	26
Společnost rodičů	76
Společnost	80
Společnost	76
Společnost rodičů	76
Společnost	76
Společnost	76
Společnost	76
Společnost	76
Společnost	76

STATISTIKA ÚDAJŮ ZA ROK 2016

	Muži	Ženy	Celkem
Společnost rodičů (škola) spolupráce	80	80	160
Společnost	80	80	160
Společnost rodičů (škola) spolupráce	114	106	220
Společnost rodičů (škola) spolupráce	214	270	484

Co pro nás znamená „vykonaná služba“?

Rozhovor s dítětem na téma vztahy v rodině či ve škole, nácvik spolupráce v kolektivu, pomoc při přípravě do školy nebo hledání práce či bydlení, apod.